

Bulletin slovenskej advokácie

Benátska komisia
bola prekvapená
rozsahom výkonu
a zodpovednosti SAK

Odporovateľnosť
právnych úkonov
a oddĺženie
fyzickej osoby

Malé konkurzy
vo svetle
novej legislatívy

Inštitút *laesio enormis*
v súkromnoprávných
vzťahoch

Trestný čin
porušovania
povinnosti pri správe
cudzieho majetku
zo strany člena
štatutárneho orgánu

Riešite vianočné darčeky

pre zamestnancov alebo
obchodných partnerov?

S darčkovým poukazom Alza.sk
si sami vyberú, čo chcú

viac na: www.alza.sk/darcekov-poukazy

bulletin slovenskej advokácie

Recenzovaný časopis
pre právnu vedu a prax

Vydáva Slovenská advokátska komora
Kolárska 4, 813 42 Bratislava
IČO: 30 795 141

Vychádza desať ráz do roka
(8 riadnych čísel a dve dvojčísla)
Náklad 5 000 ks

Redakčná rada

JUDr. Jozef Brázdil (predseda)
JUDr. Peter Kerecman, PhD. (podpredseda)
prof. JUDr. Milan Ďurica, PhD.
prof. JUDr. Svetlana Ficová, CSc.
doc. JUDr. Martina Jánošíková, PhD.
doc. JUDr. Marek Kordík, LL.M., PhD.
doc. JUDr. Ondrej Laciak, PhD.
prof. JUDr. Ján Mazák, PhD.
JUDr. Soňa Mesiarkinová
JUDr. Jana Mitterpachová, PhD.
JUDr. Ondrej Mularčík
prof. JUDr. Oľga Ovečková, DrSc.
JUDr. František Sedlačko, PhD., LL.M.
JUDr. Eva Sihelniková, PhD.
JUDr. Alexander Škrinár, CSc.
prof. JUDr. Marek Števeček, PhD.
JUDr. Andrea Tomlainová, PhD., LL.M.
prof. JUDr. Peter Vojčík, CSc.

Redakcia

Výkonná redaktorka:
PhDr. Nadá Ondrišová (02 204 227 28)
ondrisova@sak.sk
Administrácia:
Darina Stračinová (02 204 227 26)
darina.stracinova@sak.sk

Vizuálna koncepcia:
Ing. Ladislav Blecha
Predtlačová príprava:
Helondia, s. r. o., Bratislava
Tlač:
Printhall, s. r. o., Bratislava

Objednávky bulletinu a inzercie:
Darina Stračinová (02/204 227 26)
darina.stracinova@sak.sk

reg. č. MK SR: 4161/10
ISSN 1335-1079

Uzávierka odbornej časti: 1. 10. 2021
Uzávierka redakčnej časti: 19. 10. 2021
Toto číslo vyšlo 25. 10. 2021

bulletin slovenskej advokácie 10/2021

Obsah

AKTUÁLNE

- 4 **ROZHOVOR**
Benátska komisia bola prekvapená rozsahom výkonu a zodpovednosti SAK
Mgr. Zuzana Ondrejková
- 6 **DISKUSIA**
Čo všetko možno schovať pod zmätočnosť podľa § 420 písm. f) CSP?
JUDr. František Sedlačko, PhD., LL.M.

PRÁVNÁ TEÓRIA A PRAX

ČLÁNKY

- 8 Odporovateľnosť právnych úkonov a oddĺženie fyzickej osoby
JUDr. Bc. Filip Balla
- 16 Malé konkurzy vo svetle novej legislatívy
JUDr. PhDr. Rudolf Manik, PhD., MBA, MHA
- 22 Inštitút laesio enormis v súkromnoprávných vzťahoch
JUDr. Mária Mikulašková
- 28 Trestný čin porušovania povinnosti pri správe cudzieho majetku
zo strany člena štatutárneho orgánu (1. časť)
JUDr. Tomáš Pobijak

JUDIKATÚRA

- 36 Poskytovanie informácií o dopravných priestupkoch
ako zásah do základných práv
- 39 Preukazovanie prípustnosti a opodstatnenosti dovolania
v prípadoch, ak rozhodnutie súdu spočíva na viacerých,
z hľadiska merita rovnocenných dôvodoch

ADVOKÁCIA

SAK

- 42 Aktuálne udalosti
- 43 Zo zasadnutia Predsedníctva SAK
- 44 Pýta(j)te sa predsedníctva
- 46 Slovenská advokátska komora prijala delegáciu Benátskej komisie
- 49 Benátska komisia vydala stanovisko, v ktorom ministerke spravodlivosti
neodporúča meniť systém advokátskej samosprávy
- 50 Stretnutie najvyšších justičných predstaviteľov pri okrúhlym stole
- 52 Ako nevyhoriieť pri poskytovaní právnych služieb obetiam násilia
- 54 Povinnosť advokáta poukázať klientovi
peňažné plnenie prijaté od protistrany
- 56 Verejné napomenutie

ZAHRANIČIE

- 57 Povinnosť advokáta odpovedať klientovi na list
- 59 Výber z aktuálneho diania na európskej a medzinárodnej úrovni
- 60 *Bulletin advokacie prináša...*

ZAUJÍMAVOSTI

- 62 **LITERATÚRA**
Advokát a jeho klient
JUDr. PhDr. Rudolf Manik, PhD., MBA, MHA

Pokyny pre autorov príspevkov

1. Do redakcie (**ondrisova@sak.sk**) treba poslať rukopis v elektronickej podobe (Microsoft Word), **ktorý doteraz nebol publikovaný v inom periodiku. Odborný a vedecký článok nesmie byť popisný a svojim obsahom musí byť prínosom k riešeniu aktuálnych problémov právnej praxe.**
 2. Treba uviesť meno a priezvisko autora (autorov), akademické tituly, vedecko-pedagogické tituly, prípadne vedeckú hodnosť, povolanie, adresu pracoviska a trvalého bydliska, rodné číslo, kontakty (telefónne číslo, e-mailovú adresu).
 3. Titulok príspevku má byť krátky, vecný, výstižný. Pred vlastný text treba pripojiť krátky úvod (**perex**) objasňujúci výber témy. Dlhý text je vhodné členiť medzititulkami.
 4. V texte treba dôsledne dbať na presnú identifikáciu osôb a inštitúcií. U osôb je potrebné uviesť akademické tituly, vedecko-pedagogické tituly, prípadne vedeckú hodnosť. Ak nie je známy slovenský prepis zahraničných hodností alebo ich uvedenie nie je podstatné vzhľadom na informačnú a protokolárnu potrebu, tak ich možno vynechať. Názvy zahraničných a medzinárodných inštitúcií sa uvádzajú v plnom pôvodnom názve (prípadne so skratkou v zátvorke). Ak existuje zaužívaný slovenský prepis, treba ho dôsledne používať, inak je potrebný čo najpresnejší preklad do slovenčiny.
 5. Poznámky v texte treba označovať číslom bez zátvorky a bez bodky. Pri citovaní treba uvádzať bibliografické údaje podľa nasledovnej schémy:
Priezvisko1, M. – Priezvisko2, M.: Názov diela. Prípadný podtitul. Miesto vydania : Vydavateľ, ROK, s. XY.
 6. Autor pripojí krátku **anotáciu v rozsahu do 600 znakov** vrátane medzier, v ktorej zhrnie problematiku článku, svoje stanoviská a vývody. Redakcia zabezpečí preklad anotácie do angličtiny a nemčiny.
 7. Autor tiež napíše **stručnú informáciu o svojom aktuálnom odbornom pôsobení** a prípadne o iných skutočnostiach, ktoré považuje za dôležité v súvislosti s obsahom článku. Pripojí tiež **fotografiu 290 × 343 pixelov** (rozmer 25 × 29 mm pri rozlíšení 300 dpi), ktorá bude spolu s informáciou uverejnená na prvej strane príspevku v graficky odčlenenej plôške.
 8. **Maximálny odporúčaný rozsah** odborného a vedeckého článku je 34 000 znakov vrátane medzier, čo zodpovedá cca 6 stranám v bulletine. Maximálny odporúčaný rozsah recenzie, poznámky, správy z podujatia, úvahy na aktuálnu tému a pod. je 4 500 znakov vrátane medzier. Rozsah poznámok pod čiarou nesmie prekročiť 25 % rozsahu textu. K recenzii je potrebné dodať scan obálky knihy, pričom od jej vydania by mal uplynúť maximálne 1 rok.
 9. O zaradení príspevku do konkrétneho čísla a výške autorského honoráru rozhoduje redakčná rada Bulletinu slovenskej advokácie. Vyslovuje sa k obsahu a forme spracovania príspevku, prípadne konzultujete s autorom možné úpravy a doplnky. Môže požiadať autora o skrátenie príspevku alebo rozdeliť dlhý článok do viacerých čísiel. Vyhradzuje si tiež právo uverejniť svoj kolektívny názor k publikovanému príspevku. **Redakčná rada posudzuje anonymizované články.**
 10. Redakcia bulletinu si vyhradzuje právo upraviť názov príspevku, medzititulky, vykonať v rukopise potrebné štylistické, jazykové a technické úpravy.
 11. Tesne pred publikovaním dostane autor svoj príspevok na odsúhlasenie redakčných zásahov a na prípadné doplnenie a aktualizáciu. Autorizovaný príspevok sa uverejní bez ďalších redakčných zásahov.
 12. Príspevky sa uverejňujú na základe písomného súhlasu autorov na osobitnom redakčnom formulári. Nevyžiadané rukopisy redakcia nevracia.
 13. **Všetky príspevky sú povinne recenzované.**
Recenzné konanie sa riadi princípmi anonymného, objektívneho posudzovania príspevkov, rešpektu k názorom autorov a takej pomoci autorom, ktorá umožní publikovanie príspevkov po ich úprave, prepracovaní alebo doplnení.
Recenzenti sú určení redakčnou radou Bulletinu slovenskej advokácie v počte zodpovedajúcom povahe príspevku. Vedecký alebo odborný príspevok však posudzujú vždy najmenej dvaja recenzenti. Posudzovatelia postupujú v recenznom konaní podľa všeobecne platných zásad na posudzovanie príspevkov zasielaných do vedeckých a odborných právnických časopisov, **postupujú objektívne a nestranné na základe vopred stanovených hodnotiacich kritérií so zohľadnením náročnosti spracovania témy, aktuálnosti, odbornej úrovne a používania odbornej terminológie, formálneho spracovania, použitia vedeckých metód spracovania, vedeckého prínosu a primeranosti rozsahu.**
Kvalita príspevku sa posudzuje najmä podľa jeho originalnosti a dôležitosti pre poznanie a rozvoj práva. Záver o chýbajúcej originalnosti alebo bezvýznamnosti príspevku musí byť podložený odkazom na už uverejnené práce alebo na skutočnosti, z ktorých vyplýva, že príspevok neprináša žiadne poznatky pre vedu alebo prax.
Recenzenti predložia recenzné posudky redakčnej rade v lehote, ktorá zodpovedá zložitosti posudzovaného textu alebo v rovnakej lehote navrhnu jeho úpravu, prepracovanie alebo doplnenie.
Požiadavky na úpravu, prepracovanie alebo doplnenie príspevku sa autorom zasielajú výlučne v mene redakčnej rady. Na úpravu, prepracovanie alebo doplnenie príspevku sa autorovi určí primeraná lehota. Po jej uplynutí redakčná rada posúdi, do akej miery autor splnil určené požiadavky a podľa výsledku rozhodne, ako naloží s príspevkom.
Po recenznom konaní o publikovaní všetkých príspevkov rozhoduje redakčná rada. Výsledok recenzného konania nezaväzuje redakčnú radu; redakčná rada však zásadne vychádza z jeho výsledku.
-

Vážené kolegyně, vážení kolegovia,

pri informácii, že nás svojou návštevou poctí Benátska komisia, som si spomenul na výňatok z denníka partizánskej skupiny Oklahoma – stred (autor Ján Snopko): „Konečne prišiel výsadok z Moskvy, ktorý bol ohlásený už vlani. Privítali sme ich chlebom, soľou, vodkou, šunkou a pivom a oni nám za to dali prihlášky do strany.“

Skutočnosť, že sa ministerka spravodlivosti (naša kolegynja s pozastaveným výkonom advokácie) obráti s otázkou odňatia disciplinárnej právomoci SAK na Benátsku komisiu, bola totiž z jej strany neoficiálne naznačená už koncom minulého roka. Nadácia Zastavme korupciu to vo februárovom článku považovala za hotovú vec a tvrdila, že ministerka sa na Benátsku komisiu už obrátila. Avšak komore vtedy nebolo zrejmé či vôbec a ak áno, s akou konkrétnou otázkou. V tom čase sme vychádzali iba z oficiálneho tvrdenia ministerstva, že disciplinárna právomoc SAK nebude pripravovanou právnou úpravou nového disciplinárneho poriadku na Najvyššom správnom súde dotknutá. Takto som to v dobrej viere uviedol aj v správe o činnosti disciplinárnej komisie za jej ostatné funkčné obdobie.

Prišiel však máj – lásky čas a SAK bol doručený list pani ministerky, aby sme sa vyjadrili k otázkam, ktorými mieni osloviť Benátsku komisiu. Na naše prekvapenie nešlo už len o otázku disciplinárnej agendy (jej druhého stupňa), ale aj o možnosť existencie viacerých advokátskych komôr na Slovensku (iba pripomínam, že najskôr sa vládna moc minulý rok snažila cez „podnikateľské kilečko“ presadiť dobrovoľné členstvo v profesijných komorách). V čase, keď sa u nás cez prizmu boja proti pandémie a korupcii robí z ústavného rámca demokracie, legislatívneho procesu, či individuálnych práv občanov trhací kalendár, môžu predmetné otázky zvonku pôsobiť ako otázky najdemokratickejšieho štátu sveta, ktorý vajatá už iba nad tým, či k dokonalosti jeho demokracie je potrebný presun druhého stupňa trestania advokátov zo samosprávnej komory na súd a možnosť existencie viacerých advokátskych komôr (rozumej komôr združujúcich advokátov prvej alebo druhej ligy, podľa tohto, či advokát zastupuje korupčníkov a mafianov alebo nie). Komora uvedenú hru listom jasne odmietla, vedomá si skutočnosti, že ide skôr o odvetnú reakciu na jej verejné vyjadrenia ako o úprimnú snahu meniť veci v advokátskom stave k lepšiemu. Na júrovej konferencii advokátov pani ministerka potvrdila, že sa na Benátsku komisiu skutočne obrátila, čím v médiách úspešne prekryla závery našej konferencie.

Chcem sa pani ministerke ako našej kolegyni za jej uvedené konanie úprimne poďakovať. Ako málokomu sa jej podarilo aspoň čiastočne zjednotiť advokátsky stav, minimálne v otázke intenzívnej potreby obhajoby spoločných záujmov a záujmov našich klientov cez našu stavovskú organizáciu. Zároveň jej patrí vďaka, že nám umožnila obhájiť si svoje postavenie a činnosť osobne pred zástupcami Benátskej komisie (viac na s. 46 – 49), ktorí verím, že pochopili celú túto politickú hru a nedali sa účelovo vťahovať do vecí, ktoré sa konštruktívnym dialógom dajú bez problémov vyriešiť na vnútroštátnej úrovni. Samozrejme, za dialóg nepovažujem konštatovanie, že rozumiem otázke druhej strany a považujem ju za legitímnu a s názorom druhej strany súhlasím iba vtedy, ak je plne v súlade s mojím.

Aj po osobnej diskusii so zástupcami Benátskej komisie som naďalej toho názoru, že odňatie druhého stupňa disciplinárnych konaní komore by otvorilo nožnice možnosti väčšieho politického tlaku na advokátov zo strany štátu a v aktuálnych slovenských podmienkach, kedy je disciplinárne konanie vedené komorou v oboch stupňoch funkčne a efektívne. Nevidím na takúto zmenu žiadny relevantný dôvod. Zároveň otázku plurality advokátskych komôr považujem z pohľadu slovenských historických a geografických reálií za otázku úplne mimo misu.

Na záver iba pripomínam, že ako stav nemôžeme dopustiť, aby boj hoci za dobrú vec (napríklad proti korupcii) narušil zásadu nezávislosti advokácie a jej slobodného výkonu, keďže slobodná a nezávislá advokácia vždy ostane imanentnou súčasťou práva na spravodlivý súdny proces. Bez ohľadu na to, do akého názorového spektra aktuálne patríme, ho totiž raz môžeme potrebovať všetci.

Peter Štrpka
predseda Disciplinárnej komisie SAK

ROZHOVOR

Benátska komisia bola prekvapená rozsahom výkonu a zodpovednosti SAK

Konferencia advokátov 2021 ju zvolila opäť do Revíznej komisie SAK, následne jej členovia novozvoleného orgánu zverili post predsedníčky. **Mgr. Zuzana Ondrejková** odpovedá na otázky nielen o činnosti RK, ale venuje pozornosť aj nedávnomu stretnutiu Slovenskej advokátskej komory s členmi Benátskej komisie.

■ Čo vás motivovalo a viedlo k opätovnej kandidatúre na funkciu člena Revíznej komisie SAK?

Revízna komisia SAK je v mojich očiach jedinečný orgán v tom, že cez svoje právomoci umožňuje svojim členom vnímať fungovanie SAK ako celku. Vzhľadom na to, že do kompetencie RK SAK patrí okrem vybavovania sťažnostnej agendy, ktorá tvorí hlavnú náplň našej činnosti aj napríklad dohľad nad činnosťou Predsedníctva SAK z hľadiska zákonnosti a hospodárneho nakladania s majetkom komory. Členovia revíznej komisie majú možnosť detailne poznať aj vnútorné procesy v rámci fungovania SAK a zásadne sa podieľať na tvorbe pravidiel výkonu advokácie. Preto pri rozhodovaní o tom, súčas-

ťou akého orgánu SAK by som po júnových voľbách chcela byť, bola RK SAK prvou a jasnou voľbou a teším sa, že som túto možnosť aj opätovne dostala.

■ V revíznej komisii pôsobíte druhé funkčné obdobie. Považujete to za výhodu, pokiaľ ide o výkon funkcie predsedníčky?

Z môjho pohľadu je užitočné, aby rokmi nastavované pravidlá správania sa advokátov, ktoré postupne zavádzali naši predchodcovia v orgánoch SAK 30 rokov a ktoré sú podľa môjho názoru celkom zreteľne nastavené, boli advokátmi aj rešpektované a je našou úlohou dosiahnuť, aby táto kontinuita (aj pri rozhodovaní RK SAK) bola zachovaná, samozrejme, dynamický posun v čase s aplikáciou nadhľadu je nevyhnutný. Revízna komisia je kolektívny orgán, a preto ani my v rozhodovaní nie sme a ani nebudeme vždy jednotní (to je čaro aj negatívum kolektívneho orgánu). Mojmým cieľom je, aby v zásadných otázkach týkajúcich sa pravidiel správania sa pri výkone advokácie bola zachovaná stabilita a jasné pravidlá, čo je povolené a čo nie... Takže áno, považujem za výhodu, že poznám rozhodovaciu prax RK SAK posledných funkčných období, poznám fungovanie komory, ale najmä považujem za výhodu a som rada, že mám okolo seba v revíznej komisii advokátov, ktorí majú obdobné názory a ciele.

■ Krátko po vašom zvolení do funkcie predsedníčky RK ste sa zúčastnili za SAK na dôležitom stretnutí so zástupcami Benátskej komisie.

Áno, stretnutie so zástupcami Benátskej komisie sa uskutočnilo na pôde Slovenskej advokátskej komory. Podnetom návštevy zástupcov Benátskej komisie bol dopyt Ministerstva spravodlivosti SR adresovaný Benátskej komisii smerujúci jednak k posúdeniu otázky presunu právomoci preskúmať rozhodnutia prvostupňových disciplinárnych senátov SAK z odvolacích disciplinárnych senátov SAK na novovzniknutý Najvyšší správny súd SR a jednak k posúdeniu otázky

možného zvýšenia počtu advokátskych komôr na území Slovenskej republiky.

Treba povedať, že SAK reprezentovali predseda komory, podpredseda komory pre medzinárodné vzťahy, tajomník a za disciplinárne orgány predseda DS a člen ODS a za revíziu komisiu ja – čiže nič sa nenechalo na náhodu a na stretnutí sa zúčastnil prierez volených orgánov a kancelárie komory.

V tejto súvislosti by som rada vyzdvihla rozsiahlu prípravu vykonanú zo strany kancelárie Slovenskej advokátskej komory, ktorej výsledkom boli okrem iného aj podrobne pripravené materiály, zahŕňajúce najmä štatistiky činnosti tak Revíznej komisie SAK, Disciplinárnej komisie SAK ako aj Odvolacej disciplinárnej komisie SAK, ktoré detailne ukázali výsledky činnosti jednotlivých orgánov za posledných niekoľko rokov a z ktorých je jasne vidieť, že disciplinárna právomoc, ktorá nám bola zverená zo strany štátu, je dlhodobá (od začiatku existencie Slovenskej advokátskej komory) vykonávaná zodpovedne, efektívne a profesionálne.

■ Čo ste k tejto téme prezentovali Benátskej komisii?

Našou snahou bolo v priebehu krátkeho času objasniť a vysvetliť celý systém fungovania sťažnostného konania a následne disciplinárnych konaní na Slovenskej advokátskej komore. Podstatné bolo vysvetliť, že členovia orgánov sú volení Konferenciou, čo zaručuje plnú mieru legitimity členov orgánov na ich následnú činnosť v orgánoch; že v prípade, ak je advokát právoplatne disciplinárne odsúdený znamená to, že jeho vec bola prejednaná členmi minimálne troch orgánov SAK zväčša v súhrnnom počte 15 kolegov! (nehovoriac ešte o možnosti mimoriadneho opravného prostriedku podľa § 49 DP, kedy o veci rozhoduje aj Predsedníctvo SAK) a že rozhodovacia prax disciplinárnych senátov je konštantná a predvídateľná, vychádza zo zákona o advokácii, advokátskych predpisov a z vlastnej rozhodovacej praxe, ktorú SAK pravidelne každé dva roky verejne publikuje v zbierkach disciplinárnych rozhodnutí.

■ Jedno z tvrdení ministerstva je, že do konania nie je možné z vonku zasiahnuť, že je veľmi uzavreté.

Samotné sťažnostné konanie a disciplinárne konanie (prístupňové aj odvolacie) prebieha na komore, avšak voči každému právoplatnému rozhodnutiu, ktorým bol disciplinárne obvinený uznaný za vinného zo spáchania disciplinárneho previnenia, má disciplinárne obvinený právo nechať rozhodnutie preskúmať súdom. A ten už nie je zložený z advokátov.

Minister spravodlivosti má viacero možností aktívne do konaní vedených pred SAK vstúpiť. Ako ktokoľvek iný môže podať sťažnosť na advokáta, ktorou sa bude revízia komisia zaoberať. V prípade, že RK rozhodne inak ako očakáva, môže podať opakovanú sťažnosť proti nášmu rozhodnutiu. Minister spravodlivosti má zároveň podľa zákona o advokácii možnosť sám podať disciplinárny návrh. V tom momente sa stáva navrhovateľom, so všetkými právami navrhovateľa v disciplinárnom konaní. Nemám preto pocit, že tvrdenie o uzavretosti disciplinárnych konaní je správne.

■ Benátska komisia dostala od ministerky spravodlivosti dve otázky, venovali ste sa aj tej druhej?

Druhá otázka spočívala v tom, či môže byť viacero advokátskych komôr založených napríklad na regionálnom princípe, alebo záujmovom, či odvetvovom. Ako sme uviedli aj na stretnutí so zástupcami Benátskej komisie, v každom štáte je vývoj iný. U nás už 30 rokov funguje jedna advokátska komora. Náš trh (počet advokátov) je v porovnaní s okolitými krajinami, kde historicky funguje viac komôr, tak malý, že neexistuje žiaden rozumný dôvod na vytváranie nových komôr. Slovenská advokátska komora plní množstvo úloh a časť z nich je prenesený výkon štátnej správy. Celú činnosť SAK, vrátane preneseného výkonu štátnej správy SAK financuje z vlastných zdrojov, bez akejkoľvek podpory štátu a na túto nezávislosť od štátu sme samozrejme hrdí. Je ťažké vôbec si predstaviť, akým spôsobom by viacero samostatných regionálnych komôr dokázalo finančne, ale tiež napríklad personálne, zabezpečiť svoju činnosť tak, aby každá regionálna komora mohla kvalitne vykonávať celý rozsah činností, ktoré patria do pôsobnosti záujmovej samosprávy, minimálne v takom rozsahu a v takej kvalite, ako to už roky vykonáva komora. Navyše, čo by priniesla konkurencia komôr? Súperenie, ktorá komora bude menej prísna v disciplinárnych konaniach? Menej náročná na advokátskych skúškach? A ak bude nejaká lokálna nová komora chcieť kvôli PR byť profesionálna na úrovni súčasnej SAK, kde na to zoberie zdroje a nebude to len klub „elitných“, ktorý spôsobí ešte väčšie rozdiely a ešte viac nerovnováhy účastníkom súdnych konaní pri výkone spravodlivosti? A musím povedať, že bolo aj pre mňa prekvapením, keď sme zástupcom komisie pri tejto otázke poskytli štatistické údaje, podľa ktorých za posledné 4 volebné obdobia bolo v dvoch vybraných orgánoch komory (PSAK a RK SAK) 58 percent členov týchto orgánov z regiónov mimo Bratislavy. To korešponduje s celkovým pomerom advokátov na Slovensku.

Zároveň netreba zabúdať na regionálnych zástupcov SAK, ktorí v každom regióne sprostredkujú pre kolegov priamy kontakt so SAK, organizujú školenia, spoločenské stretnutia v časoch, keď nám to pandemická situácia dovoľovala a hádam opäť dovoľí, vzdelávanie koncipientov organizované v regiónoch, regionálnu kanceláriu v Košiciach, atď. Takže komora pokrýva poctivo celé územie SR ako zástupca všetkých advokátov a to sme vysvetlili členom komisie a aj tu sme videli ich prekvapenie z doteraz im prezentovaných informácií o SAK.

■ Z čoho vlastne pramenila návšteva zástupcov Benátskej komisie?

Myslím, že nie je potrebné špekulovať prečo, polemizovať a polarizovať ďalej spoločnosť a náš stav. Podstatné je, že komisii sme vysvetlili za pomoci dát, v akom rozsahu skutočne funguje Slovenská advokátska komora. Podľa rozhovoru po skončení oficiálnej časti stretnutia boli, podľa môjho vnímania, členovia Benátskej komisie prekvapení rozsahom výkonu a zodpovednosti SAK. A to mňa osobne presvedčilo o účelnosti takéhoto stretnutia.

DISKUSIA

Čo všetko možno schovať pod zmätočnosť podľa § 420 písm. f) CSP?

Námety na nové témy, krátke glosy alebo poznámky do diskusnej rubriky zasielajte na e-mailovú adresu **office@sak.sk**. Vaše podnety publikačne spracuje **JUDr. František Sedlačko, PhD., LL.M.**

Dôvod prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP, ktorý je v nadväznosti na § 431 ods. 1 CSP zároveň aj dovolacím dôvodom, je v dovolacej praxi uplatňovaný so železnou pravidelnosťou. Frekvencia jeho výskytu, či už samostatne alebo popri iných dovolacích dôvodoch, je natoľko intenzívna, že umožňuje prijať záver o najčastejšom dovolacom dôvode.

Naďalej je teda aktuálny pôvodný justičný bonmot z čias účinnosti § 237 ods. 1 písm. f) OSP, že pod „efko“ sa zmesť „(f)šetko“. Porušenie práva na spravodlivý proces v dôsledku nesprávneho procesného postupu súdu má skutočne natoľko rozsiahly interpretačný potenciál, že po ňom nesiahne iba máloktorý advokát dovolateľa. Aj z tohto dôvodu je v záujme právnej istoty nevyhnutné, aby rozhodovacia prax Najvyššieho súdu SR a Ústavného súdu SR vymedzila jasné a zreteľné hranice pre aplikáciu tejto všeobjímajúcej právnej normy.

Od účinnosti nového Civilného sporového poriadku bola diskutovanou predovšetkým téma, či nedostatočné odôvodnenie dovolaním napadnutého rozhodnutia možno subsu-movať pod túto vadu zmätočnosti a teda či môže nepre-skúmateľnosť resp. nedostatočná kvalita odôvodnenia bez ďalšieho viesť k prípustnosti dovolania v zmysle § 420 písm. f) CSP. Daná otázka rozhodne nie je nová a v podstate nadväzuje na predchádzajúcu totožnú polemiku k spomínanému § 237 ods. 1 písm. f) OSP; pričom aj v rámci tejto rubriky jej bol venovaný značný priestor.

Stanovisko občianskoprávneho kolégia NS SR, publikované pod R 2/2016, síce výrazne zredukovalo možnosť stotožniť nedostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia s vadou zmätočnosti, avšak ponechaná výnimka „Výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f) OSP“ nevylúčila prípustnosť takýchto dovolaní en bloc. Radikálnejším už bolo rozhodnutie veľkého senátu občianskoprávneho kolégia NS SR zo dňa 19. 4. 2017

sp. zn. 1 VCdo 2/2017, ktoré v ods. 45 jednoznačne (a cez § 48 ods. 3 CSP aj záväzne) konštatuje, že nedostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia nezakladá prípustnosť dovolania pre zmätočnosť podľa § 420 písm. f) CSP.

Paradoxom je, že práve po uvedenom zásadnom rozhodnutí začal Najvyšší súd SR vo väčšej miere pripúšťať takéto dovolania a na ich základe rušiť napadnuté odvolacie rozhodnutia iba pre vadu zmätočnosti, spočívajúcu v nedostatočnom odôvodnení. K dnešnému dňu je táto opozitná prax, bez postúpenia veci veľkému senátu podľa § 48 ods. 3 CSP (!), už natoľko ustálená, že o jej aktuálnosti nie je dôvod pochybovať. Poukázať možno na množstvo rozhodnutí, napr. 4 Cdo 34/2018, 8 Cdo 152/2018, 5 Cdo 57/2019, 4 Cdo 101/2019, 1Obdo/7/2018, 1Obdo/82/2018. Osobitne významnou je skutočnosť, že po prvotných rozpakoch (pozri napr. I. ÚS 61/2019) potvrdil tieto závery aj Ústavný súd SR, napr. II. ÚS 559/2018, II. ÚS 120/2020, I. ÚS 235/2020, I. ÚS 515/2020, II. ÚS 45/2021.

Popri tomto procesnom evergreene rezonuje v rozhodovacej praxi aj ďalšia sporná otázka, ktorá sa týka prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP, a síce prípustnosť dovolania proti rozhodnutiu odvolacieho súdu o nároku na náhradu trov konania (bližšie BSA č. 12/2019). Napriek tomu, že dovolací súd sa jednoznačne vyjadril, že dovolanie pre vady zmätočnosti nie je vo všeobecnosti proti takémuto rozhodnutiu prípustné, keďže nejde o rozhodnutie ktorým sa konanie končí v zmysle § 420 CSP (známy judikát R 73/2018), Ústavný súd SR vo svojej Zbierke nálezov a uznesení ÚS SR publikoval pod č. 74/2018 právnu vetu z uznesenia pod sp. zn. I. ÚS 275/2018 „Podľa § 357 písm. m) CSP jedným z uznesení, proti ktorým je prípustné odvolanie a ktoré sú tak v danej nimi riešenej otázke s konečnou platnosťou preskúmateľné v rámci odvolacieho konania, je aj uznesenie, ktorým prvostupňový súd rozhodol o nároku na náhradu trov konania s konečnou platnosťou, takže rozhodnutie odvolacieho súdu o tomto odvolaní je v otázke nároku na náhradu trov konania rozhodnutím konečným (ktorým sa konanie v tejto otázke

nároku končí, pozn.), a teda ho možno v zmysle už uvedeneho považovať za rozhodnutie preskúmateľné v dovolacom konaní z dôvodov zmätočnosti ako rozhodnutie, ktorým sa konanie končí.“

Opäť nasledovalo niekoľko opozitných rozhodnutí samotného dovolacieho súdu, ktorý na základe dovolania podľa § 420 písm. f) CSP, bez postúpenia veci veľkému senátu v zmysle § 48 ods. 3 CSP, uskutočnil riadny dovolací prieskum rozhodnutí odvolacích súdov o nároku na náhradu trov konania. Poukázať možno na rozhodnutia pod sp. zn. 1 Cdo 60/2018, 8 Cdo 266/2019, 4 Cdo 70/2020, 9 Cdo 13/2020, 8 Cdo 201/2020. Ústavný súd SR dokonca v niektorých prípadoch odmietol ústavnú sťažnosť, ktorá bola podaná priamo proti takémuto rozhodnutiu odvolacieho súdu, a to v nadväznosti na princíp subsidiarity ústavnoprávneho prieskumu, keďže sťažovatelia postupovali v súlade s R 73/2018 a nevyužili možnosť podať dovolanie podľa § 420 písm. f) CSP (napr. I. ÚS 269/2020, IV. ÚS 651/2020).

Z uvedeného je zrejmé, že pre kontroverzné ustanovenie § 420 písm. f) CSP je typická ťažko predvídateľná a nestabilná aplikácia, ktorá je v mnohých prípadoch do značnej miery extenzívna. Dokonca bez ohľadu na ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu, jeho publikovanú judikatúru a závery veľkého senátu. To v negatívnom zmysle vyvoláva otázky v súvislosti s právnou istotou a predvídateľnosťou rozhodnutí najvyšších súdnych autorít, s bezprostredným dopadom na zodpovednosť advokáta za profesionálny výkon jeho povolania.

Extenzívnu evolúciu pri aplikácii § 420 písm. f) CSP možno vnímať aj v súvislosti s ďalšou spornou procesnou otázkou, ktorá sa nezriedka vyskytuje v rámci dovolacieho prieskumu. Keďže dovolací súd sa prezentuje ako „súd právny, nie skutkový“, dochádza k pravidelnému odmietaniu dovolaní, ktorými sú na základe zmätočnosti namietané vady v procese dokazovania alebo nevykonanie navrhnutého dôkazu (totožne napr. pôvodné rozhodnutia 1 Cdo 85/2010, 2 Cdo 29/2011, 5 Cdo 244/2011, 6 Cdo 185/2011, 3 Cdo 268/2012, 7 Cdo 38/2012, 3 Cdo 108/2016).

Koncom minulého roka však prijal Najvyšší súd SR zaujímavé uznesenie z 28. 10. 2020 sp. zn. 7 Cdo 205/2019, ktoré bolo uverejnené v časopise Zo súdnej praxe 1/2021 pod číslom 3 s nasledujúcou právnou vetou „Aj keď má strana sporu procesné oprávnenie navrhovať dôkazy, súd nemusí vykonať každý ňou navrhnutý dôkaz, musí však v rozhodnutí vysvetliť, prečo ho nevykonal. Súd môže nevyhovieť návrhu strany na vykonanie dokazovania len z dôvodu, že navrhnutý dôkaz: a) sa týka skutočnosti, ktorá je bez relevantnej súvislosti s predmetom konania, b) nie je spôsobilý overiť alebo vyvrátiť tvrdenú skutočnosť a c) je vzhľadom na nepochybné výsledky dokazovania vykonaného inými dôkazmi nadbytočný. Pokiaľ tieto dôvody nie sú dané, súd nevyhovením návrhu na vykonanie dokazovania koná spôsobom zakladajúcim prípustnosť dovolania v zmysle § 420 písm. f) CSP.“

V súvislosti s aplikáciou § 420 písm. f) CSP je ešte pozoruhodnejšie uznesenie Ústavného súdu SR zo dňa 15. 4. 2021

sp. zn. III. ÚS 225/2020, ktorým bolo zrušené uznesenie NS SR zo dňa 30. 4. 2019 1 Cdo 115/2018 o odmietnutí dovolania. V konaní pred všeobecnými súdmi bolo pôvodne odmietnuté podanie vo veci samej (vzájomná žaloba), proti čomu sa žalobkyňa bránila dovolaním podľa § 420 písm. f) CSP, keďže dovolanie podľa § 421 ods. 1 CSP nie je prípustné v nadv. na § 421 ods. 2 a § 357 písm. b) CSP.

Nakoľko dovolateľka argumentovala tým, že odmietnutím vzájomnej žaloby došlo k *denegatio iustitiae* v dôsledku nesprávnej aplikácie procesných noriem, dospel Najvyšší súd SR k záveru, že namietaným je nesprávne právne posúdenie veci. Vzhľadom na predchádzajúce mnohopočetné rozhodnutia, medzi ktoré možno zaradiť aj spomínané uznesenie veľkého senátu občianskoprávneho kolégia sp. zn. 1 VCdo 2/2017 (ods. 45), a podľa ktorých nezakladá nesprávne právne posúdenie veci vadu zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP, bolo dovolanie odmietnuté.

Ústavný súd sa však s týmto záverom nestotožnil a v kasačnom náleze konštatoval, že (ods. 10) „Aplikácia procesných noriem, ktorá vedie k procesnému rozhodnutiu, je vo svojej podstate na strane jednej nemeritorným právnym posúdením, no na strane druhej je aj procesným postupom tak, ako ho predpokladá § 420 písm. f) CSP. Preto je nielen z pohľadu základných práv sťažovateľky ústavne neudržateľný právny názor napadnutého rozhodnutia najvyššieho súdu, podľa ktorého je z prieskumu podľa § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku vylúčený prieskum takých rozhodnutí, ktoré namietajú nesprávne právne posúdenie procesných noriem. Práve naopak, § 420 písm. f) CSP je priestorom ochrany tých základných práv, do ktorých bolo zasiahnuté rôznymi nesprávnymi procesnými postupmi a rozhodnutiami.“

Z pohľadu advokátskej praxe je teda nevyhnutné intenzívne sledovať aktuálny vývoj rozhodovacej činnosti k § 420 písm. f) CSP a prispôbiť tomu zvolené prostriedky ochrany práv klienta. Bohužiaľ, spoliehanie sa na publikovanú judikatúru a rozhodnutia veľkého senátu nemusí vždy garantovať korektnosť a vecnú správnosť zvoleného procesného postupu. Vo všeobecnosti možno iba apelovať na definitívne stabilizovanie judikatúry v tak zásadných právnych otázkach, aby v podmienkach materiálneho práveho štátu stratila predchádzajúca veta pravdivosťnú výpovednú hodnotu. ■

**Sledujte SAK
na LinkedIn!**

Dôležité informácie a aktuálne z diania v advokácii a na komore: [linkedin.com/company/sak-sk](https://www.linkedin.com/company/sak-sk)

Odporovateľnosť právnych úkonov a oddĺženie fyzickej osoby

JUDr. Bc. Filip Balla

Novelou zákona č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „ZKR“) došlo s účinnosťou od 1. 3. 2017 k zásadnej zmene konceptu oddĺženia fyzických osôb. Zákonodarca zachoval veriteľovi možnosť uplatniť odporovacie právo podľa zákona č. 40/1964 Zb. Občianskeho zákonníka (ďalej len „OZ“) aj pre prípad, že dlžník využije niektorú z foriem oddĺženia upravenú v 4. časti ZKR. Zákonodarca následne novelou ZKR účinnou od 1. 1. 2021 umožnil veriteľovi takéhto dlžníka odporovať aj podľa skutkových podstát odporovateľnosti upravených v 2. časti ZKR pre likvidačný konkurz.¹ Predmetom tohto príspevku je priblíženie praktických dopadov oddĺženia na veriteľovu možnosť uplatňovať subjektívne odporovacie právo a vymedzenie vybraných osobitostí oboch zmiených režimov odporovateľnosti.

Úvod

Inštitút odporovateľnosti umožňuje veriteľovi pohľadávky ukrátenej ukracujúcim právnym úkonom dlžníka domáhať sa jej uspokojenia z ušlého majetku. Predstavuje prostriedok ex post právnej ochrany veriteľa. Právna úprava odporovateľnosti obsiahnutá v § 42a – 42b OZ má charakter všeobecnej právnej úpravy tohto inštitútu. Popri všeobecnej úprave je odporovateľnosť komplexne upravená aj v 2. časti ZKR (§ 57 a nasl.) upravujúcej likvidačný konkurz. Právna úprava oddĺženia fyzickej osoby obsiahnutá v 4. časti ZKR neobsahuje samostatnú úpravu odporovateľnosti, ale prostredníctvom § 166h ods. 1 ZKR² umožňuje odporovať ukracujúcim právnym úkonom dlžníka podľa:

- všeobecných skutkových podstát odporovateľnosti upravených v OZ, ako aj podľa
- osobitných skutkových podstát odporovateľnosti upravených v 2. časti ZKR.

JUDr. Bc. Filip Balla absolvoval Právnickú fakultu Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach. V súčasnosti pôsobí ako advokátsky koncipient v advokátskej kancelárii so sídlom v Košiciach, vykonáva funkciu správcu konkurznej podstaty a zároveň pôsobí ako externý doktorand na katedre občianskeho práva Právnickej fakulty UPJŠ v Košiciach.

Veriteľ je oprávnený odporovať ukracujúcim právnym úkonom dlžníka podľa uvedeníh skutkových podstát v prípadoch, kedy po realizácii ukracujúceho úkonu dôjde k dlžníkovmu oddĺženiu. Tieto prípady je potrebné odlišovať od prípadov realizácie ukracujúceho úkonu až po vyhlásení oddĺžovacieho konkurzu, kedy podľa § 167b ods. 2 ZKR nastáva absolútna neúčinnosť ukracujúceho úkonu ex lege a správca je oprávnený ušlý majetok bez ďalšieho zapísať do súpisu príslušnej konkurznej podstaty.

Veriteľove právo uplatňovať skutkové podstaty odporovateľnosti podľa 2. časti ZKR pre

prípád dlžníkovho oddĺženia bolo zakotvené zákonom č. 421/2020 Z. z. o dočasnej ochrane podnikateľov vo finančných ťažkostiach a o zmene a doplnení niektorých zákonov s účinnosťou od 1. 1. 2021,³ ktorým došlo k novelizácii § 166h ods. 1 ZKR vzťahujúceho sa na obe formy

1 2. časť ZKR upravuje procedúru konkurzu právnických osôb a fyzických osôb podnikateľov (tzv. likvidačný konkurz). Oddĺženie fyzických osôb je upravené v 4. časti ZKR (tzv. oddĺžovací konkurz a splátkový kalendár).

2 V zmysle ust. § 166h ods. 1 ZKR účinného od 1. 1. 2021: „Oddĺžením zostáva nedotknuté právo veriteľa, v rozsahu svojej pôvodnej pohľadávky domáhať sa podľa Občianskeho zákonníka jej uspokojenia z toho, čo odporovateľným právnym úkonom ušlo z dlžníkovho majetku, a to aj vtedy, ak pohľadávka veriteľa je premlčaná, nevymáhateľná alebo nevykonateľná. Veriteľ má právo odporovať právnemu úkonu aj vtedy, ak by v konkurze vyhlásenom podľa druhej časti prvej hlavy bol inak oprávnený odporovať správcu.“

3 Dôvodová správa v uvedenom kontexte uvádza: „Podľa ustanovení o malom konkurze sa spresňuje, že veriteľ môže aj pri konkurze fyzickej osoby podľa štvrtej časti uplatniť skutkové podstaty odporovateľnosti podľa insolvenčných predpisov.“

4 Oddlžovací konkurz a splátkový kalendár.

5 FEKETE, I.: Občiansky zákonník 1. Veľký komentár. Bratislava : Eurokódex, 2011. s. 324.

6 Napr. Rozsudok Najvyššieho súdu SR z 29. 4. 2009, sp. zn. 5Obo/111/2008.

7 Spornosť výkladu pojmu „vymáhateľná pohľadávka“ použitého v hypotéze § 42a ods. 1 OZ dosiaľ nebola definitívne odstránená; významná časť rozhodovacej praxe súdnych autorít sa však ustálila na takej interpretácii pojmu vymáhateľná pohľadávka, ktorá zodpovedá pojmu vykonateľnej pohľadávky (pozri: CUKEROVÁ, D.: Odporovateľnosť právnych úkonov v obchodnom práve. Bratislava : C. H. Beck, 2021, s. 20.).

8 VOJČÍK, P. a kol.: Občianske právo hmotné. 1. diel. 2. vyd. Plzeň : Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s. r. o., 2018, s. 102.

9 PULKRÁBEK, Z.: Občiansky zákonník: veľký komentár. Svazek III, § 41 – 654. Vyd. 1. Praha : Leges, 2014, s. 807.

10 ĎURICA, M.: Zákon o konkurze a reštrukturalizácii. 3. vydanie. Praha : Nakladatelství C. H. Beck, 2019, s. 515.; SEDLAČKO, F., ŠTEVČEK, M.: Občiansky zákonník I. 2. vydání. Praha : Nakladatelství C. H. Beck, 2019, s. 322.;

oddĺženia.⁴ Z pohľadu veriteľa sa uplatnenie odporovacieho práva podľa 2. časti ZKR môže v niektorých prípadoch javiť ako výhodnejšie v porovnaní s jeho uplatnením podľa právnej úpravy v Občianskom zákonníku, ktorej (ne)dostatočná koncepčnosť je dlhodobo predmetom odborných diskusií.

1.1. Všeobecne o odporovateľnosti podľa OZ

Právo odporovať ukraľujúcemu právnenému úkonu dlžníka môže veriteľ uplatniť v režime OZ za splnenia nasledovných podmienok:⁵

- existencia právneho úkonu ukraľujúceho pohľadávku veriteľa
- platnosť odporovateľného právneho úkonu (v prípade, ak by právny úkon bol neplatný, bol by zároveň aj právne neúčinný a pri takomto úkone by nebolo možné dovolávať sa odporovateľnosti – relatívnej neúčinnosti)⁶
- vymáhateľnosť pohľadávky veriteľa (v zmysle vykonateľnosti)⁷
- ukrátenie veriteľa (objektívna stránka odporovateľnosti prejavujúca sa v tom, že dlžníkov právny úkon musí viesť k zmenšeniu majetku dlžníka do takej miery, že to aspoň čiastočne ohrozilo uspokojenie veriteľovej pohľadávky)⁸
- úmysel ukrátiť veriteľa (subjektívna stránka odporovateľnosti).

V uvedenej súvislosti je potrebné rozlišovať i) predpoklady odporovateľnosti, ktoré musia byť splnené (už) v čase realizácie ukraľujúceho úkonu a ii) predpoklady odporovacieho práva, ktoré musia byť splnené najneskôr v čase rozhodovania súdu o odporovacej žalobe.⁹ Rozlišovanie medzi predpokladmi odporovateľnosti a predpokladmi uplatnenia odporovacieho práva z hľadiska časových súvislostí je významné najmä v súvislosti s vykonateľnosťou pohľadávky veriteľa. Vzhľadom k tomu, že vykonateľnosť pohľadávky veriteľa je predpokladom odporovacieho práva (nie predpokladom odporovateľnosti), tak tento predpoklad nemusí byť splnený už v momente realizácie ukraľujúceho úkonu. Z hľadiska splnenia predpokladov odporovateľnosti postačuje, ak veriteľ mal v čase realizácie ukraľujúceho úkonu voči dlžníkovi akúkoľvek existujúcu pohľadávku, t. j. aj takú, ktorá v tomto čase ešte nebola splatná, vymáhateľná a ani vykonateľná,¹⁰ ako aj pohľadávku, ktorá mala na základe vzniknutého záväzkového právneho vzťahu vzniknúť až v budúcnosti¹¹ (uvedené platí pre predpoklady odporovateľnosti podľa OZ, ako aj podľa 2. časti ZKR). V prípade, že veriteľ v čase podania odporovacej žaloby nedisponuje vykonateľnou pohľadávkou voči dlžníkovi, popri konaní o neúčinnosť ukraľujúceho úkonu dlžníka musí iniciovať konanie vo veci samej o zaplatenie ukrátenej pohľadávky. Konanie o neúčinnosť je následne nutné prerušiť až do právoplatného rozhodnutia v konaní vo veci samej tak, aby v čase rozhodovania súdu o odporovacej žalobe bola pohľadávka veriteľa voči dlžníkovi už vykonateľná.¹²

1.2. Uplatňovanie odporovacieho práva podľa OZ v kontexte oddĺženia

V prípade uplatňovania odporovacieho práva podľa OZ sa veriteľ môže petitórne domáhať i) určenia neúčinnosti ukraľujúceho právneho úkonu, alebo ii) zaplatenia peňažnej náhrady voči tomu, kto mal z ukraľujúceho úkonu prospech.¹³ Veriteľ môže úspešne žalovať nadobúdateľa ušlého majetku o zaplatenie peňažnej náhrady výlučne v prípade nemožnosti dosiahnuť uspokojenie určením relatívnej neúčinnosti ukraľujúceho právneho úkonu a následným zexekvovaním ušlého majetku *in natura*.¹⁴ Priznanú peňažnú náhradu je možné exekvovať v exekúcii vedenej voči nadobúdateľovi ušlého majetku, keďže výrok rozsudku bude znieť na splnenie povinnosti (na zaplatenie). Ak však uspokojenie veriteľa bude možné dosiahnuť určením neúčinnosti ukraľujúceho právneho úkonu a následným zexekvovaním ušlého majetku *in natura*,¹⁵ tak sa žalobca bude musieť petitórne domáhať určenia neúčinnosti ukraľujúceho právneho úkonu. Rozsudok znejúci na určenie neúčinnosti ukraľujúceho úkonu voči veriteľovi v tomto prípade

nie je exekučným titulom voči osobe (nadobúdateľovi ušlého majetku), ale len voči majetku.¹⁶ Nadobúdateľ ušlého majetku nemôže nadobudnúť procesné postavenie povinného v exekučnom konaní. Neúčinnosť právneho úkonu sa prejaví tým, že mu v rámci exekučného konania vedeného voči dlžníkovi vznikne povinnosť strpieť exekúciu na predmet plnenia z ukracujúceho právneho úkonu.¹⁷ *De lege lata* teda veriteľ disponujúci rozsudkom určujúcim neúčinnosť právneho úkonu môže dosiahnuť uspokojenie svojej pohľadávky výlučne tak, že v rámci exekučného konania vedeného voči dlžníkovi na základe exekučného titulu znejúceho na plnenie bude exekvovať ušlý majetok vo vlastníctve tretej osoby – nadobúdateľa. Uvedený koncept uspokojovania pohľadávky veriteľa v exekučnom konaní vedenom voči dlžníkovi však nie je plne kompatibilný s § 167f ods. 2 ZKR, podľa ktorého vyhlásenie oddlžovacieho konkurzu zakladá dôvod na to, aby sa bez zbytočného odkladu rozhodlo o zastavení exekučného konania, v ktorom sa vymáha pohľadávka, ktorá môže byť uspokojená iba v konkurze alebo sa považuje za nevymáhateľnú.¹⁸ Dlžníkovu oddlženie zakladá dôvod na zastavenie exekučného konania, v ktorom sa vymáha pohľadávka ukrátená ukracujúcim úkonom,¹⁹ preto veriteľ stráca reálnu možnosť exekvovať ušlý majetok vo vlastníctve nadobúdateľa na základe rozsudku znejúceho na určenie neúčinnosti ukracujúceho úkonu.

V kontexte vyššie uvedených súvislostí sa rovnako javí ako problematický aj § 166h ods. 1 ZKR, podľa ktorého má veriteľ v rozsahu svojej pôvodnej pohľadávky právo domáhať sa podľa OZ jej uspokojenia z toho, čo odporovateľným právnym úkonom ušlo z dlžníkovho majetku „*aj vtedy, ak pohľadávka veriteľa je premlčaná, nevymáhateľná alebo nevykonateľná.*“ Toto ustanovenie modifikuje jeden z kľúčových predpokladov uplatnenia odporovacieho práva (vykonateľnosť pohľadávky) spôsobom, že pripúšťa uplatnenie odporovacieho práva aj v prípade, že veriteľ nedisponuje vykonateľnou, ale (len) premlčanou, nevymáhateľnou alebo nevykonateľnou pohľadávkou. Konajúci súd by teda mal v tomto prípade vyhovieť odporovacej žalobe bez ohľadu na to, či v čase rozhodovania súdu bude veriteľ disponovať vykonateľnou pohľadávkou voči dlžníkovi. Napriek veriteľovmu úspechu v spore o neúčinnosť ukracujúceho úkonu však veriteľ inej ako oddlžením nedotknutej pohľadávky²⁰ nebude mať reálnu možnosť exekvovať ušlý majetok vo vlastníctve nadobúdateľa, pretože v dôsledku oddlženia dôjde k zastaveniu exekúcií vedených voči dlžníkovi. Veriteľ by mohol začať exekúciu priamo voči nadobúdateľovi ušlého majetku výlučne vtedy, ak by mu konajúci súd priznal nárok na zaplatenie peňažnej náhrady. S poukazom na dikciu § 166h ods. 1 ZKR zastávame názor, že exekučný súd by v tomto prípade nemal prihliadať na procesnú obranu povinného (nadobúdateľa ušlého majetku) založenú na nevykonateľnosti, nevymáhateľnosti alebo na premlčaní ukrátenej veriteľovej pohľadávky voči dlžníkovi, ktorý využil niektorú z foriem oddlženia.

S poukazom na vyššie uvedené súvislosti sa v plnom rozsahu stotožňujeme s kritickými postojmi vo vzťahu k súčasnému konceptu uplatňovania odporovacieho práva primárne prostredníctvom určovacej žaloby.²¹ V kontexte prebiehajúcej rekodifikácie súkromného práva preto *de lege ferenda* navrhujeme prijatie zmeny konceptu uplatňovania odporovacieho práva podľa OZ. Zastávame názor, že vhodnejším riešením by bolo umožniť formuláciu žalobného petitu na splnenie povinnosti strpieť výkon exekúcie na ušlý majetok. Nadobúdateľ tohto majetku by tak na základe výroku rozsudku znejúceho na splnenie povinnosti mohol mať procesné postavenie povinného v exekučnom konaní a vymožitelnosť rozsudku by nebola podmienená vedením exekúcie voči dlžníkovi. Navrhované riešenie je plne kompatibilné s platnou právnou úpravou oddlženia, pričom koncept uplatňovania odporovacieho práva prostredníctvom výroku na splnenie povinnosti strpieť výkon exekúcie považuje za najvhodnejší aj právna doktrína v Českej republike.²²

1.3. Odporovateľnosť a zrušenie oddlženia pre nepoctivý zámer

Dôvody problematickej vykonateľnosti rozsudku určujúceho neúčinnosť ukracujúceho právneho úkonu v prípade zastavenia exekúcie z dôvodu dlžníkovho oddlženia môžu byť odstránené prostredníctvom zrušenia oddlženia pre nepoctivý zámer podľa § 166f ZKR. Skutkové podstaty odporovateľnosti právnych úkonov podľa OZ sa môžu prekrývať so skutkovými

FEKETE, I.: Občiansky zákonník 1. Veľký komentár. Bratislava : Eurokódex, 2011, s. 327;
Rozsudok Krajského súdu v Prešove z 12. 12. 2017, sp. zn. 1Co/28/2017;
Rozsudok Krajského súdu v Nitre z 26. 10. 2017, sp. zn. 8Co/47/2016;
Uznesenie Najvyššieho súdu ČR z 2. 5. 2005, sp. zn. 30Cdo/1662/2004.

11 Rozsudok Najvyššieho súdu ČR z 22. 1. 2002, sp. zn. 21Cdo/549/2001.

12 Napr. Uznesenie pléna Ústavného súdu SR z 1. 7. 2015, sp. zn. PL. ÚS 39/2015;
Rozsudok Najvyššieho súdu SR z 24. 6. 2020, sp. zn. 6Cdo/237/2017.

13 Prípustná je aj formulácia eventuálneho petitu, ktorým sa bude žalobca domáhať určenia neúčinnosti a eventuálne zaplatenia peňažnej náhrady pre prípad nemožnosti uspokojenia pohľadávky z ušlého majetku.

14 Tretia alinea § 42b ods. 4 OZ.

15 Ušlý majetok nebol zničený, ďalej scudzený a pod.

16 Napr. Uznesenie Najvyššieho súdu SR z 13. 10. 2011, sp. zn. 3MCdo/15/2010.

17 Pozri SEDLAČKO, F., ŠTEVČEK, M.: Občiansky zákonník I. 2. vydání. Praha : Nakladatelství C. H. Beck, 2019, s. 362.

18 Obdobne aj v prípade určenia splátkového kalendára podľa § 168b ods. 1 ZKR posledná veta: „*Ak súd určí splátkový kalendár, ide o dôvod, aby sa bez zbytočného odkladu v exekučnom konaní rozhodlo o zastavení exekúcie.*“

19 Výnimkou sú exekučné konania, v ktorých sa vymá-

hajú pohľadávky nedotknuté oddĺžením (pohľadávky taxatívne vymedzené v § 166c ods. 1 ZKR), ktoré sa v dôsledku vyhlásenia oddĺžovacieho konkurzu nezastavujú – v týchto prípadoch oddĺženie nezakladá dôvod pre zastavenie exekučných konaní.

20 Pohľadávky vymedzené v § 166c ods. 1 ZKR: pohľadávka veriteľa – fyzickej osoby, ktorú nenadobudol postúpením, prevodom alebo prechodom s výnimkou dedenia, ak takáto pohľadávka nebola prihlásená v konkurze z dôvodu, že veriteľ nebol správcom písomne upovedomený, že bol vyhlásený konkurz; pohľadávka z právnej pomoci poskytnutej dlžníkovi Centrom právnej pomoci v súvislosti s konaním o oddĺžení; zabezpečená pohľadávka v rozsahu, v ktorom je krytá hodnotou predmetu zabezpečovacieho práva; pohľadávka zo zodpovednosti za škodu spôsobenú na zdraví alebo spôsobenú úmyselným konaním vrátane príslušenstva takejto pohľadávky; pohľadávka dieťaťa na výživné vrátane príslušenstva takejto pohľadávky; pracovnoprávne nároky voči dlžníkovi; peňažný trest podľa Trestného zákona a nepeňažná pohľadávka.

21 Pozri napr. Novotný, M.: Navrhovaná úprava odporovateľnosti právnym úkonom; Súkromné právo, 2018, č. 6, online; SEDLAČKO, F., ŠTEVČEK, M.: Občiansky zákonník I. 2. vydání. Praha : Nakladatelství C. H. Beck, 2019, s. 362.

22 PULKRÁBEK, Z.: Občiansky zákonník: veľký komentár. Svazek III, § 41 – 654. Vyd. 1. Praha : Leges, 2014, s. 827.

podstatami nepoctivého zámeru dlžníka,²³ ktoré sú demonštratívne vymedzené v § 166g ods. 2 ZKR.

Zákonodarca vo vymedzení skutkových podstát nepoctivého zámeru síce výslovne neuviedol realizáciu ukracujúceho úkonu dlžníkom, avšak s poukazom na demonštratívny charakter tohto výpočtu táto skutočnosť nevylučuje možnosť súdu vyhovieť žalobe o zrušenie oddĺženia pre nepoctivý zámer z uvedeného dôvodu. Realizácia ukracujúceho úkonu by mohla byť subsumovaná pod skutkovú podstatu nepoctivého zámeru podľa § 166g ods. 2 písm. h) ZKR, podľa ktorej: „Dlžník nemá poctivý zámer najmä, ak zo správania sa dlžníka pred podaním návrhu možno usudzovať, že mal snahu poškodiť svojho veriteľa alebo zvýhodniť niektorého veriteľa.“ V prípade, že dlžník ukracujúci úkon neuvedie v zozname majetku väčšej hodnoty, ktorý vlastnil v posledných 3 rokoch²⁴ a túto skutočnosť zatají aj správcovi na stretnutí, tak by mohlo dôjsť k naplneniu skutkovej podstaty nepoctivého zámeru podľa § 166g ods. 2 písm. c) ZKR, podľa ktorého: „Dlžník nemá poctivý zámer najmä, ak v návrhu alebo v prílohe návrhu alebo na dopyt správcu uviedol nepravdivú dôležitú informáciu alebo neuviedol dôležitú informáciu, aj keď vedel alebo s prihliadnutím na okolnosti musel vedieť, že ide o dôležitú informáciu.“

Podľa § 166f ods. 4 písm. c) ZKR zrušenie oddĺženia pre nepoctivý zámer vyvoláva nasledovné právne účinky: i) oddĺženie sa stáva neúčinné voči všetkým veriteľom, ii) pohľadávkam sa v plnom rozsahu, v ktorom ešte neboli uspokojené, obnovuje pôvodná vymáhateľnosť aj splatnosť a iii) pohľadávky sa nepremlčia skôr ako uplynie desať rokov od zrušenia oddĺženia.²⁵ Po zrušení oddĺženia pre nepoctivý zámer by teda bolo možné opätovne začať exekučné konanie voči dlžníkovi, v rámci ktorého by bolo možné postihnúť ušlý majetok vo vlastníctve nadobúdateľa aj na základe určovacieho výroku rozsudku.

2.1. Všeobecne o odporovateľnosti podľa 2. časti ZKR

Novela § 166h ods. 1 ZKR účinná od 1. 1. 2021 zásadne posilnila právne postavenie veriteľa spôsobom, že veriteľovi oddĺženej fyzickej osoby umožnila uplatňovať aj osobitné skutkové podstaty odporovateľnosti podľa 2. časti ZKR. Úspešné uplatnenie odporovacieho práva podľa 2. časti ZKR je popri splnení všeobecných predpokladov podmienené aj kumulatívnym splnením nasledovných osobitných predpokladov:

- vyhlásenie konkurzu,
- uplatnenie u povinnej osoby do 1 roka od vyhlásenia konkurzu,
- ukrátenie pohľadávky veriteľa, ktorý si prihlásil pohľadávku.

Aktívna legitimácia veriteľa na podanie odporovacej žaloby podľa 2. časti ZKR je teda podmienená prihlásením pohľadávky do konkurzu a o odporovateľnosti nebude možné rozhodnúť dovtedy, kým nedôjde k zisteniu oprávnenosti jeho pohľadávky v konkurznom alebo incidenčnom konaní.²⁶ Druhá časť ZKR upravuje nasledovné skutkové podstaty odporovateľnosti:

- odporovanie právnemu úkonu bez primeraného protiplnenia podľa § 58 ZKR
- odporovanie zvýhodňujúcemu právnemu úkonu podľa § 59 ZKR
- odporovanie ukracujúcemu právnemu úkonu podľa § 60 ZKR
- odporovanie právnemu úkonu po zrušení konkurzu podľa § 61 ZKR
- odporovanie právnemu úkonu uskutočnenému nad rámec bežných právnych úkonov po začatí konkurzného konania podľa § 14 ods. 5 písm. a) ZKR.

Od uvedených skutkových podstát odporovateľnosti je z hľadiska právnych účinkov potrebné rozlišovať prípady právnych úkonov úpadcu urobených počas konkurzu ukracujúcich majetok podliehajúcich konkurzu podľa § 44 ods. 2 ZKR²⁷ a odmietnutie daru alebo dedičstva bez súhlasu správcu podľa § 44 ods. 5 ZKR. V uvedených prípadoch nepôjde o relatívnu neúčinnosť právneho úkonu, ale o absolútnu neúčinnosť pôsobiacu *ex lege*, neúčinnosti sa v uvedených prípadoch nie je potrebné dovolávať a správca je oprávnený ušlý majetok bez ďalšieho zapísať do súpisu príslušnej majetkovej podstaty. V aplikačnej praxi môžu nastávať situácie, kedy síce nebudú splnené predpoklady pre úspešné uplatnenie práva odporovať právnemu úkonu dlžníka podľa OZ, ale budú splnené podmienky pre uplatnenie práva odporovať úkonom dlžníka podľa niektorej zo skutkových podstát odporovateľnosti podľa 2. časti ZKR.

2.2. Uplatnenie odporovacieho práva podľa 2. časti ZKR

Normatívna úprava právnych následkov realizácie ukračovacieho úkonu dlžníka obsiahnutá v 2. časti ZKR je dôslednejšia v porovnaní so všeobecnou úpravou obsiahnutou v OZ. Vykonalnosť rozsudku určujúceho neúčinnosť ukračovacieho úkonu v režime 2. časti ZKR nie je podmienená vedením exekučného konania a vykonateľnosťou pohľadávky veriteľa. Konceptia uplatnenia odporovateľnosti podľa v 2. časti ZKR umožňuje žalobcovi²⁸ petitórne sa domáhať popri určení neúčinnosti právneho úkonu aj i) vydania ušlého majetku (veci, práva alebo inej majetkovej hodnoty) za predpokladu, že sa nachádzajú v dispozícii žalovaného, alebo ii) zaplata peňažnej náhrady.²⁹ Rozdiel oproti právnej úprave odporovateľnosti podľa OZ spočíva v tom, že veriteľ má v režime ZKR právo voľby medzi oboma druhmi nárokov. Na druhej strane, podľa OZ má veriteľ právo domáhať sa zaplata peňažnej náhrady výlučne pre prípad (in eventum) nemožnosti zexekvovania ušlého majetku *in natura*.

Ak by veriteľ hodlal žalovať nadobúdateľa ušlého majetku o určenie neúčinnosti ukračovacieho úkonu podľa OZ, exekvovanie tohto majetku by sa reálne javilo ako problematické za predpokladu, že by nedisponoval pohľadávkou nedotknutou oddĺžením. Uplatnenie odporovacieho práva podľa 2. časti ZKR by mu však petitórne umožnilo domáhať sa určenia neúčinnosti ukračovacieho úkonu a súčasne aj vydania ušlého majetku. Druhý výrok, ktorým sa bude veriteľ domáhať vydania ušlého majetku bude mať charakter výroku o splnenie povinnosti, ktorý bude spôsobilým exekučným titulom priamo proti nadobúdateľovi ušlého majetku.

Uplatnenie odporovacieho práva podľa 2. časti ZKR sleduje princíp kolektívneho uspokojenia prihlásených pohľadávok, čo sa prejavuje v tom, že veriteľ uplatňujúci toto právo musí žalovať o vydanie ušlého majetku (resp. zaplata peňažnej náhrady) do príslušnej konkurznej podstaty. V aplikačnej praxi môže byť preto sporné, či veriteľ uplatňujúci odporovacie právo podľa 2. časti ZKR má v prípade dlžníkovho oddĺženia povinnosť formulovať petit na vydanie ušlého majetku „do podstaty“,³⁰ alebo môže formulovať petit na vydanie ušlého majetku vo svoj prospech. Zohľadňujúc osobitosti oddĺženia zastávame názor, že veriteľ uplatňujúci odporovacie právo podľa 2. časti ZKR nemá v prípade oddĺženia povinnosť formulovať petit na vydanie ušlého majetku do podstaty. Zastávame názor, že § 166h ods. 1 ZKR umožňuje veriteľovi uplatniť skutkové podstaty odporovateľnosti podľa 2. časti ZKR aj pre prípad oddĺženia vo forme splátkového kalendára, kedy by vydanie ušlého majetku do podstaty nebolo fakticky možné. Za účelom eliminácie potenciálnych aplikačných nejasností navrhujeme novelizáciu ustanovenia § 166h ods. 1 ZKR, aby z jeho obsahu bolo zrejmé, či veriteľ môže odporovacie právo podľa 2. časti ZKR uplatniť vo svoj prospech, alebo len v prospech podstaty.

2.3. Skutkové podstaty odporovateľnosti podľa 2. časti ZKR a oddĺženie

Povaha oddĺženia vylučuje uplatnenie skutkovej podstaty odporovateľnosti právneho úkonu uskutočnenému nad rámec bežných právnych úkonov po začatí konkurzného konania, pretože v oddĺžovacom konkurze nemožno analogicky aplikovať § 14 ods. 5 písm. a) ZKR upravujúci právne účinky začatia likvidačného konkurzu.

Povaha oddĺženia môže rovnako vylučovať aj uplatnenie skutkovej podstaty odporovateľnosti po zrušení konkurzu podľa § 61 ZKR umožňujúcej uplatniť odporovacie právo v prípade opätovného vyhlásenia konkurzu na dlžníkov majetok do šiestich mesiacov od zrušenia konkurzu. Podľa § 166 ods. 2 ZKR je dlžník oprávnený opätovne sa domáhať oddĺženia najskôr po uplynutí desiatich rokov od vyhlásenia konkurzu alebo od určenia splátkového kalendára.

S poukazom na vyššie uvedené možno dospieť k záveru, že § 166h ods. 1 ZKR reálne umožňuje veriteľovi uplatniť nasledovné 3 skutkové podstaty odporovateľnosti podľa právnej úpravy likvidačného konkurzu i) odporovanie právneho úkonu bez primeraného protiplnenia podľa § 58 ZKR, ii) odporovanie zvýhodňujúcemu právneho úkonu podľa § 59 ZKR a iii) odporovanie ukračovúcemu právneho úkonu podľa § 60 ZKR.

23 Na uvedené prieniky poukazuje aj Dôvodová správa k zákonu č. 377/2016, v zmysle ktorej: „Popri odporovateľnosti má veriteľ však k dispozícii aj žalobu o zrušenie oddĺženia pre nepoctivý zámer, keďže uskutočnenie odporovateľného právneho úkonu sa skutkovo môže prekrývať práve s nepoctivým zámerom dlžníka.“

24 Jedna z príloh návrhu na vyhlásenie konkurzu.

25 § 166f ods. 4 písm. c) ZKR.

26 ĎURICA, M.: Zákon o konkurze a reštrukturalizácii. 3. vydanie. Praha: Nakladateľství C. H. Beck, 2019, s. 515.

27 Ustanovenie § 44 ods. 2 ZKR je ekvivalentom § 167b ods. 2 ZKR v likvidačnom konkurze upravujúcom prípad realizácie ukračovacieho úkonu po vyhlásení konkurzu.

28 Ktorým môže byť v konkurze podľa 2. časti správca, alebo veriteľ.

29 Podľa § 63 ods. 1 ZKR: „Ak ide o neúčinný právny úkon týkajúci sa veci, práva alebo inej majetkovej hodnoty prevedenej z majetku dlžníka, sú tí, voči ktorým sa právo odporovať právneho úkonu uplatnilo, povinní spoločne a nerozdielne poskytnúť do dotknutej podstaty peňažnú náhradu za túto vec, právo alebo inú majetkovú hodnotu; ak sa však u niektorého z nich táto vec, právo alebo iná majetková hodnota nachádza, možno sa od nich namiesto peňažnej náhrady domáhať vydania tejto veci, práva alebo inej majetkovej hodnoty. Proti tomu, voči komu sa právo odporovať právneho úkonu uplatnilo, možno uplatniť vždy len toľko, koľko sa v dôsledku

neúčinného právneho úkonu naň previedlo.“

30 V prípade konkurzu podľa 2. časti § 63 ods. 1 ZKR umožňuje formulovať petiu výlučne na vydanie úslého majetku, resp. na zaplatenie peňažnej náhrady do príslušnej konkurznej podstaty.

31 ĎURICA, M.: Zákon o konkurze a reštrukturalizácii. 3. vydanie. Praha : Nakladatelství C. H. Beck, 2019, s. 528.

Právny úkon bez primeraného protiplnenia a zvýhodňujúci právny úkon

Podľa § 58 ods. 1 ZKR sa právnym úkonom bez primeraného protiplnenia rozumie bezodplatný právny úkon dlžníka alebo odplatný právny úkon dlžníka, na ktorého základe dlžník poskytol alebo sa zaviazal poskytnúť plnenie, ktorého obvyklá cena je podstatne vyššia ako obvyklá cena plnenia, ktoré na jeho základe získal alebo má získať.

Skutková podstata odporovateľnosti zvýhodňujúceho právneho úkonu prostredníctvom § 59 ods. 1, 2 ZKR upravuje demonštratívny výpočet indikátorov zvýhodňujúceho právneho úkonu, medzi ktoré možno zaradiť i) úplné alebo čiastočné splnenie peňažnej pohľadávky veriteľa splatnej až vyhlásením konkurzu, ii) zabezpečenie záväzku po jeho vzniku, iii) úprava alebo nahradenie svojho záväzku, alebo práva vo svoj neprospech, iv) iné zvýhodnenie veriteľa oproti iným veriteľom, v) úplné alebo čiastočné vzdanie sa svojho práva, vi) úplné alebo čiastočné odpustenie dlhu svojho dlžníka, vii) dohoda alebo umožnenie zániku svojho práva vo svoj neprospech, viii) iné neodôvodnené zvýhodnenie vlastnej osoby na úkor veriteľov.

Právnym úkonom bez primeraného protiplnenia a zvýhodňujúcemu právnemu úkonu možno odporovať výlučne vtedy, ak spôsobili úpadok dlžníka alebo boli urobené počas úpadku dlžníka. Z hľadiska preukazovania splnenia tohto predpokladu má zásadný význam vyvrátená právna domnienka existencie dlžníkovho úpadku v čase realizácie právneho úkonu uplatňujúca sa v prípadoch realizácie právneho úkonu v prospech osoby spriaznenej s dlžníkom. V tomto prípade bude možné odporovať právnemu úkonu realizovanému počas 3 rokov pred začatím konkurzného konania.

Ak bude právny úkon realizovaný v prospech osoby nespriaznenej s dlžníkom podľa § 9 ZKR, veriteľ bude musieť preukázať príčinnú súvislosť medzi právnym úkonom dlžníka a dlžníkovým úpadkom, resp. vykonanie právneho úkonu počas dlžníkovho úpadku.³¹ ZKR upravuje 2 formy úpadku, ktorými sú predĺženie (§ 3 ods. 3 ZKR) a platobná neschopnosť (§ 3 ods. 2 ZKR). U fyzickej osoby môže nastať úpadok vo forme predĺženia len ak je povinná viesť účtovníctvo podľa osobitného predpisu. Fyzické osoby nepodnikatelia bez povinnosti viesť účtovníctvo preto nemôžu naplniť formálne podmienky vzniku tejto formy úpadku a veriteľ bude musieť preukázať naplnenie druhej formy úpadku, ktorou je platobná neschopnosť. Preukázanie predĺženia môže byť pre veriteľa značne sťažené aj v prípade, že dlžník síce bude mať povinnosť viesť účtovníctvo, ale nebude ho viesť riadnym spôsobom. Fyzická osoba je platobne neschopná, ak nie je schopná plniť 180 dní po lehote splatnosti aspoň jeden peňažný záväzok. Nemožnosť vymoženia peňažnej pohľadávky voči dlžníkovi v exekúcii zakladá vyvrátenú právnu domnienku platobnej neschopnosti. V prípade, že bol právny úkon bez primeraného protiplnenia a zvýhodňujúci právny úkon realizovaný v prospech osoby nespriaznenej s dlžníkom, bude mu možné odporovať len vtedy, ak bol urobený počas 1 roka pred začatím konkurzného konania, čo vnímame ako pomerne krátku dobu.

Výhodou skutkových podstát odporovateľnosti právneho úkonu bez primeraného protiplnenia a zvýhodňujúceho právneho úkonu je to, že ich úspešné uplatnenie nie je podmienené preukázaním úmyslu dlžníka ukrať svojich veriteľov a vedomosti druhej strany o tomto úmysle. Naproti tomu, v režime skutkovej podstaty ukracujúceho právneho úkonu podľa § 60 ZKR, ako aj v režime občianskoprávnej úpravy odporovateľnosti veriteľ nesie dôkazné bremeno vo vzťahu k preukázaniu uvedených subjektívnych kategórií, pokiaľ právny úkon nebol realizovaný v prospech osoby spriaznenej s dlžníkom. Ďalšou možnou výhodou skutkovej podstaty odporovateľnosti zvýhodňujúceho právneho úkonu je možnosť odporovať aj dlžníkovmu opomenutiu, v dôsledku ktorého dlžník stratil právo alebo v dôsledku ktorého sa voči nemu založili, zachovali alebo zabezpečili majetkové právne nároky podľa § 59 ods. 6 ZKR.

Ukracujúci právny úkon

Skutková podstata odporovateľnosti podľa § 60 ZKR umožňuje odporovať ukracujúcemu právnemu úkonu dlžníka realizovanému počas 5-tich rokov pred začatím konkurzného konania bez ohľadu na to, či bol realizovaný v prospech osoby spriaznenej s dlžníkom. Podľa všeobecnej úpravy odporovateľnosti podľa OZ je možné odporovať ukracujúcemu právnemu úkonu len v 3-ročnej prekluzívnej lehote plynúcej odo dňa realizácie ukracujúceho úkonu, resp. odo dňa, v ktorom nastanú vecno právne účinky odporovateľného úkonu, pokiaľ sú naviazané

na ďalšiu právnu skutočnosť.³² V prípade, že veriteľ neuplatní právo odporovať ukracujúceho úkonu v 3-ročnej lehote, dôjde k preklúzii jeho subjektívneho odporovacieho práva podľa OZ. Ak by však dlžník využil niektorú z foriem oddĺženia, tak by založil aplikáciu § 166h ods. 1 ZKR umožňujúceho veriteľovi využiť skutkové podstaty odporovateľnosti podľa 2. časti ZKR. Veriteľ by teda mohol napriek preklúzii práva odporovať ukracujúcemu úkonu podľa OZ úspešne odporovať ukracujúcemu úkonu dlžníka v lehote 5 rokov pred začatím konkurzného konania podľa § 60 ods. 4 ZKR. Z praktického hľadiska má zásadný význam prezumpcia dlžníkovho ukracujúceho úmyslu, ako aj vedomosti druhej strany o tomto úmysle, v prípade že bol právny úkon realizovaný v prospech osoby spriaznenej s dlžníkom alebo v prípade dlžníkovho mrhania majetkom.

Záver

Právna úprava oddĺženia umožňuje veriteľovi uplatňovať skutkové podstaty odporovateľnosti podľa OZ, ako aj osobitné skutkové podstaty odporovateľnosti podľa 2. časti ZKR. Za najzásadnejší nedostatok občianskoprávnej úpravy odporovateľnosti považujeme problematickú vykonateľnosť rozsudku znejúceho na určenie neúčinnosti, ktorá je de lege lata podmienená vedením exekúcie voči dlžníkovi. Pokiaľ sa v exekúcii nevymáha niektorá z pohľadávok nedotknutých oddĺžením, tak v dôsledku oddĺženia dochádza k zastaveniu exekúcie vedenej voči dlžníkovi a rozsudok určujúci neúčinnosť nie je možné vykonať. Do 31. 12. 2020 bolo uvedený stav možné riešiť v zásade len prostredníctvom zrušenia dlžníkovho oddĺženia pre nepoctivý zámer, v dôsledku ktorého by bolo voči dlžníkovi možné opätovne začať exekúciu. Zrušenie oddĺženia pre nepoctivý zámer však predpokladá začatie osobitného sporového konania zo strany veriteľa, vynaloženie nákladov súvisiacich s jeho priebehom a aj unesenie dôkazného bremena vo vzťahu k preukázaniu dlžníkovho nepoctivého zámeru. V tomto prípade je teda uspokojenie veriteľa podstatne sťažené v dôsledku nevyhovujúcej právnej úpravy aj napriek tomu, že veriteľ disponuje právoplatným rozsudkom vyslovujúcim neúčinnosť dlžníkovho ukracujúceho úkonu. Súčasný koncept uplatňovania odporovacieho práva nie je plne kompatibilný s inštitútom oddĺženia, preto v kontexte prebiehajúcej rekodifikácie súkromného práva navrhujeme zmenu konceptu uplatňovania odporovacieho práva podľa OZ takým spôsobom, aby bolo možné formulovať žalobný petit na splnenie povinnosti strpieť výkon exekúcie. Navrhovaný koncept by bol plne kompatibilný s právnou úpravou oddĺženia, keďže by umožnil viesť exekúciu voči nadobúdateľovi ušlého majetku majúcemu procesné postavenie povinného v exekučnom konaní. Zastavenie exekúcie vedenej voči dlžníkovi v dôsledku jeho oddĺženia by nemalo vplyv na exekúciu vedenú voči tejto tretej osobe. Analyzované aspekty odôvodňujú potrebu prijatia koncepčných zmien všeobecnej právnej úpravy odporovateľnosti v OZ, aby sa z neho stal funkčný inštitút plniaci svoj účel spočívajúci v ochrane veriteľov pred špekulatívnymi úkonmi dlžníkov. V uvedenom kontexte je možné vnímať mimoriadne pozitívne novelu § 166h ods. 1 ZKR, ktorou zákonodarcia s účinnosťou od 1. 1. 2021 umožnil veriteľovi uplatňovať skutkové podstaty odporovateľnosti podľa 2. časti ZKR aj pre prípad dlžníkovho oddĺženia. ■

32 SEDLAČKO, F., ŠTEVČEK, M.: Občiansky zákonník I. 2. vydání. Praha : Nakladatelství C. H. Beck, 2019, s. 345.

RESUMÉ

Odporovateľnosť právnych úkonov a oddĺženie fyzickej osoby

Príspevok pojednáva o praktických dopadoch oddĺženia na veriteľovu možnosť uplatňovať subjektívne odporovacie právo. Konceptia uplatňovania odporovacieho práva podľa všeobecnej úpravy obsiahnutej v zákone č. 40/1964 Zb. Občianskom zákonníku nie je plne kompatibilná s právnymi účinkami oddĺženia. Za najzásadnejší problém možno považovať problematickú vykonateľnosť rozsudku znejúceho na určenie neúčinnosti ukracujúceho právneho úkonu v kontexte oddĺženia a následného zastavenia exekúcie vedenej voči dlžníkovi. Autor v uvedenej súvislosti

formuluje návrhy de lege ferenda a analyzuje možnosti uplatňovania skutkových podstát odporovateľnosti podľa 2. časti zákona č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

SUMMARY

Voidability of Legal Acts and Personal Bankruptcy of a Natural Person

The article deals with practical implications of personal bankruptcy on the creditor's ability to exercise a subjective right to seek voidability of legal acts. The concept of exercising the right to seek voidability of legal acts under the general regulation contained in Act No. 40/1964 Coll. (Civil Code) is not fully compatible with the legal effects of personal bankruptcy. Problematic enforceability of a judgment declaring a restrictive legal act ineffective in the context of personal bankruptcy and the subsequent termination of the enforcement proceedings against the debtor can be regarded as the most significant problem. In this context, the author formulates de lege ferenda proposals and analyses possibilities of classifying legal acts as voidable under Part 2 of Act No. 7/2005 Coll. on the Bankruptcy and Restructuring and on amending other laws.

ZUSAMMENFASSUNG

Anfechtbarkeit der Rechtsgeschäfte und Entschuldung natürlicher Personen

Der Artikel behandelt praktische Auswirkungen der Entschuldung auf die Möglichkeit des Gläubigers, subjektives Anfechtungsrecht geltend zu machen. Die Konzeption der Geltendmachung des Anfechtungsrechtes gemäß der allgemeinen, im Gesetz Nr. 40/1964 der Gesetzsammlung des Bürgerlichen Gesetzbuches enthaltenen Regelung, ist mit den Rechtsauswirkungen der Entschuldung vollständig nicht kompatibel. Als das grundsätzlichste Problem kann man die problematische Vollstreckbarkeit des Urteils wegen Feststellung der Nichtigkeit eines benachteiligenden Rechtsgeschäftes im Kontext der Entschuldung und der anschließenden Einstellung der gegen den Schuldner geführten Zwangsvollstreckung, betrachten. Der Autor formuliert in diesem Zusammenhang die de lege ferenda Entwürfe und analysiert die Möglichkeiten der Geltendmachung von Tatbeständen der Anfechtbarkeit gemäß dem 2. Teil des Gesetzes Nr. 7/2005 der Gesetzsammlung über den Konkurs und Restrukturierung und über die Änderung und Ergänzung einiger Gesetze.

Malé konkurzy vo svetle novej legislatívy

JUDr. PhDr. Rudolf Manik, PhD., MBA, MHA

Zmeny v právnej úprave konkurzného práva sa v období kríz, akú aj v súčasnosti v súvislosti s pandémiou koronavírusu SARS-CoV-2 prežívame, stávajú imanentnou súčasťou právnych poriadkov jednotlivých krajín. Po krátkej novele základnej normy insolvenčného práva na Slovensku (zákona č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii)¹ zákonom č. 312/2020 Z. z. o výkone rozhodnutia o zaistení majetku a správe zaisteného majetku, ako aj zákonom č. 343/2020 Z. z. (ktorý predstavoval novelizáciu zákona č. 371/2014 Z. z. o riešení krízových situácií na finančnom trhu) sa najdôležitejšou zmenou bankrotového práva v SR stal v minulom roku **zákon č. 421/2020 Z. z. o dočasnej ochrane podnikateľov vo finančných ťažkostiach a o zmene a doplnení niektorých zákonov** prijatý Národnou radou SR dňa 8. decembra 2020. Z významných doplnkov jednotlivých inštitútov konkurzného práva je najvýraznejšou novotou nízkonákladový a rýchly malý konkurz. Vo vzťahu k stanovisku Ministerstva spravodlivosti SR ako predkladateľa novej právnej úpravy: „Opatrenie je určené pre malé firmy, podnikateľov, ktorým ich zámer – možno aj v dôsledku koronakrízy – nevyšiel, aby mohli odísť z trhu pomerne rýchlo a nebola to pre nich „trauma“ na ďalších 5 rokov v rámci procesu riadneho konkurzu.“² Práve informačnému prehľadu najdôležitejších aspektov malých konkurzov „po novom“ sa v jednotlivých statiach zaoberá tento príspevok.

Zmeny v úprave malých konkurzov

Malý konkurz bol od prijatia základnej normy insolvenčnej legislatívy Slovenskej republiky – zákona o konkurze a reštrukturalizácii uvedený len marginálne v §§ 106 a 107 zákona č. 7/2005 Z. z., od 1. januára 2021 o jeho atribútoch však pojednáva ďalších 11 lomených paragrafov právnej normy. Zo všeobecnej časti dôvodovej správy zákona č. 421/2020 Z. z. vyplýva, že **cieľom úpravy** je zlepšiť kľúčové parametre týkajúce sa likvidačných konaní, pričom zaujímavé je, že jej inšpiráciou je

právny režim oddĺženia. Možno konštatovať, že predkladateľ zákona nezvolil vhodné označenie „likvidačné konanie“, keďže likvidácia je osobitným spôsobom zrušenia obchodných spoločností a družstiev regulovaným v Obchodnom zákonníku č. 513/1991 Zb. Podstatnejšie však je, že zmeny v oblasti malých konkurzov majú napomôcť, pokiaľ možno, čo najrýchlejšiemu a právne relevantnému ukončeniu podnikania podnikateľských subjektov postihnutých následkami pandémie koronavírusu SARS-CoV-2. V prípade malého konkurzu totiž neexistuje záujem na pokračovaní v prevádzke podniku, resp. je zanedbateľný,

JUDr. PhDr. Rudolf Manik, PhD., MBA, MHA je absolventom Právnickej fakulty UPJŠ v Košiciach (1996), kde ukončil aj doktorandské štúdium v odbore ústavného práva. Je autorom troch monografií

a desiatok článkov, štúdií i recenzií z odborov práva a histórie. Od roku 1997 pôsobí ako advokát a správca konkurznej podstaty v Košiciach.

a tento jednoznačne prevyšuje záujem veriteľov na uspokojení ich pohľadávok. Dôvodová správa k návrhu zákona schváleného vládou Slovenskej republiky 30. septembra 2020 vo svojej všeobecnej časti expressis verbis uvádza, že cieľom normy je „vykonštruovať jednoduché, efektívne, hospodárne a rýchle likvidačné konanie.“³ V malom konkurze sa pritom upravuje pôsobnosť správcu skôr ako administrátora konania, kde riešenie miery uspokojenia jednotlivých

1 Zákon č. 7/2005 Z. z.

o konkurze a reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 353/2005 Z. z., zákona č. 520/2005 Z. z., zákona č. 198/2007 Z. z., zákona č. 209/2007 Z. z., zákona č. 270/2008 Z. z., zákona č. 477/2008 Z. z., zákona č. 552/2008 Z. z., zákona č. 276/2009 Z. z., zákona č. 492/2009 Z. z., zákona č. 224/2010 Z. z., zákona č. 130/2011 Z. z., zákona č. 348/2011 Z. z., zákona č. 305/2013 Z. z., zákona č. 371/2014 Z. z., zákona č. 87/2015 Z. z., zákona č. 117/2015 Z. z., zákona č. 282/2015 Z. z., zákona č. 389/2015 Z. z., zákona č. 390/2015 Z. z., zákona č. 437/2015 Z. z., zákona č. 91/2016 Z. z., zákona č. 125/2016 Z. z., zákona č. 291/2016 Z. z., zákona č. 315/2016 Z. z.,

zákona č. 377/2016 Z. z.,
zákona č. 264/2017 Z. z.,
zákona č. 279/2017 Z. z.,
zákona č. 373/2018 Z. z.,
zákona č. 390/2019 Z. z.,
zákona č. 312/2020 Z. z.,
zákona č. 343/2020 Z. z.
a zákona č. 421/2020 Z. z.

2 Ministerstvo spravodlivosti
Slovenskej republiky – Par-
lament schválil novú dočas-
nú ochranu podnikateľov,
in [www.justice.gov.sk/-
Stranky/aktualitade-
tail.aspx?announcementID=3057](http://www.justice.gov.sk/-
Stranky/aktualitade-
tail.aspx?announcementID=3057)

3 Novelizovaný zákon o kon-
kurze a reštrukturalizácii
s aktualizovanými dôvodo-
vými správami v úplnom
znení, Bratislava : Miroslav
Mračko – EPOS, 2021,
s. 123

4 ibidem s. 124

5 Ďurica, M.: Konkurné
právo na Slovensku
a v Európskej únii,
Bratislava : Euro-
kódex s. r. o., 2010, s. 557

veriteľov, ako aj obsah majetkovej podstaty, sú viac postavené na iniciatíve veriteľov. Všeobecná a v podstate neobmedzená povinnosť správcu riešiť z úradnej povinnosti rozsah majetkovej podstaty, ako aj čo „najspravodlivejšiu“ mieru uspokojenia pohľadávok veriteľov vedie často k absurdným výsledkom.⁴

Vo veci **aktívnej legitímácie** pri malých konkurzoch platí, že konkurzné konanie začína na návrh predovšetkým dlžníka, zákon č. 7/2005 Z. z. však nevyklučuje ani podanie veriteľských návrhov. I keď je nepochybné, že dlžnícke návrhy na vyhlásenie malého konkurzu budú mať jednoznačne majoritu, odôvodnenie podania veriteľského návrhu možno predpokladať aj z nižšej sumy preddavku na úhradu nákladov konkurzu (á 500 eur) než pri „klasickom“ konkurze vyhlásenom podľa druhej hlavy II. časti zákona č. 7/2005 Z. z. Zákon o dočasnej ochrane podnikateľov vo finančných ťažkostiach pritom priniesol zmenu vo všetkých veriteľských návrhoch na vyhlásenie konkurzu na majetok dlžníkov. Aktuálne súd takémuto návrhu vyhovie a vyhlási na majetok dlžníka po novom malý konkurz v prípade, ak zistí, že:

1. veriteľ doložil pohľadávku relevantným spôsobom v zmysle § 12, ods. 2 tohto zákona
2. okrem prípadných pochybností o dlžníkovej majetnosti sú splnené aj ostatné predpoklady na vyhlásenie konkurzu
3. sú splnené ďalšie špecifické predpoklady malého konkurzu t. j., že dlžník má ustanovený štatutárny orgán (ktorý nepôsobí a ani jeho členovia vo viac ako desiatich právnických osobách zapísaných v obchodnom registri), podľa posledných piatich účtovných závierok nemal dlžník záväzky v sume vyššej ako 1 000 000 eur i majetok v hodnote vyššej ako 1 000 000 eur a vo vzťahu k dlžníkovi nepôsobia účinky začatia konkurzného konania alebo vyhlásenia konkurzu podľa prvej hlavy zákona č. 7/2005 Z. z.

V prípade takéhoto malého konkurzu súd predbežného správcu vôbec neustanovuje a zložený preddavok na úhradu nákladov konkurzu á 500 eur je súdom poukázaný správcovi ako záloha na jeho činnosť správcu v malom konkurze.

Malý konkurz po novom

Úplne nanovo nadobúda v rámci insolvenčnej legislatívy na Slovensku obsah aj **proces vyhlásenia malého konkurzu**. Podľa právnej úpravy platnej do 31. decembra 2020 sa totiž uznese-
ním súdu o otvorení malého konkurzu uznával za malý podľa II. časti zákona č. 7/2005 Z. z. vyhlásený konkurz. Išlo o režim „klasických“ konkurzov, za malé sa teda neuznávajú osobné bankrotov t. j. procesy oddĺženia podľa IV. časti zákona č. 7/2005 Z. z. Za malý bol vyhlásený konkurz po akceptovaní veriteľského, či dlžníckeho návrhu, avšak za malý mohol byť uznaný už existujúci konkurz.⁵ Splnené naň však museli byť podmienky a to, že majetok podliehajúci konkurzu pravdepodobne neprevyšoval 165 000 eur, obrat úpadcu dosiahnutý v poslednom uzatvorenom účtovnom období pred vyhlásením konkurzu neprevyšil 333 000 eur a úpadca pravdepodobne nemal viac ako 50 veriteľov.

Aktuálne zákonodarca definoval, že malý konkurz je konkurz vyhlásený podľa I. oddielu 10. hlavy II. časti zákona č. 7/2005 Z. z. Samotné konkurzné konanie smerujúce k vyhláseniu malého konkurzu sa *expressis verbis* začína dorúčením návrhu dlžníka alebo veriteľa na vyhlásenie malého konkurzu na príslušný súd a končí zrušením malého konkurzu alebo iným ukončením konkurzného konania. Ďalšou zmenou charakterizovanou prísny formalizmom je, že návrh dlžník nemôže podať ľubovoľne ako podľa 1. hlavy zákona, ale výlučne prostredníctvom na to určeného formulára. Ustanovenie § 12 ods. 1 a 4 prvá veta sa použije primerane. *Essentialia negotii* návrhu na vyhlásenie malého konkurzu sú však obdobné ako podľa 1. hlavy. Na rozdiel od takéhoto návrhu pri malom konkurze je dlžník povinný pripojiť k návrhu nielen poslednú individuálnu účtovnú závierku, ale účtovné závierky vyhotovené počas uplynulých piatich kalendárnych rokov, ak ich mal povinnosť vyhotoviť. Výhodou je aj nižší preddavok na úhradu nákladov malého konkurzu, ktorý je v sume 500 eur.

V § 106a zákona je uvedené, že po začatí konkurzného konania funkcia štatutárneho orgánu alebo člena štatutárneho orgánu dlžníka nezanikne skôr ako ukončením tohto konkurzného konania, iba ak jediný štatutárny orgán alebo aj posledný člen štatutárneho orgánu dlžníka zomrie alebo zanikne. Totožná úprava platí primerane aj na výkon funkcie likvidátora dlžníka. Postavenie

správcu i jeho pôsobnosť sú v malom konkurze obdobné konkurzným konaniam podľa 1. hlavy II. časti zákona, pritom ak sa konkurzné konanie začalo na základe návrhu likvidátora ustanoveného súdom zo zoznamu správcov, súd ho ustanoví za správcu. Na jednej strane zákonodarca už neumožnil vyhlásenie malého konkurzu na majetok fyzických osôb ako doteraz, na druhej strane boli okrem nižšej sumy preddavku na úhradu nákladov tohto konkurzu zjemnené podmienky na toto vyhlásenie. Príslušný súd totiž do 15 dní od doručenia návrhu na vyhlásenie malého konkurzu tento vyhlási, ak zistí, že

1. návrh na vyhlásenie malého konkurzu podal dlžník, ktorý je právnickou osobou,
2. dlžník má ustanovený štatutárny orgán,
3. štatutárny orgán dlžníka alebo členovia štatutárneho orgánu sú osoby, ktoré nepôsobia ako štatutárny orgán alebo členovia štatutárneho orgánu vo viac ako desiatich právnických osobách zapísaných v obchodnom registri,
4. bol zložený preddavok na náklady malého konkurzu,
5. dlžník neporušuje povinnosť zložiť riadnu individuálnu účtovnú závierku a mimoriadnu individuálnu účtovnú závierku do zbierky listín do 9 mesiacov odo dňa jej zostavenia,
6. podľa posledných piatich účtovných závierok nemal dlžník záväzky v sume vyššej ako 1 000 000 eur,
7. podľa posledných piatich účtovných závierok nemal dlžník majetok v hodnote vyššej ako 1 000 000 eur,
8. vo vzťahu k dlžníkovi nepôsobia účinky začatia konkurzného konania alebo vyhlásenia konkurzu podľa 1. hlavy,
9. návrh na vyhlásenie malého konkurzu je úplný a je autorizovaný osobou oprávnenou konať v mene dlžníka.

Na rozdiel od konkurzov vyhlasovaných podľa 1. hlavy II. časti zákona č. 7/2005 Z. z. na doplnenie návrhu súd navrhovateľa nevyzýva, ak nie sú splnené podmienky na vyhlásenie malého konkurzu, súd v lehote 15 dní od doručenia návrhu na vyhlásenie malého konkurzu takýto návrh podľa povahy odmietne alebo konanie zastaví. Účinky vyhláseného konkurzu sú však aj pri malom konkurze podľa I. oddielu 10. hlavy zákona totožné, za vyhlásený sa považuje zverejnením uznesenia o tomto vyhlásení v Obchodnom vestníku, kedy sa dlžník stáva úpadcom.

Súvisiace konania a konkurzná podstata

Zmeny sa týkajú aj incidenčných, excindačných a obdobných súdnych konaní súvisiacich s malými konkurzmi. Spisy v týchto súdnych sporoch nie sú pridelované náhodným výberom, ale všetky konania týkajúce sa zistenia rozsahu konkurznej podstaty a uspokojovania nárokov z konkurznej podstaty (vrátane sporov ohľadom právneho dôvodu, vymáhateľnosti, výšky, poradia, zabezpečenia zabezpečovacím právom alebo poradia zabezpečovacieho práva prihlásených pohľadávok) rozhoduje sudca, ktorý koná vo veci malého konkurzu.

Čo sa týka konkurznej podstaty v malom konkurze, zákonodarca ju kvantifikuje kombináciou súpisu podstaty klasických konkurzov podľa II. časti zákona č. 7/2005 Z. z. a osobných bankrotov v zmysle IV. časti tohto právneho predpisu. Malému konkurzu pritom podlieha majetok, ktorý patril úpadcovi v čase vyhlásenia malého konkurzu a majetok, ktorý úpadca nadobudol počas malého konkurzu. Obdobne ako v procese oddlženia platí, že majetok úpadcu, na ktorom viaznu zabezpečovacie práva, podlieha malému konkurzu, ak to ustanovuje tento zákon v § 167k zákona. Zafažený majetok tvorí konkurznú podstatu vtedy, ak sa prihlási prednostný zabezpečený veriteľ. V právnej praxi osobných bankrotov tak často vznikajú situácie, že zabezpečený veriteľ, ktorým je najčastejšie bankový ústav, si svoju pohľadávku do konkurzu u správcu neprihlási a táto jeho pohľadávka bude naďalej zafažovať predovšetkým nehnuteľnosti úpadcu. Takto sa úpadca nielen v režime procesov oddlženia, ale aj malého konkurzu pohľadávok zabezpečených veriteľov „nezbaví“ a takéto konkurzné konanie preňho nemá právny význam. Oddlženie sa uňho totiž spája iba s následkom nevymáhateľnosti pohľadávok, ktoré môžu byť uspokojené len v konkurze, teda v zásade pohľadávok nezabezpečených veriteľov, ktoré sú často rádovo omnoho nižšie než záväzky voči záložným veriteľom. Zároveň platí, že majetok tretích osôb, na ktorom viaznu zabezpečovacie práva, malému konkurzu nepodlieha. Týmto je právna úprava

obdobná osobným bankrotom na rozdiel od konkurzov podľa II. časti zákona, kde správcovia do súpisu konkurznej podstaty zahrnú aj takéto majetok. Zákon *expressis verbis* uvádza, že výkonu zabezpečovacieho práva na majetku, ktorý malému konkurzu nepodlieha, nebráni skutočnosť, že prebieha konkurz alebo že konkurz bol zrušený a ani skutočnosť, že dlžník v súvislosti so zrušením konkurzu zanikol. Výmaz z obchodného registra obchodnej spoločnosti, ktorá je „nedopatrením“ ešte stále zapísaná na príslušnom katastrálnom odbore okresného úradu ako vlastník nehnuteľnosti, teda nezabráni napr. exekučnej, konkurznej či dobrovoľnej dražbe. Písomnosti súvisiace s výkonom zabezpečovacieho práva sa namiesto dlžníka, ktorý v súvislosti so zrušením konkurzu zanikol, doručujú ich uložením do zbierky listín daného obchodného registra.

Z ďalších zmien v malých konkurzoch

Zatiaľ čo v klasických konkurzných konaniach sa funkcia štatutárneho orgánu úpadcu s ohľadom na pôsobnosť správcu výrazne oslabuje až takmer zaniká, odchyľne sa po 1. 1. 2021 upravila **pôsobnosť štatutárneho orgánu** (i likvidátora okrem likvidátora ustanoveného náhodným výberom zo zoznamu správcov) v malom konkurze, ktorý

1. zabezpečuje vedenie účtovníctva úpadcu vrátane zostavenia účtovnej závierky úpadcu a uloženia účtovnej závierky úpadcu v registri účtovných závierok,
2. koná za úpadcu voči orgánom finančnej správy, Sociálnej poisťovni, zdravotným poisťovňami a iným orgánom verejnej moci,
3. koná za úpadcu v pracovnoprávných vzťahoch,
4. zabezpečuje plnenie povinností súvisiacich s archivovaním dokumentácie úpadcu,
5. plní v rozsahu svojich možností a schopností povinnosti uložené správcom súvisiace so zabezpečením správy konkurznej podstaty v malom konkurze
6. je povinný zostaviť priebežnú účtovnú závierku, ak súd zmení malý konkurz podľa 1. hlavy tejto časti zákona

Všetky náklady spojené s výkonom pôsobnosti štatutárneho orgánu alebo člena štatutárneho orgánu podľa zákona nie je pritom možné uspokojovať z výťažku určeného na uspokojenie veriteľov. Dané ustanovenie normy je v súlade s axiómou zodpovednosti štatutárnych orgánov za výkon ich funkcie vrátane skutočnosti, že sa počas ich zastupovania dlžníkov títo dostali do konkurzu.

Ani otázka **odporovania právnym úkonom** (*negotium rescissibile*) nie je pri malých konkurzoch v zásade odlišná od procesov oddĺženia, keďže týmto právom nedisponujú správcovia, ale len veritelia dlžníkov, a to aj vtedy, ak sú splnené predpoklady, za ktorých by bol v klasickom konkurze vyhlásenom podľa 1. hlavy inak oprávnený odporovať správca. Veriteľ môže odporovať právnemu úkonu aj vtedy, ak jeho pohľadávka je premlčaná, nevymáhateľná, nevykonateľná či neprihlásená, alebo ak bol malý konkurz zrušený, resp., ak dlžník zanikol. Postupnosť v uspokojovaní veriteľov právny predpis stanovil tak, že ak pri odporovaní právnemu úkonu bolo úspešných viac veriteľov, najprv sa uspokojí veriteľ, ktorý podal žalobu skôr. Ustanovenia o odporovateľnosti právnych úkonov sa aplikujú aj v prípadoch, ak konkurz nebol pre nedostatok majetku vyhlásený alebo bol z tohto dôvodu zrušený.

Analogicky sa pritom pre konania vo veci malých konkurzov použijú aj ďalšie ustanovenia týkajúce sa **osobných bankrotov** vrátane ukončovania zmlúv, dobrovoľných dražieb, súpisu majetku podstaty, prihlasovania i popierania pohľadávok veriteľov, speňažovania hnutelých a nehnuteľných vecí, pohľadávok či iných majetkových hodnôt, nákladov ako aj zrušenia konkurzu. Na rozdiel od klasických konkurzov z 1. hlavy II. časti zákona o konkurze a reštrukturalizácii nie je správca oprávnený pokračovať v podnikaní úpadcu aj po vyhlásení konkurzu, všetky oprávnenia na výkon podnikateľskej a inej činnosti úpadcu totiž vyhlásením malého konkurzu zanikajú. Kým dosiaľ bol súd oprávnený *ex officio* malý konkurz zrušiť ak zistil, že nie sú splnené predpoklady, aby konkurz mohol byť uznaný za malý, po novom sa podmienky pre zrušenie takéhoto konkurzu zmenili. Súd môže zrušiť malý konkurz a vyhlásiť konkurz podľa 1. hlavy len na návrh prihláseného veriteľa, ak tento do 6 mesiacov od vyhlásenia malého konkurzu zložil na účet súdu preddavok na úhradu nákladov takéhoto konkurzu. V takomto prípade súd

za správcu ustanovuje správcu z malého konkurzu. Druhý prípad vyhlásenia konkurzu podľa 1. hlavy nastane, ak bol malý konkurz zrušený a dlžník nebol vymazaný z obchodného registra alebo iného registra, do ktorého sa zapisuje. Zbytočná duplicita pri prihlasovaní pohľadávok veriteľov do malého a následne aj klasického konkurzného konania bola odstránená tým, že veriteľ, ktorý sa prihlásil v malom konkurze, sa považuje za prihláseného veriteľa aj v konkurze vyhlásenom podľa 1. hlavy, nie je pritom oprávnený popierať pohľadávky už zistené v malom konkurze. Ani veritelia, ktorým vznikli pohľadávky týkajúce sa úhrady nákladov malého konkurzu sa do konkurzu vyhláseného podľa 1. hlavy nemusia prihlasovať. Správca je povinný ich nároky uspokojovať v poradí zodpovedajúcom povahe ich nárokov ako pohľadávky proti podstate.

V zmysle § 106k zákona č. 7/2005 Z. z. je pri malých konkurzoch osobitne vyčíslená **výška pokuty zo zodpovednosti úpadcov**. Ak dlžník pred vyhlásením malého konkurzu vykazoval záporné vlastné imanie a po zrušení malého konkurzu ostali neuspokojené pohľadávky prihlásených veriteľov prevyšujúce v úhrne 50 000 eur, sudca (na podnet prihláseného veriteľa, správcu alebo ex offo) uloží osobe, ktorá vykonávala funkciu štatutárneho orgánu úpadcu ku dňu vyhlásenia konkurzu, pokutu v sume od 1 000 eur do 10 000 eur. Pri svojom rozhodovaní o výške pokuty má súd povinnosť prihliadať na dĺžku obdobia, v ktorom dlžník vykazoval záporné vlastné imanie vychádzajúc pritom z posledných 5 účtovných závierok dlžníka. Predmetná pokuta je podľa zákona príjmom štátneho rozpočtu. Takto zakotvená zodpovednosť úpadcu však neznamená zánik jeho zodpovednosti za nepodanie návrhu na vyhlásenie konkurzu

Právna norma definovala pri malom konkurze aj **vylúčenie štatutárneho orgánu** z výkonu jeho funkcie. Konajúci súd je oprávnený na návrh prihláseného veriteľa, správcu, zamestnanca úpadcu alebo orgánu verejnej moci určiť, že štatutárny orgán úpadcu alebo člen štatutárneho orgánu úpadcu porušil svoje povinnosti počas malého konkurzu, ak

- a) bez vážneho dôvodu neposkytoval správcovi súčinnosť, ktorú možno od neho spravodlivo vyžadovať alebo
- b) riadne nevykonával svoju pôsobnosť počas malého konkurzu.

Takéto právoplatné rozhodnutie súdu v predmetnej veci je pritom rozhodnutím o vylúčení v zmysle § 13a Obchodného zákonníka č. 513/1991 Zb.

Trvalosť novínok v oblasti malých konkurzov

Je vhodné poznamenať, že schválená úprava *de lege lata* podstatne zjednodušuje pravidlá pre vedenie konkurzu. Už pri predkladaní návrhu právnej normy s vtedajším triviálnym názvom zákon o dočasnej ochrane životaschopných podnikov Ministerstvo spravodlivosti SR v auguste 2020 uviedlo, že malý konkurz v zmenenom legislatívnom znení ako „nový inštitút bude trvalý.“⁶ Aj pôvodné znenie zákona o konkurze a reštrukturalizácii pritom uvádzalo účel malých konkurzov ako zrýchlenie a zefektívnenie konkurzného konania v situáciách, keď to dané okolnosti prípadu umožňujú.⁷ Už v tejto úprave však došlo k terminologickej nepresnosti definícií zákonodarcu, keď sa synonymicky zamieňali pojmy „uznanie konkurzu za malý“ a „otvorenie malého konkurzu“,⁸ nový text zákona je preto pregnantnejší. Práve v podmienkach malých konkurzov možno očakávať rýchlejšie uspokojenie pohľadávok jednotlivých veriteľov úpadcu.⁹ Zmyslom prijatej úpravy bolo aj to, aby veritelia neuviazli v dlhotrvajúcich konkurzných konaniach a aby si mohli pohľadávky voči dlžníkom odpísať zo svojho účtovníctva ako dlhodobu nevymáhateľnú, resp. nedobytnú pohľadávku v zmysle zákona č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov. Pri jeho príprave predkladateľ komunikoval nielen s inštitúciami ako Slovenská banková asociácia a Národná banka Slovenska, ale aj s praktizujúcimi advokátmi a správcami. Obdobne sa napr. do právneho poriadku Slovenskej republiky dostala v dobe koronakrízy tzv. neformálna reštrukturalizácia teda dočasná ochrana podnikateľov podľa zákona č. 92/2020 Z. z. Vzhľadom na krátky čas od účinnosti zákona č. 421/2020 Z. z. o dočasnej ochrane podnikateľov vo finančných ťažkostiach a o zmene a doplnení dňom 1. januára 2021 len prax ukáže, ako sa účinky tejto normy prejavia v podnikateľskom prostredí a to aj s poukazom na stále trvajúcu a celosvetovú pandémiu koronavírusu SARS-CoV-2. Naplniť by sa tak mal zámysel novo vystavanej konštrukcie malého konkurzu, a to zlepšenie základných parametrov bankrotov, teda času čo najrýchlejšieho inkasa pohľadávok veriteľov i čo najvyššej miery vymožiteľnosti týchto pohľadávok.¹⁰ ■

6 Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky – Pokračovanie dočasnej ochrany podnikateľov, zdroj Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, in www.justice.gov.sk/-Stranky/aktualizacetail.aspx?announcementID=2894

7 Pospíšil, B.: Zákon o konkurze a reštrukturalizácii. Komentár, Bratislava : Iura Edition spol. s r. o., 2012, s. 382

8 Ďurica, M.: Zákon o konkurze a reštrukturalizácii. Komentár, Bratislava : Nakladateľství C. H. BECK s. r. o., 2012, s. 718

9 Novotná, J. – Matulová, M.:
Zákon č. 7/2005 Z. z.
o konkurze a reštrukturalizácii s komentárom,
Žilina : oradca s. r. o., 2012,
s. 256

10 Novelizovaný zákon o konkurze a reštrukturalizácii s aktualizovanými dôvodovými správami v úplnom znení, Bratislava : Miroslav Mračko – EPOS, 2021, s. 124

RESUMÉ

Malé konkurzy vo svetle novej legislatívy

Príspevok má informatívny charakter vo vzťahu k inštitútu malých konkurzov v rámci insolvenčnej legislatívy Slovenskej republiky. Oboznamuje predovšetkým so zmenami v právnej úprave týkajúcej sa malých konkurzov účinnnej po 1. januári 2021. Venuje sa aktívnej legitímácii pri podávaní návrhov na vyhlásenie malého konkurzu. Nevynecháva ani zmeny týkajúce sa konkurznej podstaty, pôsobnosti štatutárnych orgánov dlžníkov a odporovateľnosti právnych úkonov. Poukazuje aj na nové ustanovenia v konkurznom práve v zákone č. 421/2020 Z. z. o dočasnej ochrane podnikateľov vo finančných ťažkostiach a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

SUMMARY

Liquidation Bankruptcies in the Light of the New Legislation

The article is indicative in relation to the concept of liquidation bankruptcies in the insolvency legislation applicable in the Slovak Republic. In particular, it informs of changes in the legislation governing and regulating liquidation bankruptcies effective after 1 January 2021, and focuses on locus standi in filing liquidation bankruptcy petitions. It also deals with changes concerning the bankruptcy estate, powers of the debtors' executive bodies and voidability of legal acts. It also refers to the new provisions in bankruptcy legislation, in particular in Act No. 421/2020 Coll. on the Temporary Protection of Entrepreneurs in Financial Difficulties and on amending other laws.

ZUSAMMENFASSUNG

Kleine Insolvenzen im Licht der neuen Legislative

Der Beitrag hat einen informativen Charakter zum Instrument der kleinen Insolvenzen im Rahmen der Insolvenzlegislative in der Slowakischen Republik. Der Beitrag informiert insbesondere über die Änderungen in der Rechtsregelung im Bereich kleiner Insolvenzen, die nach dem 1. Januar 2021 wirksam ist. Er widmet sich der aktiven Legitimation bei der Stellung von Anträgen auf die Eröffnung einer kleinen Insolvenz. Auch die Änderungen betreffend die Konkursmasse, die Wirkung der statutarischen Organe der Schuldner und die Anfechtbarkeit der Rechtsgeschäfte, lässt er nicht außer Acht. Er verweist auf die neuen Bestimmungen im Insolvenzrecht im Gesetz Nr. 421/2020 der Gesetzsammlung über den zeitweiligen Schutz der Unternehmer in finanziellen Schwierigkeiten und über die Änderung und Ergänzung einiger Gesetze.

Inštitút *laesio enormis* v súkromnoprávných vzťahoch

JUDr. Mária Mikulašková

Inštitút laesio enormis, ako jeden z tradičných prvkov súkromného práva, odráža zásadu ekvivalencie súkromnoprávných vzťahov pri vzájomnom plnení strán. Aj v súvislosti s pandemiou COVID-19 môže byť súčasné ekonomické nastavenie spojené s vyššou mierou solidarity zneužitá za účelom vlastného ekonomického prospechu. Slovenský právny poriadok v súčasnosti inštitút neúmerného krátenia nepozná, pričom cieľom tohto príspevku je v súvislosti s plánovanou rekonštrukciou súkromného práva zdôraznenie potreby zamyslieť sa nad jeho zmyslom a možnou budúcou úpravou v rámci reformy občianskeho práva hmotného.

Korene inštitútu

Počiatky doktríny *laesio enormis* možno badať v rímskom práve, kedy sa v neskoršom období prijalo nariadenie, ktoré umožňovalo predávajúcemu pri predaji pozemku právo na zrušenie zmluvy, pokiaľ bola kúpna cena vo výške menšej ako polovica reálnej hodnoty. Opatrenie bolo zavedené najmä s ohľadom na ochranu chudobných roľníkov, ktorí z dôvodu sociálno-politickej situácie boli často nútení predáť svoju pôdu bohatým občanom pod ich reálnu cenu.

JUDr. Mária Mikulašková
pôsobí na Ministerstve
spravodlivosti SR
a vo svojej činnosti
sa zameriava predovšetkým
na občianske
a obchodné právo.

Do popredia prichádzajú tézy tvrdiace, že hodnotovú nevyváženosť nie je možné skúmať iba z objektívneho hľadiska a pri zistení objektívneho nepomeru medzi plnením a protiplnením nemožno bez ďalšieho hovoriť o neplatnosti zmluvy.

Kodifikované súkromné právo európskych krajín sa však navrátilo k rímskoprávnej doktríne *laesio enormis* s prihliadnutím na určité špecifikácie (k úprave inštitútu *laesio enormis* s určitými kvantitatívnymi obmedzeniami pristúpili napríklad v rakúskom ABGB či francúzskom Code civil).¹

V novodobých právnych úpravách sa čoraz väčšmi prihliada na subjektívnu stránku vzťahu medzi zmluvnými stranami, pričom objektívne hrubý nepomer musí jestvovať popri ďalších okolnostiach, akými sú napríklad tieseň, odkázanosť či nepriaznivá ekonomická situácia.²

Inštitút *laesio enormis*

Slovenský právny poriadok vo svojich ustanoveniach neupravuje inštitút *laesio enormis*. Ten sa svojou podstatou odkláňa od významných zásad súkromného práva, a to zásady zmluvnej slobody a zásady *pacta sunt servanda*.

1 GROŠPIC PAVEL. Návrat *laesio enormis* do českého práva. In: Právní rozhledy 5/2013, s. 181

2 JUDr. JOZEF ČORBA – Katedra obchodného práva a hospodárskeho práva Právnickej fakulty UPJŠ v Košiciach. Nevyváženosť zmluvných plnení a jej následky. Dostupné online: www.upjs.sk/files

3 Rozhodnutie Najvyššieho súdu ČR zo dňa 31. 8. 2010, sp. zn. 30 Cdo 1653/2009: „... Nejvyšší soud v usnesení ze dne 17. června 2008, sp. zn. 30 Cdo 1776/2007 judikoval, že obecně platí a je samozřejmostí, že účastníci kupní smlouvy nejsou v zásadě vázáni či omezeni ve sjednání výše kupní ceny, která není upravena cenovým předpisem. Mohou si tak sjednat i cenu, která se odchyluje od ceny obvyklé (tržní), zejména, jde-li o cenu podstatně nižší. Platné právo nemá žádné ustanovení o sjednání příliš nízké kupní ceny (*laesio enormis*), pokud taková cena není v rozporu s cenovými předpisy. Od tohoto právního názoru nemá

důvod se Nejvyšší soud ani v této věci odchylovat. Nelze ovšem vyloučit, že okolnost hrubého nepoměru plnění jedné ze stran k tomu, co poskytla druhá strana, může ve spojitosti s dalšími okolnostmi toho kterého případu naplňovat znaky jednání, které již koliduje s dobrými mravy. Avšak sama o sobě taková okolnost absolutní neplatnost právního úkonu, jímž mělo dojít k uvedenému hrubému nepoměru v plnění, ve smyslu § 39 obč. zák. (pro jednání contra bonos mores) založit nemůže.“

4 Najvyšší súd ČR ešte v rozhodnutí sp. zn. 30 Cdo 1776/2007 judikoval, že: „obecně platí a je samozřejmostí, že účastníci kupní smlouvy nejsou v zásadě vázáni či omezení ve sjednání výše kupní ceny, která není upravena cenovým předpisem. Mohou si tak sjednat i cenu, která se odchyľuje od ceny obvyklé (tržní), zejména, jde-li o cenu podstatně nižší. Platné právo nemá žádné ustanovení o sjednání příliš nízké kupní ceny (laesio enormis), pokud taková cena není v rozporu s cenovými předpisy. Od tohoto právního názoru nemá důvod se Nejvyšší soud ani v této věci odchylovat. Nelze ovšem vyloučit, že okolnost hrubého nepoměru plnění jedné ze stran k tomu, co poskytla druhá strana, může ve spojitosti s dalšími okolnostmi toho kterého případu naplňovat znaky jednání, které již koliduje s dobrými mravy. Avšak sama o sobě taková okolnost absolutní neplatnost právního úkonu, jímž mělo dojít k uvedenému hrubému nepoměru v plnění, ve smyslu § 39 obč. zák. (pro jednání contra bonos mores) založit nemůže.“

V súčasnom znení zákona č. 40/1964 Zb. Občianskeho zákonníka v znení neskorších predpisov (ďalej ako „OZ“) sa pravidlo *laesio enormis* nevyskytuje a i ostatná judikatúra skonštatovala, že nepomer medzi hodnotou plnenia a protiplnenia nemôže byť samo o sebe dôvod neplatnosti či zásahu do právneho úkonu (napríklad rozhodnutie Najvyššieho súdu ČR sp. zn. 30 Cdo 1653/2009)³ a je potrebné, aby sa k tejto podmienke pripojili i ďalšie skutočnosti zakladajúce rozpor s dobrými mravmi na konštatovanie nevykonateľnosti či neplatnosti právneho úkonu.

Najvyšší súd SR v rozhodnutí sp. zn. 3 Cdo 244/2018 konštatoval, že sa „neprieči zákonu, pokiaľ účastníci kúpnej zmluvy v prípade, na ktorý sa nevzťahuje cenová regulácia, dojednávajú kúpnu cenu vo výške, ktorá je buď vyššia alebo nižšia ako cena obvyklá (trhová). V rámci zmluvnej voľnosti nie je v týchto prípadoch právnym poriadkom zakázané ani dojednanie príliš nízkej kúpnej ceny (*laesio enormis*), resp. dojednanie, pri ktorom je „zvlášť hrubý nepomer medzi plnením a protiplnením pri kúpe nehnuteľností“. Sama skutočnosť, že účastníci kúpnej zmluvy dohodli príliš nízku kúpnu cenu (v danom prípade 1 €), nepredstavuje rozpor so zákonom a nezakladá absolútnu neplatnosť tohto právneho úkonu v zmysle § 39 Občianskeho zákonníka. Tým, pravda, v niektorých, individuálnych prípadoch nie je dotknutý možný dopad tohto ich dojednania napríklad z hľadiska daňového.

Pokiaľ bolo uzavretie kúpnej zmluvy výsledkom dohody jej účastníkov nespätej s konaním prieciacim sa dobrým mravom (konaním contra bonos mores), samo dojednanie kúpnej ceny v tejto výške nie je v rozpore s dobrými mravmi, nemá spoločensky neakceptovateľné ciele, ani dôsledky, ktoré by boli v kolízii s dobrými mravmi.“

Inštitút *laesio enormis* je svojou konštrukciou blízky občianskoprávnej úprave úžery či omylu, avšak je podstaté uviesť jednotlivé prvky, ktoré tieto inštitúty odlišujú.

Na naplnie znakov úžery v zmysle § 39a OZ je potrebné okrem objektívneho znaku, ktorým je hrubý nepomer medzi plnením jednej strany voči druhej strane aj subjektívne znaky ukráteného, ktorými je tieseň, neskúsenosť, rozumová vyspelosť, rozrušenie, dôverčivosť, ľahkomyselnosť, finančná závislosť alebo neschopnosť plniť záväzky. Z uvedeného vyplýva, že samotný hrubý nepomer plnení nepostačuje na napadnutie takéhoto konania ukráteným. Zároveň si je ukrátená osoba spravidla vedomá nepriaznivých dôsledkov svojho konania, avšak v dôsledku subjektívnych prvkov inštitútu úžery vykoná právny úkon, ktorý by bez ich naplnenia neurobil.

Právnu úpravu omylu v zmysle § 49a OZ možno chápať ako generálnu úpravu vady vôle konajúceho. Osoba pri omyle na rozdiel od úžery, nekoná pod tlakom ťaživej situácie tiesne. *Laesio enormis* naproti tomu predstavuje špecifický typ omylu v hodnote plnenia. Javí, sa že pre naplnenie znakov *laesio enormis* nemusí ukracujúca strana vyslovene ukráteného uviesť do omylu, ale bude postačovať, ak skutočnosti o reálnej hodnote plnenia zamlčí, prípadne nezamlčí, nakoľko o nej nevedela, hoci o nej vedieť mala. Omyl iba v hodnote plnenia však v súčasnosti nie je judikatúrou akceptovaný ako relevantný.

Až do prijatia zákona č. 89/2012 Sb. Občiansky zákonník ve znění pozdějších předpisů (ďalej ako „český občiansky zákonník“) nebol tento inštitút ani súčasťou českého právneho poriadku,⁴ hoci judikatúra českého najvyššieho súdu v rozhodnutí sp. zn. 30 Cdo 1653/2009 pracovala s uvedeným inštitútom už vo svojich rozhodnutiach. Český občiansky zákonník však vo svojich ustanoveniach upravil inštitút hrubého nepomeru plnenia a prekonal dovtedajšiu judikatúru v tom smere, že hrubý nepomer medzi hodnotou plnenia a protiplnenia v súčasnosti môže samo o sebe viesť k súdnemu zásahu do zmluvy.

Úprava inštitútu hrubého nepomeru má však v českom občianskom zákonníku za účelom zaistenia právnej istoty i svoje výnimky z jej uplatňovania. Talianska či švajčiarska úprava predpokladá zneužitie najmä v prípade núdze, neskúsenosti a ľahkomyselnosti, francúzske právo zasa upravuje využitie inštitútu *laesio enormis* iba vo vzťahu k určitým statkom, najmä nehnuteľnostiam. Judikatúra v Nemecku a vo Švajčiarsku však dospela pri krátení cez polovicu k vyvrátenej domnienke rozporu s dobrými mravmi.⁵

Do úpravy neúmerneho krátenia spadá široká oblasť zmluvných úprav, či už o určitom zmluvnom type alebo zmlúv zmiešaných či inominálnych.⁶ Úprava inštitútu *laesio enormis* sa v českom občianskom zákonníku vzťahuje iba na zmluvy o vzájomnom plnení, nie na zmluvy bezodplatné, jednostranné či jednostrane zaväzujúce (napríklad darovanie, uznanie záväzku alebo poskytnutie ručenia). Domnievame sa, že aj v prípade zakotvenia *laesio enormis* v rámci slovenského občianskeho práva by tomu nebolo inak, nakoľko už zo samej podstaty tohto inštitútu sa javí, že musí ísť o rozpor medzi vzájomnými plnenia strán.

Na posúdenie či došlo k neúmernému kráteniu sa vo všeobecnosti vychádza z obvyklej (trhovej) ceny, pričom dôkazné bremeno by malo zaťažovať toho, kto uplatňuje neúmerné krátenie. Ustanovenie § 1793 ods. 1 českého občianskeho zákonníka navyše zdôrazňuje, že je potrebné prihliadať aj na miesto uzavretia zmluvy. Taktiež popritom nemožno zabúdať ani na ostatné podstatné parametre (kvalita, typ, značka...). Pri stanovení obvyklej ceny⁷ je potrebné zohľadňovať trhovú cenu príbuzných produktov či služieb, pričom treba vziať v úvahu i to, že i napriek totožnosti druhu produktu môže cenu výrazne ovplyvniť napríklad jej značka. Na riadne posúdenie obvyklej ceny je nutné prihliadať aj na ďalšie metódy jej vyčíslenia, napríklad ak bolo na trhu realizovaných veľmi málo porovnateľných transakcií, či je tu závažné podozrenie z jeho manipulácie a iné. Vyčísleniu obvyklej ceny nebráni ani jedinečnosť plnenia (umelecké diela, dielo vytvorené na zakázku a podobne).⁸ Posudzovanie toho, či došlo k neúmernému kráteniu je teda založené na porovnaní obvyklej (trhovej) ceny plnenia a protiplnenia.

Právna úprava českého občianskeho zákonníka iba zoširoka uvádza, že nepomer, ktorý je vyžadovaný medzi plnením a protiplnením, musí byť hrubý. Dôvodová správa uvádza, že po odborných diskusiách k tejto otázke sa nenavrholo ako podstatné kritérium jednej polovice ceny, ktoré by pri svojej aplikácii mohlo spôsobiť jej tvrdé uplatňovanie.⁹

Východiskom pre určovanie výšky pomeru plnenia a protiplnenia sa však javí práve hodnota jednej polovice, pričom prichádzajú do úvahy i špecifické prípady, ktoré sa z tohto kritéria budú vymykať, avšak v takom prípade sa očakáva, že sudy danú odchýlku relevantne vysvetlia v odôvodnení svojich rozhodnutí. Je potrebné mať na pamäti, že uplatňovanie doktríny *laesio enormis* je výrazným zásahom do zmluvnej slobody ako jedným zo základných zásad súkromného práva.¹⁰ Zároveň sa však pri úprave tohto inštitútu nemožno striktné držať pomeru 50 : 100. Záleží na konkrétnych okolnostiach prípadu, ako bude posudzovaný hrubý nepomer jednotlivých plnení. „Krátenie cez polovicu“ však môže byť jedným z ukazovateľov na uplatnenie inštitútu *laesio enormis*. Máme za to, že príliš formalistické viazanie sa na určitý matematický ukazovateľ by spôsobovalo disproporcionálnu a mohol by neprímerane zväzovať súd pri následnom judikovaní jednotlivých prípadov. Javí sa preto, že jednoznačné nevymedzenie hrubého nepomeru bude viac napĺňať potreby praxe tak, aby bolo možné reflektovať na všetky osobitosti prípadov v rámci rozhodovacej praxe.

Úprava *laesio enormis* upravuje teda dôsledky poruchy ekvivalencie. To si nemožno zamieňať so sociálnymi dôvodmi uvoľnenia z právneho záväzku, ktorý nastáva až *ex post* a nesúvisí s koreláciou plnenia a protiplnenia. Trhová cena je dôležitým ukazovateľom tam, kde je zistiteľná. Snaha o čo najvyšší výnos je legitímny hospodársky sledovaný cieľ, avšak bez korekcie by sa ním poprela možnosť sponchybníť zmluvu z dôvodu nedostatku ekvivalencie.¹¹

Omyl ukráteného a nevedomosť ukracujúceho

Podstatný prvok naplnenia skutkovej podstaty *laesio enormis* je subjektívna stránka vedomosti ukracujúceho o hodnote plnenia. Je na zamyslenie, či aj možnosť vedomosti o hodnote plnenia môže byť dôvodom na domáhanie sa inštitútu *laesio enormis* a či by uvedené nebolo voči ukracujúcej strane neprímerane prísne. Domnievame sa však, že nevedomosť neospravedlňuje, a preto v prípade extrémneho výrazného nepomeru plnení aj možnosť vedomosti ukracujúcej strany by mala byť dôvodom umožňujúcim domáhať sa *laesio enormis*. Objektívna nevedomosť o hrubom nepomere plnenia však nemôže naplniť znaky *laesio enormis*.

Tvrdosť použitia inštitútu *laesio enormis* zjemňuje napríklad i posledná veta § 1793 ods. 1 českého občianskeho zákonníka, ktorá obmedzuje jeho použitie v prípade nevedomosti/nemožnosti vedomosti o ukrátení. Dôkazné bremeno je na strane ukráteného, ktorý v konaní musí preukázať, že ukracujúci vedel alebo musel vedieť o skutočnosti určujúcej hrubý nepomer plnenia.¹²

Na naplnenie výluky z neúmerného krátenia je teda potrebná vedomosť strany o takých skutočnostiach, z ktorých možno objektívne dôvodiť hrubý nepomer plnenia pričom nie je významné, ak ukracujúca strana túto vedomosť mala, avšak neodvodzovala z nej možnosť hrubého nepomeru plnenia, resp. nepovažovala daný pomer za hrubý. Z výrazu „*musela vedieť*“ je zrejme, že sa od strany očakáva, že vzhľadom na jej postavenie mala s prihliadnutím na okolnosti o takej

5 GROŠPIC PAVEL. Návrat *laesio enormis* do českého práva. In: Právní rozhledy 5/2013, s. 181

6 Ustanovenie § 1793 ods. 1 českého občianskeho zákonníka sa vzťahuje aj na zmluvu o budúcej zmluve

7 Definíciou všeobecnej (trhovej) ceny (nehnutelnosti) sa zaoberal aj Najvyšší súd SR v rozhodnutí sp. zn. 8 Sžo 16/2008 zo dňa 17. apríla 2008, ktorý uvádza, že: „... Všeobecná hodnota nehnuteľnosti je najpravdepodobnejšia cena ku dňu ohodnotenia v danom mieste a čase, ktorú by mala dosiahnuť na trhu v podmienkach voľnej súťaže, pri poctivom predaji, keď kupujúci aj predávajúci budú konať s patričnou informovanosťou i opatrnosťou a s predpokladom, že cena nie je ovplyvnená neprímeranou pohnutkou (§ 1 písm. g/ vyhlášky č. 492/2004 Z. z.). Pred druhou svetovou vojnou sa pojem všeobecná cena označoval ako trhová cena, neskôr všeobecná cena a jej definícia sa ustáľila až po súčasnú judikatúru tak, že je to cena, za ktorú by bolo možné predáť nehnuteľnosť z voľnej ruky v mieste, kde leží, a v rozhodnom čase.“

8 Rozhodnutie Najvyššieho súdu Československej republiky, Rv I 1068/39: „*Laesio enormis* není také vyloučena při koupi uměleckých předmětů. Je-li tu obchod uměleckými předměty, tvoří se nutné i cena tržní.“

9 Dôvodová správa k českému občianskemu zákonníku, dostupná online dňa 28. 5. 2020: <http://obcanskyzakonik.justice.cz/-images/pdf/Duvodovazprava-NOZ-konsolidovana-verze.pdf>

10 MILAN HULMÁK A KOL..

Občasný zákonník V.
Závazkové právo. Obecná časť (§ 1721 – 2054).
1. vydání. 2014. Dostupné online dňa 29. 5. 2020: <https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=nnptembrgrpwk5tlg-eps443cl4zdamjls44-dsx3qmyytoojt>

11 Prof. JUDr. JOSEF BEJČEK, CSc.. Soukromoprávní ochrana slabšího obchodního partnera. In: Bulletin advokacie 7-8/2015, str. 28

12 Vrchní soud v Olomouci, sp. zn. 8 Cmo 157/2018: „Nemá-li dojít k nepřipustnému ohrožení právní jistoty účastníků smluvních vztahů, měl by být § 1793 ObčZ vykládán restriktivně s důsledkem, že v pochybnostech by se měl soud, který o žalobě podle tohoto ustanovení rozhoduje, přiklonit k závěru, že o neúměrné zkrácení nejde. Tato restrikce by pak měla být vztahována i na posuzování okolností, za nichž byla konkrétní smlouva uzavřena, zejména na možnost získat informace ovlivňující výši ceny.

Pokud jde o výklad pojmu „obvyklá cena v čase a v místě“, jde o synonymum pojmu „obecná cena“, t. j. cena obdobného plnění ve stejné době a stejném místě obvykle dosahovaná.

Cena není totéž co hodnota, a pojem „cena obvyklá v čase a místě“ je synonymum pro obecnou cenu vytvořenou střetem nabídky a poptávky, která nemusí hodnotě odpovídat, protože nabídku a poptávku určují i jiné faktory.

Znalecký posudek, který hodnotu akcií určuje zprostředkovaně oceněním podniku akciové společnosti, může být podkladem pro rozhodnutí v případě, že jde o ohodnocení majet-

skutočnosti vedieť, prípadne mala možnosť sa so skutočnosťami oboznámiť alebo jej táto povinnosť vyplýva z právneho predpisu.

Výnimka z použitia ustanovení o neúmernom krátení je ďalej konštruovaná v § 1794 ods. 2 českého občianskeho zákonníka, ktorá sa uplatní v prípade preukázania, že ukrátená strana nebola v omyle pokiaľ ide o pomer plnenia a protiplnenia. Dôkazné bremeno je na strane ukracujúceho, ktorý musí v konaní preukázať, že strana s danou cenou súhlasila, hoci jej skutočná hodnota plnenia bola známa alebo mala byť známa. Obdobne rozhodnutie rakúskeho OGH 3 Ob 520/94 uvádza: „Zákon připúští *laesio enormis* iba v prípade omylu o hodnote.“¹³

Uplatnenie práva ukráteným

V prípade naplnenia subjektívnych a objektívnych znakov inštitútu *laesio enormis*, a teda podmienky hrubého nepomeru plnenia a vedomosti/možnosti vedomosti ukracujúceho, by malo byť možné po vzore zahraničných právnych úprav domáhať sa následkov z porušenia neúmerného krátenia. Nakoľko z podstaty inštitútu vyplýva, že naň súd neprihliada z úradnej povinnosti, ale je potrebné sa ho dovoliť, aj samotné dôkazné bremeno by malo zaťažovať toho, kto sa porušenia zásady *laesio enormis* domáha. Je na ukrátenom, aby preukázal, že pri plnení došlo k hrubému nepomeru a zároveň, že ukracujúci si uvedeného bol vedomý, prípadne mohol byť vedomý.

Ako následok úspešného domáhania sa neúmerného krátenia česká právna úprava ustanovuje, že má ukrátená strana právo domáhať sa zrušenia zmluvy a navrátenia do pôvodného stavu. Ukrátená strana teda nemá právo na výber toho, čoho sa môže domáhať, pričom toto právo môže uplatniť iba v lehote jedného roka od uzavretia zmluvy, inak jej uvedené právo zaniká. Pokiaľ ide o ukracujúceho, ten má možnosť využiť *alternativu facultas*, teda má na výber, či pristúpi k zrušeniu zmluvy alebo doplatí odplatu za plnenie do požadovanej výšky. Ukrátenie je potrebné uplatňovať žalobou na súde, nepostačuje jednostranný právny úkon adresovaný protistrane.¹⁴

Z úpravy českého občianskeho zákonníka je tiež zrejmé, že s cieľom zachovania platnosti právnych úkonov sa primárne uprednostní doplatenie sumy, o ktorú bola strana ukrátená. Domnievame sa, že samotný súd by pri rozhodovaní o žalobe znejúcej na zrušenie zmluvy mal uprednostniť doplatenie ukráteného plnenia zvýhodnenou stranou. Je zároveň dôležité limitovať možnosť namietania neúmerného krátenia ukráteným tak, aby bola zachovaná právna istota v zmluvných vzťahoch. Prekluzívnu lehotu jedného roka v zmysle § 1795 českého občianskeho zákonníka však považujeme za neprimerane prísnu. Ak má mať tento inštitút za cieľom dosiahnutie korektívnej spravodlivosti, nie je možné na úkor autonómie vôle ohraničiť možnosť domáhania sa neúmerného krátenia s pomerne krátkou prekluzívnu lehotou.

Rozhodovanie o neúmernom krátení

Ako bolo uvedené vyššie, súd by mal v prípade možnosti doplatenia ukrátenej sumy využitím *alternativa facultas* zvýhodnenou stranou alebo zrušením zmluvy prioritizovať najmenej restriktívny zásah do platnosti právnych úkonov.

Súdne rozhodnutie o neúmernom krátení v rámci úpravy českého občianskeho zákonníka má konštitutívne účinky, ktoré spôsobujú zrušenie zmluvy od počiatku. Problematický je však prípad, ak žalobca namiesto zrušenia zmluvy požaduje napríklad určenie jej neplatnosti či inej závadnosti. V takomto prípade je potrebné uplatniť zásadu „prednosti obsahu žaloby pred jej formou“ a pokiaľ je z podania zrejmé, že žalobca nechce byť takto formulovanou žalobou viazaný z dôvodov uvedených v § 1793 českého občianskeho zákonníka, mal by sa súd prikloniť k vydaniu rozhodnutia v zmysle § 1793 s konštitutívnymi účinkami. Nie je možné domáhať sa zrušenia zmluvy prostredníctvom žaloby na určenie jej neplatnosti, pretože takáto zmluva je platná, avšak vo vymedzených častiach dosahuje takú mieru intezity zásahu do záujmov chránených zákonom, že je nutné za účelom spravodlivého usporiadania do právneho vzťahu zasiahnuť.¹⁵

Pokiaľ dôjde k zrušeniu zmluvy podľa § 1793 ods. 1 českého občianskeho zákonníka s účinkami *ex tunc*, odpadol i právny dôvod na poskytnuté plnenia, ktoré si musia strany vrátiť podľa ustanovení o vecných právach a bezdôvodnom obohatení. Ak z povahy plnenia alebo z iného dôvodu už nie je možné vydať toto plnenie, právo v zmysle § 1793 ods. 1 českého občianskeho zákonníka naďalej trvá. V takom prípade namiesto plnenia prináleží strane peňažná náhrada, ktorá sa v zmysle § 2999 ods. 1 českého občianskeho zákonníka poskytne vo výške obvyklej ceny. Ak bol predmet plnenia po uzavretí zmluvy prevedený na ďalšiu osobu, požíva takáto osoba právnu ochranu ak konala v dobre viere.¹⁶

Ako sme už uviedli, § 1793 ods. 1 českého občianskeho zákonníka v sebe zahŕňa i možnosť sanácie, kedy je ukracujúca strana oprávnená odvrátiť zrušenie zmluvy doplnením svojho plnenia do výšky obvyklej odplaty. Ustanovenie však neposkytuje odpoveď, dokedy je potrebné doplniť takéto plnenie a ako má súd o takomto doplnení rozhodovať.

Pre vyčíslenie výšky neúmerneho krátenia je rozhodujúci okamih uzavretia zmluvy. Neskoršie okolnosti môžu byť zhoľadnené iba výnimočne pri zmene okolností (napríklad § 1764 a nasl. českého občianskeho zákonníka).

Oprávnený domáhať sa práva podľa § 1793 českého občianskeho zákonníka je i ten, kto je oprávnený odstúpiť od zmluvy alebo kto môže uplatniť relatívnu neplatnosť. Pokiaľ dôjde k naplneniu ustanovení o lichve, ale aj o neúmernom krátení, môže si oprávnený zvoliť, podľa ktorého ustanovenia bude postupovať za predpokladu, že lichva vyvoláva relatívnu neplatnosť.¹⁷

Výluky z neúmerneho krátenia

Aby bolo domáhanie sa neúmerneho krátenia účinné, je potrebné naplniť jeho objektívne aj subjektívne znaky. K objektívnym znakom je možné zaradiť práve nepomer plnení k hodnote predmetu plnenia. Subjektívny znak spočíva práve vo vedomosti/možnosti vedomosti o hrubom nepomere plnenia. V prípade, že ktorýkoľvek zo znakov nebude naplnený, nemalo by byť možné účinne sa domáhať následkov porušenia neúmerneho krátenia. Pre posúdenie hrubého nepomeru je nutné vychádzať z momentu uzavretia zmluvy. Následne zmeny ceny (ich pokles či naopak, zvýšenie) nemôže mať za následok úspešné domáhanie sa *laesio enormis*.

Úprava *laesio enormis* sa podľa českého občianskeho zákonníka nepoužije, keď je riziko straty alebo riziko straty nádeje na zisk nutne spojené s povahou obligácie (napríklad pri burzových obchodoch alebo stávke a hre) alebo ak si tieto prvky záväzku museli strany uvedomiť, či si ich dokonca samy vymienili. Ak je zmluvnou stranou podnikateľ, u ktorého možno očakávať profesionálne správanie, nie je taktiež možné uplatniť inštitút neúmerneho krátenia.¹⁸

V prípade zmiešanej zmluvy, kedy mala strana v úmysle plniť sčasti za odplatu a sčasti bezodplatne, nemožno sa následne domáhať neúmerneho krátenia (napríklad ak by mama predala dcére svoju nehnuteľnosť vedomá si jej dlhoročnej starostlivosti za výrazne nižšiu sumu ako predajnú).

Ustanovenie § 1793 ods. 1 sa nepoužije ani „pre prípad stávky alebo hry“. Táto výluka je však beztak zahrnutá v širšom § 2757, podľa ktorého sa ustanovenia o neúmernom krátení nepoužijú na žiadnu z odvážnych zmlúv, teda nielen na stávku a hru resp. los, ale ani na poistenie alebo ďalšie odvážne zmluvy, napríklad zmluva o dôchodku alebo kúpu nádeje.

Špecifický je prípad kúpy predmetu zvláštnej obľuby, ktorý môže byť zmluvnou stranou zakúpený za mimoriadne vysokú cenu, pričom si bola osoba vedomá skutočnej trhovej ceny predmetu. Je dôležité, aby táto výluka uplatnenia *laesio enormis* nebola zneužívaná prostredníctvom zmluvných vyhlásení o vzdaní sa práva na žalovanie neúmerneho krátenia z dôvodu kúpy predmetu zvláštnej obľuby. Je preto potrebné v prípade, ak by obdobná výluka bola použitá i v úprave slovenského právneho poriadku, aby taký prípad nebol posudzovaný prísne formalisticky, ale aby podstatným a rozhodujúcim prvkom bola posudzovaná reálna vedomosť strany o skutočnej hodnote predmetu plnenia a nebolo právo ukrátenej strany striktné posudzované len na základe zmluvného vyhlásenia o vedomosti o hodnote plnenia v adhézných zmluvách.

ku, s nímž je, popř. může být, dosavadnímu majiteli znemožněno disponovat (typicky právě pro určení výše přiměřeného protiplnění v případech vytěsnění minoritních akcionářů z akciové společnosti, nebo pro účely povinné nabídky odkupu akcií), podkladem pro určení ceny podle § 1793 odst. 1 ObčZ ale být nemůže, protože jeho výsledkem je určení hodnoty akcií, a nikoliv určení jejich ceny.

Investičním nástrojem ve smyslu § 1793 odst. 2 ObčZ se nerozumí veřejně neobchodovatelné akcie.“

- 13 MILAN HULMÁK A KOL.. Občasný zákonník V. Záväzkové právo. Obecná časť (§ 1721 – 2054). 1. vydání. 2014. Dostupné online dňa 29. 5. 2020: <https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=nnptembrgrpwk5tlg-ezs443cl4zdamjls144-dsx3qmyytoojt>
- 14 PETR KADLEC, ŠTĚPÁN ŠARHA. Obrana proti nepřiměřeným cenám během nouzového stavu. In: Competition Flash 4/2020.
- 15 JANOUŠEK MICHAL. Návrát *laesio enormis* do občanského práva. In: Právní rozhledy 5/2014, s. 165
- 16 Uvedené podporuje i rozhodnutie Českého ústavného soudu, ÚS Pl. ÚS 78/06: „Jakékoli pozdější právní úkony předchozích vlastníků, a tedy i odstoupení od smlouvy, nemohou mít vliv na jeho vlastnictví, neboť v době převodu byl kupující i skutečným vlastníkem...“
- 17 MILAN HULMÁK A KOL.. Občasný zákonník V. Záväzkové právo. Obecná časť (§ 1721 – 2054). 1. vydání. 2014. Dostupné online dňa 29. 5. 2020:

<https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=nnptembrgrpwk5tlg-ezs443cl4zdamjls44-dsx3qmyytoojt>

18 Dôvodová správa k českému občianskemu zákonníku, dostupná online dňa 29. 5. 2020: <http://obcanskyzakonnik.justice.cz/images/pdf/Duvodova-zprava-NOZ-konsolidovana-verze.pdf>

19 Programové vyhlásenie vlády Slovenskej republiky na roky 2020 – 2024 dostupné online dňa 29. 5. 2020: <https://www.teraz.sk/download/135/programove-vyhlasenie-vlady.pdf>

Záver

Inštitút *laesio enormis* predstavuje jeden zo základných inštitútov súkromného práva, v ktorom možno badať odraz ekvivalencie v zmysle, že plnenia a protiplnenia nemajú byť v hrubom rozpore a majú zodpovedať zásadám spravodlivosti. Ide o pomerne kontroverzný inštitút najmä s ohľadom na jeho možný stret so zmluvnou slobodou. Zároveň je však potrebné myslieť na jeho vyváženosť, aby nedochádzalo k bezbrehému zásahu do zmluvnej slobody, napríklad podmienenosťou ďalších procedurálnych nedostatkov na jeho možnú aplikáciu. Domnievame sa, že zakotvenie inštitútu *laesio enormis* umožní súdnej praxi pružnú reakciu na zjavne neprimerané a obsahovo nespravodlivé zmluvné dojednania. Nemožno súhlasiť s možným narušením zmluvnej slobody či právnej istoty v korelácii s obsahovo nespravodlivou zmluvou, ktorá by mohla byť napadnutá len za jasných podmienok ustanovených zákonom, s ktorými sa má možnosť subjekt oboznámiť. Zároveň pri jasných vymedzeniach použitia, následkov ako aj výluk bude predstavovať jasný právny rámec, ktorý popri generálnej klauzule dobrých mravov bude odzrkadľovať súčasne morálne a sociálne nastavenie spoločnosti. Pri uplatnení inštitútu *laesio enormis* nepôjde o nepatrnú odchýlku v cene počítanú v niekoľkých percentách, ale o extrémny rozdiel v cene ukrátenej aj o viac ako polovicu. Úprava súkromného práva by teda mala v intenciách zmluvnej slobody vedieť reagovať aj na zásadnú nespravodlivosť. Samotná rozumová nedostatočnosť osoby nemôže odôvodňovať laxný prístup štátu k jej ochrane a pripusteniu tak výrazného a nespravodlivého zásahu do jej majetkovej sféry. *Laesio enormis* by tak plnil dôležitú funkciu korektívu obsahovej nespravodlivosti zmlúv.

Vláda Slovenskej republiky sa okrem iného vo svojom Programovom vyhlásení vlády na roky 2020 – 2024¹⁹ zaviazala k reforme súkromného práva, ktorého cieľom je i vypracovanie nového Občianskeho zákonníka. Domnievame sa preto, že možné začlenenie inštitútu *laesio enormis* do slovenskej právnej úpravy by nemalo byť opomenuté pri diskusiách v rámci rekodifikačných prác. ■

RESUMÉ

Inštitút *laesio enormis* v súkromnoprávných vzťahoch

Súkromnoprávna doktrína *laesio enormis* odráža zásadu ekvivalencie súkromnoprávných vzťahov, a to pomeru vzťahu plnenia a protiplnenia. V súčasnosti nie je tento inštitút v našej právnej úprave zakotvený. V súvislosti s plánovanou rekodifikáciou súkromného práva je potrebné zamyslieť sa nad jeho zmyslom a možnou budúcou úpravou v rámci reformy občianskeho práva hmotného.

SUMMARY

The Concept of *Laesio Enormis* in Private Law Relations

The private law doctrine *laesio enormis* reflects the principle of equivalence of private law relationships, namely the relationship of settlement and consideration. At present, this concept is not enshrined in our legislation. Speaking in the context of the planned reform of private law, it is necessary to think about its meaning and possible future regulation within the framework of the reform of substantive civil law.

ZUSAMMENFASSUNG

Instrument *laesio enormis* in privatrechtlichen Verhältnissen

Die privatrechtliche Doktrin *laesio enormis* widerspiegelt den Grundsatz der Äquivalenz privatrechtlicher Verhältnisse, d.i. des Verhältnisses zwischen der Erfüllung und der Gegenerfüllung. Derzeit ist dieses Instrument in unserer Rechtsregelung nicht verankert. Im Zusammenhang mit der geplanten Rekodifizierung des Privatrechtes ist es erforderlich, über seinen Sinn und über seine mögliche künftige Regelung im Rahmen der Reform des Privatrechtes nachzudenken.

Trestný čin porušovania povinnosti pri správe cudzieho majetku zo strany člena štatutárneho orgánu¹

1. časť

JUDr. Tomáš Pobijak

Predmetom tohto príspevku je trestný čin porušenia povinnosti pri správe cudzieho majetku podľa § 237 a § 238 Trestného zákona, pričom svoju pozornosť zameriavame na konkrétny druh páchatela tohto trestného činu, ktorým je člen štatutárneho orgánu kapitálovej obchodnej spoločnosti (v tomto prípade spoločnosti s ručením obmedzeným a akciovou spoločnosťou).

Úvod

V právnej praxi je možné sa nezriedka stretnúť s tým, že je to práve člen štatutárneho orgánu, ktorý je v pozícii obvineného alebo odsúdeného z trestného činu porušovania povinnosti pri správe cudzieho majetku. Táto skutočnosť je nesporne daná mimo iného aj tým, že člen štatutárneho orgánu predstavuje typický príklad osoby, ktorá spravuje cudzí majetok (majetok obchodnej spoločnosti).

Trestný čin porušovania povinnosti pri správe cudzieho majetku však predstavuje typ tzv. blanketovej skutkovej podstaty, resp. trestnoprávnu normu s blanketovou

dispozíciou, pri ktorej sa Trestný zákon pre vyvodenie trestnoprávneho následku dovoľáva porušenia mimotrestnej právnej úpravy. V prípade člena štatutárneho orgánu ide o porušenie jeho povinností, ktoré sú upravené v Obchodnom zákonníku.

To znamená, že nevyhnutným predpokladom trestnoprávnej zodpovednosti člena štatutárneho orgánu je skutočnosť, že z jeho strany došlo k porušeniu jeho obchodnoprávných povinností. Nie je však možné opomenúť, že porušenie

JUDr. Tomáš Pobijak je absolventom Právnickej fakulty Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici. V minulosti pôsobil v advokácii na pozícii advokátskeho koncipienta a ako správca konkurznej podstaty. V súčasnosti

pôsobí ako doktorand na katedre obchodného a občianskeho práva Právnickej fakulty Trnavskej univerzity v Trnave a ako právny čakatel prokuratúry.

týchto povinností zo strany člena štatutárneho orgánu zároveň spôsobuje súkromnoprávne dôsledky v podobe jeho obchodnoprávnej zodpovednosti za škodu.

Príspevok sme rozdelili na dve časti. V tejto časti príspevku najskôr charakterizujeme znaky skutkových podstát trestného činu porušovania povinnosti pri správe cudzieho majetku podľa § 237 a § 238 Trestného zákona. Následne sa hlbšie venujeme fidičiárnym povinnostiam člena štatutárneho orgánu, nakoľko ich porušenie je predpokladom vzniku jeho trestnoprávnej zodpovednosti. V rámci tejto časti príspevku ešte

1 Tento príspevok bol podporený Agentúrou na podporu výskumu a vývoja na základe zmluvy č. APVV-18-0337.

2 Zákon č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon (ďalej len „**Trestný zákon**“).

3 Zákon č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník (ďalej len „**Obchodný zákonník**“).

4 Môže ísť napríklad o opatrovanie či spravovanie cudzieho majetku na základe zmluvy o uložení podľa § 516 Obchodného zákonníka alebo zmluvy o úschove podľa § 747 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník (ďalej len „**Občiansky zákonník**“).

5 NOVOTNÝ, F. et al. Trestní právo hmotné. Plzeň : Aleš Čenek, 2010 s. 69. Viď napríklad aj uznesenie Najvyššieho súdu SR, sp. zn. 5 To 9/2019, zo dňa 17. 12. 2020.

6 Niektorí autori však takéto vymedzenie poskytujú. Napríklad podľa J. Šantu: „Kým pod opatrovaním cudzieho majetku treba rozumieť prevažne jeho ochranu pred poškodením, zničením alebo obdobným znehodnotením, jeho spravovanie je spojené s aktívnejším prístupom povinného, pretože predpokladá jeho zveľadovanie, resp. ďalšie aktívne nakladanie s ním s cieľom dosahovania zisku.“ ŠANTA, J. In ČENTĚŠ, J. et al. Trestný zákon.

- Veľký komentár. Žilina : Eurokódex, 2018, s. 495.
- 7 K bližšiemu vymedzeniu povinnosti opatrovať alebo spravovať vid' aj ČEN-TEŠ, J. – BELEŠ, A. – ŠANTA, J. Porušovanie povinnosti pri správe cudzieho majetku – rozhodovacia činnosť súdov. In FRYŠTÁK, M. – BRUCKNEROVÁ, E. (eds.). Nové jevy v ekonomickej kriminalite: zborník príspevků z mezinárodní konference. Brno : Masarykova univerzita, 2020, s. 28 – 34. K tejto povinnosti v rámci pracovnoprávného vzťahu vid' napríklad rozsudok Krajského súdu v Bratislave, sp. zn. 4To/99/2017, zo dňa 11. 1. 2018.
- 8 DULÁKOVÁ JAKÚBEKOVÁ, D. In LAZAR, J. et al. Občianske právo hmotné. 2. zväzok. Bratislava : IURIS LIBRI, 2018, s. 197.
- 9 Vid' napríklad uznesenie Najvyššieho súdu ČR, sp. zn. 8 Tdo 124/2005, zo dňa 24. 3. 2005.
- 10 MADLIAK, J. et al. Trestné právo hmotné. Všeobecná časť. Košice : UPJŠ, s. 159, NOVOTNÝ, F. et al. Trestní právo hmotné. Plzeň : Aleš Čenek, 2010, s. 134, JELÍNEK, J. et al. Trestní právo hmotné. Obecná. Zvláštní část. Praha : Leges, 2010, s. 175. Pre inšpiráciu možno uviesť, že vo vede civilného práva sa v poslednej dobe zase pri skúmaní príčinnej súvislosti akcentuje teória adekvátnosti a teória ochranného účelu. Vid' bližšie DULAK, A. in LAZAR, J. et al. Občianske právo hmotné. 2. zväzok. Bratislava : IURIS LIBRI, 2018, s. 369.
- 11 Vid' napríklad TICHÝ, L. – HRÁDEK, J. Deliktí právo. Praha : C. H. Beck, 2017, s. 127.
- 12 V rámci tejto zásady sa umelo izolujú iba také konanie a následok, ktoré sú významné z hľadiska trestného práva. Vid' bližšie SOLNAŘ, V. – FENYK, J. – CÍSAŘOVÁ, D. Základy trestní odpovědnosti. Praha : LexisNexis, Nakladatelství ORAC, 2003, s. 208 – 212.
- 13 Pri zásade gradácie príčinnej súvislosti sa skúma, v akej miere trestnoprávne konanie popri iných trestnoprávných konaniach prispelo k vzniku daného následku, pričom jej význam možno vidieť najmä pri posúdení trestnej súčinnosti (spolupáchateľstvo, účastníctvo a pod.). Vid' bližšie ŠÁMAL, P. et al. Trestní zákoník. Komentář. Praha : C. H. Beck, 2009, s. 124.
- 14 Uznesenie Najvyššieho súdu SR,

bližšie rozoberieme objektívnu stránku skutkovej podstaty tohto trestného činu, a to aj s poukazom na konkrétne príklady z rozhodovacej praxe súdov. V druhej časti príspevku sa zase obsiahlejšie venujeme subjektívnej stránke trestného činu porušovania povinnosti pri správe cudzieho majetku. V tejto súvislosti rozoberáme jednotlivé formy zavinenia, pričom opätovne poukazujeme na konkrétne prípady z vybraných súdnych rozhodnutí.

I. Znaky skutkovej podstaty trestného činu porušovania povinnosti pri správe cudzieho majetku podľa § 237 a § 238 Trestného zákona

Trestný čin porušovania povinnosti pri správe cudzieho majetku predstavujú dve základné skutkové podstaty, ktoré sú upravené v § 237 a § 238 Trestného zákona.

V oboch prípadoch spočíva **objektívna stránka** týchto skutkových podstatí v porušení povinnosti opatrovať alebo spravovať cudzí majetok, ktorá vyplýva zo všeobecne záväzného právneho predpisu, resp. ktorá bola uložená právoplatným rozhodnutím súdu, a v prípade § 237 Trestného zákona aj vtedy, ak táto povinnosť vyplýva zo zmluvy.⁴ Ide o **blanketovú skutkovú podstatu**, pretože Trestný zákon v nej odkazuje na iný všeobecne záväzný právny predpis, ktorého porušenie spôsobuje trestno-právne následky.⁵ K naplneniu objektívnej stránky sa teda vyžaduje porušenie mimo trestnej povinnosti, avšak nie aj vznik mimo trestnej zodpovednosti (napríklad zodpovednosti za škodu).

Medzi povinnosťou opatrovať a povinnosťou spravovať cudzí majetok podľa nášho názoru nie je nutné hľadať významnejšie obsahové rozdiely.⁶ Ich obsahom bude vždy **povinnosť starostlivosti o majetok patriaci tretej osobe**, ktorý zase v sebe implikuje najmä povinnosť zabezpečiť jeho ochranu a zhodnocovanie. Taktiež je potrebné dodať, že nie je dôležité, či bude v právnom predpise, v rozhodnutí súdu alebo v zmluve táto povinnosť výslovne označená ako „povinnosť opatrovať majetok“ či „povinnosť spravovať majetok“, ale postačí, ak daná povinnosť bude obsahovo zodpovedať povinnosti starostlivosti.⁷

V právnom poriadku SR absentuje legislatívna definícia pojmu **majetok**. Občianskoprávna náuka ho vykladá v širšom zmysle ako komplex kladných a záporných majetkových hodnôt (t. j. aktív aj pasív) a v užšom zmysle iba ako súhrn aktívnych majetkových položiek.⁸ Vnímaniu majetku v užšom význame sa približuje pojem „predmet občianskoprávných vzťahov“, ktorý používa Občiansky zákonník. Za predmet občianskoprávných vzťahov zákon považuje veci, živé zvieratá, a pokiaľ to ich povaha pripúšťa, práva (napríklad pohľadávky) alebo iné majetkové hodnoty (napríklad podnik alebo obchodný podiel), ako aj byty a nebytové priestory.

V prípade trestného činu porušovania povinnosti pri správe cudzieho majetku sa porušenie danej povinnosti musí týkať **cudzieho majetku**. Cudzí majetok je taký, ktorý hoci čo i len sčasti nepatrí páchatelovi. Z pohľadu člena štatutárneho orgánu preto bude cudzím majetkom majetok obchodnej spoločnosti, a to aj za predpokladu, že člen štatutárneho orgánu bude mať v obchodnej spoločnosti majetkovú účasť (t. j. obchodný podiel alebo akcie).⁹

V tejto súvislosti je však sporný vznik trestnoprávnej zodpovednosti člena štatutárneho orgánu v situácii, kedy tento bude **zároveň výlučným spoločníkom obchodnej spoločnosti**. Domnievame sa, že hoci by v takomto prípade síce došlo k naplneniu všetkých formálnych znakov trestného činu, no aj tak by nemalo dôjsť k spáchaniu trestného činu. V tejto súvislosti by bolo možné uvažovať o súhlase poškodeného, ako okolnosti vylučujúcej protiprávnosť v zmysle § 29 Trestného zákona. Spoločník a člen štatutárneho orgánu je totiž tá istá osoba, a preto možno usudzovať, že akékoľvek úkony člena štatutárneho orgánu boli realizované „so súhlasom“ obchodnej spoločnosti, resp. jej valného zhromaždenia, ktorého pôsobnosť vykonáva v zmysle § 132 Obchodného zákonníka jediný spoločník.

Porušenie povinnosti opatrovať alebo spravovať cudzí majetok **musí viesť k vzniku škody** na strane dotknutého subjektu. V prípade § 237 Trestného zákona postačí vznik malej škody (266,01 eur), kým v prípade § 238 Trestného zákona je potrebný vznik značnej škody (26 600 eur). Medzi porušením danej povinnosti a vznikom škody musí byť **príчинná súvislosť**. Základom skúmania príčinnej súvislosti je podľa trestnoprávnej náuky teória podmienky (*conditio sine qua non*), podľa ktorej je príčinou každý jav, bez ktorého by iný jav buď vôbec nenastal, alebo by nenastal takým spôsobom, akým napokon nastal.¹⁰ V objektívnej realite sa však spravidla objavuje mnoho javov a ich príčin, pričom môže dochádzať aj k tzv. kauzálnym reťazcom, kedy následok jednej udalosti vyvoláva ďalší následok atď.¹¹ Na zodpovedanie otázky, či konanie páchatela bolo v príčinnej súvislosti s relevantným trestnoprávnym následkom sa v trestnom práve spravidla používa aj zásada umelej izolácie javov¹² a zásada gradácie príčinnej súvislosti.¹³

Z hľadiska objektívnej stránky je taktiež potrebné uviesť, že trestný čin porušovania povinnosti pri správe cudzieho majetku **predstavuje dištančný delikt**, nakoľko miestom spáchania tohto trestného činu je jednak miesto, kde došlo k protiprávnemu konaniu (t. j. miesto, kde došlo ku konaniu, ktoré zakladá porušenie povinnosti, pričom k tomu môže dôjsť aj na viacerých miestach) a jednak miesto, kde došlo k spôsobeniu následku (t. j. miesto, kde má sídlo, či bydlisko osoba, ktorej vznikla škoda).¹⁴

Hlavný rozdiel medzi skutkovými podstatami trestného činu porušovania povinnosti pri správe cudzieho majetku podľa § 237 a § 238 Trestného zákona spočíva najmä v požadovanej forme zavinenia, teda v ich **subjektívnej stránke**. Skutková podstata trestného činu podľa § 237 Trestného zákona vyžaduje úmyselné zavinenie. Na druhej strane pri skutkovej podstate podľa § 238 Trestného zákona postačí zavinenie z neobľahosti. Zavinenie sa musí vzťahovať na všetky znaky objektívnej stránky skutkovej podstaty tohto trestného činu, čo je v tomto prípade konanie páchatela (zakladajúce porušenie povinnosti opatrovať alebo spravovať cudzí majetok), vznik škody na strane obchodnej spoločnosti a príчинná súvislosť medzi konaním a vznikom škody.

Subjektom, resp. páchatelom tohto trestného činu môže byť fyzická osoba alebo právnická osoba,¹⁵ ak sú nositeľmi zákonom alebo súdom uloženou povinnosťou opatrovať alebo spravovať cudzí majetok, pričom v prípade § 237 Trestného zákona môže ísť aj o takú osobu, ktorá túto povinnosť prevzala zmluvne.¹⁶ **Ide o špeciálny subjekt** v zmysle § 128 ods. 8 Trestného zákona, nakoľko člena štatutárneho orgánu zaväzuje daná povinnosť vzhľadom na jeho funkciu, resp. postavenie.

Platí, že páchatelmi trestného činu porušovania povinnosti pri správe cudzieho majetku môžu byť aj všetci členovia štatutárneho orgánu (napríklad predstavenstva) poškodenej obchodnej spoločnosti, a to najmä vtedy, ak išlo o **kolektívne rozhodnutie štatutárneho orgánu**. Kolektívne prijatie daného rozhodnutia teda v žiadnom prípade nezabavuje trestnoprávnej zodpovednosti členov štatutárneho orgánu. Na druhej strane je však potrebné túto zodpovednosť posudzovať individuálne u každého člena štatutárneho orgánu.¹⁷

Objektom tohto trestného činu je **ochrana majetku** fyzických osôb, právnických osôb, štátu či územnej samosprávy pred akýmkoľvek poškodením zo strany osoby, ktorá je povinná k jeho opatrovaniu alebo spravovaniu. Nepriamo je tým chránený **aj vzťah dôvery** medzi osobu patriacej daný majetok a páchatelom, ktorý túto dôveru zneužil. Vzhľadom na takto vymedzený objekt patrí trestný čin porušovania povinnosti pri správe cudzieho majetku z hľadiska systematiky medzi trestné činy proti majetku, ktoré sú upravené vo štvrtej hlave Trestného zákona.

Taktiež je možné poukázať na možný **súbeh** tohto trestného činu s niektorými ďalšími (konkurujúcimi si) trestnými činmi, ktoré v súvislosti s porušením povinnosti člena štatutárneho orgánu prichádzajú do úvahy. Ak by porušenie povinnosti člena štatutárneho orgánu spočívalo v tom, že tento si prisvojí veci, ktoré mu boli zverené, tak v tom prípade sa dopustí výlučne **trestného činu sprenevery podľa § 213 Trestného zákona**, nakoľko súbeh týchto dvoch trestných činov je z dôvodu subsidiarity vylúčený.¹⁸ Ak by zo strany člena štatutárneho orgánu pri porušení jeho povinností došlo zároveň k machinácii či k falšovaniu účtovných dokladov (najmä za účelom zakrytia

sp. zn. 1 Ndt 18/2015,
zo dňa 28. 10. 2015.

15 V zmysle § 3 zákona č. 91/2016 Z. z. o trestnej zodpovednosti právnických osôb však právnická osoba môže byť trestne zodpovedná iba v prípade trestného činu podľa § 237 Trestného zákona.

16 Najvyšší súd ČR judikoval, že zmluvne prevzatú povinnosť má aj predseda občianskeho združenia, nakoľko stanovú združenia možno považovať za zmluvu *sui generis* (uznesenie Najvyššieho súdu ČR, sp. zn. 5 Tdo 80/2016, zo dňa 19. 4. 2016).

17 Viď viac k tejto problematike SZABOVÁ, E. Individualizácia trestnej zodpovednosti v prípade rozhodovania kolektívneho orgánu. In ŽITŇANSKÁ, L. – HAVEL, B. (eds.). Fiduciární povinnosti orgánů společnosti na pomezí korporacního, insolvenčního a trestního práva. Praha : Wolters Kluwer, 2020, s. 225 – 236.

18 Podľa judikátu R 3/1995:

„Aplikácia tohto ustanovenia (§ 237 Trestného zákona – pozn. aut.) prichádza do úvahy v prípadoch, v ktorých sa nepreukáže, že by uvedené osoby úmyselným porušením povinnosti opatrovať alebo spravovať cudzí majetok obohatili seba alebo iného, ale preukáže sa len spôsobenie škody nie malej na cudzom majetku. V tomto zmysle je ustanovenie § 255 Tr. zák. subsidiárne k iným ustanoveniam osobitnej časti Trestného zákona, napr. k ustanoveniu § 248 Tr. zák. o trestnom čine sprenevery (aktuálne § 213 Trestného zákona – pozn. aut.).“

19 Podľa rozsudku Krajského súdu v Bratislave, sp. zn. 4To/99/2017, zo dňa 11. 1. 2018:

„Následné konanie obžalovanej, ktoré sa týkalo manipulácie s účtovnou a skladovou evidenciou už slúžilo len na zakrytie dokonaného poruchového (majetkového) trestného činu.(...) páchatel môže manipulovať s účtovnými dokladmi napríklad vo fáze prípravy hlavného (v danom prípade majetkového) trestného činu, ale môže sa takéhoto konania dopustiť aj vo fáze dokončovania už dokonaného hlavného trestného činu (...). Aj v takomto prípade je takéto následné konanie páchatela súčasťou hlavného trestného činu (poruchový trestný čin ho „pohlcuje“), netvorí

preto samostatný skutok a jednočinný súbeh hlavného trestného činu s trestným činom skresľovania údajov hospodárskej a obchodnej evidencie je vylúčený. Trestný či skresľovania údajov hospodárskej a obchodnej evidencie je teda už zahrnutý v danej trestnej veci v skutkovej podstate trestného činu porušovania povinnosti pri správe cudzieho majetku a zvlášť sa obžalovanej nepričíta.“

20 § 135a a § 194 Obchodného zákonníka. Členovia štatutárneho orgánu majú aj ďalšie povinnosti, ktoré vyplývajú z Obchodného zákonníka, ako aj z iných právnych predpisov. V tomto príspevku sa však budeme venovať len fiduciárnym povinnostiam, nakoľko tieto predstavujú ich najvýznamnejšiu časť, pričom aj v praxi dochádza často k vyvodzovaniu zodpovednosti člena štatutárneho orgánu práve pre porušenie týchto povinností.

21 OVEČKOVÁ, O. – CSACH, K. – ŽITŇANSKÁ, L. Obchodné právo 2. Obchodné spoločnosti a družstvo. Bratislava: Wolters Kluwer, 2020, s. 263.

22 § 135a ods. 1 a § 194 ods. 5 Obchodného zákonníka.

23 Taktiež vid' OVEČKOVÁ, O. Zodpovednosť členov štatutárnych a dozorných orgánov kapitálových obchodných spoločností. In Právny obzor, roč. 90, č. 3, 2007, s. 226 – 237. CSACH, K. Povinnosti členov orgánov obchodnej spoločnosti a súkromnoprávne následky ich porušenia (1. časť). In Súkromné právo, č. 5, 2019, s. 182 – 198.

JABLONKA, B. Odborná starostlivosť z pohľadu povinnosti štatutára pri výkone funkcie. In Zborník z konferencie Bratislavské právnické fórum 2020. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave, Právnická fakulta, 2016, s. 15 – 18.

ŽURAČINSKÁ, J. Povinnosť starostlivosti riadneho hospodára alebo povinnosť odbornej starostlivosti z hľadiska právnej komparatistiky. In Zborník z konferencie Dny práva 2012. Brno: Masarykova univerzita.

24 Vid' napríklad HÁMORSKÁ, A. Povinnosť členů orgánů obchodních korporací jednat s péčí řádného hospodáře po rekonstrukci. In Obchodněprávní revue. 2012, roč. 4, č. 9,

nevýhodných majetkových operácií), prichádza do úvahy spáchanie **trestného činu skresľovania údajov hospodárskej a obchodnej evidencie podľa § 259 Trestného zákona**. Aj v tomto prípade je však súbeh týchto dvoch trestných činov z dôvodu subsidiarity vylúčený, nakoľko trestný čin porušovania povinnosti pri správe cudzieho majetku je tzv. poruchovým trestným činom, pričom trestný čin skresľovania údajov hospodárskej a obchodnej evidencie je tzv. ohrozovacím trestným činom.¹⁹ Preto by sa člen štatutárneho orgánu dopustil iba trestného činu porušovania povinnosti pri správe cudzieho majetku.

Ako sme uviedli vyššie, v prípade trestného činu porušovania povinnosti pri správe cudzieho majetku podľa § 277 a § 278 Trestného zákona ide o právnu normu s blanketovou dispozíciou, ktorou Trestný zákon odkazuje na porušenie iného všeobecne záväzného právneho predpisu. V prípade člena štatutárneho orgánu ide o **Obchodný zákonník**, ktorý upravuje povinnosti členov štatutárnych orgánov. Týmto povinnostiam sa venujeme v ďalšej časti tohto príspevku.

II. Povinnosti členov štatutárneho orgánu kapitálových obchodných spoločností

Podľa Obchodného zákonníka sú členovia štatutárneho orgánu kapitálovej obchodnej spoločnosti povinní vykonávať svoju pôsobnosť s odbornou starostlivosťou a v záujme spoločnosti i všetkých jej spoločníkov.²⁰ Ide o **tzv. fiduciárne povinnosti**, ktorých základným účelom je riešenie problému zastúpenia pri správe majetku v rámci práva obchodných spoločností.²¹ Poznanie obsahu týchto povinností je pre posúdenie vzniku trestnoprávnej zodpovednosti člena štatutárneho orgánu zo strany orgánov činných v trestnom konaní a súdu kľúčové. Preto sa ďalej pokúsime o ich hlbšie vymedzenie.

A. Odborná starostlivosť

Odborná starostlivosť predstavuje **prvok profesionality** výkonu funkcie člena štatutárneho orgánu. Obchodný zákonník neposkytuje výslovnú definíciu odbornej starostlivosti. V tejto súvislosti iba v stručnosti načrtáva, že člen štatutárneho orgánu je povinný zaobstarať si a pri rozhodovaní zohľadniť všetky dostupné informácie týkajúce sa predmetu rozhodnutia.²²

Obsahu odbornej starostlivosti však bola doposiaľ venovaná relatívne široká pozornosť zo strany vedy obchodného práva, ktorej závery možno použiť aj v aplikačnej praxi.²³ V zmysle týchto záverov bude odborná starostlivosť predstavovať primerane starostlivé, uvážené a zodpovedné konanie člena štatutárneho orgánu, ktoré bude založené na dostatočnom informovanom základe a pri ktorom člen štatutárneho orgánu vynaloží také úsilie, ktoré by v danej situácii vynaložila každá primerane rozumná osoba v pozícii člena štatutárneho orgánu.

Odbornú starostlivosť je nutné posudzovať prostredníctvom **tzv. objektívneho konceptu**, podľa ktorého odborná starostlivosť predstavuje objektívny štandard správania, ktorý sa od člena štatutárneho orgánu očakáva bez ohľadu na jeho osobné znalosti, schopnosti či skúsenosti. Preto aj v prípade, ak člen štatutárneho orgánu v danej záležitosti vynaloží maximálnu starostlivosť, ktorú on sám obvykle vynakladá napríklad vo svojich vlastných záležitostiach, toto ešte nebude *a priori* znamenať, že člen štatutárneho orgánu dodržal odbornú starostlivosť.²⁴

Požiadavka objektívneho konceptu odbornej starostlivosti však od člena štatutárneho orgánu **nevyžaduje, aby disponoval profesionálnymi znalosťami, schopnosťami či skúsenosťami** napríklad z oblasti práva, ekonómie, výroby, ktoré sú pri prevádzkovaní daného podniku potrebné. Musí ale vedieť včas rozpoznať, v ktorých prípadoch a v ktorej fáze rozhodovacieho procesu **je potrebné vyhľadať pomoc profesionála (odborníka)**, pričom pri jeho výbere musí taktiež zachovať štandard odbornej starostlivosti.²⁵

Pre úplnosť je však potrebné poukázať názor, že pri skúmaní odbornej starostlivosti je nutné uplatniť **tzv. subjektívny koncept**. Podľa jeho zástancov tento koncept spravodlivejšie reflektuje dispozície osôb, ktoré sú v pozícii člena štatutárneho orgánu a dovoľuje účinnejšie realizovať predstavy spoločníkov o optimálnej koncepcii riadenia a správy spoločnosti. Subjektívny systém má viac akcentovať autonómiu vôle spoločníkov, nakoľko záleží iba na spoločníkoch, s akou úrovňou odbornej starostlivosti budú do budúcnosti zariadené záležitosti spoločnosti. Na druhej strane, objektívny systém má podľa nich zase glorifikovať priemernosť, keďže má znižovať latku na bežný priemer aj tam, kde subjektívny prístup mohol byť vzhľadom k špeciálnym vlastnostiam či schopnostiam daného kandidáta pre spoločnosť výhodnejší.²⁶ Z dôvodu veľmi lakonického zdôvodnenia niektorých starších rozhodnutí, sa môže zdať, že tento koncept zastáva aj Najvyšší súd SR.²⁷

Tento koncept odbornej starostlivosti však nepovažujeme za správny. V tejto súvislosti možno poukázať najmä na príspevok J. Bejčka, podľa ktorého už z povahy obchodných spoločností vyplýva skôr objektívny štandard požiadaviek na výkon funkcií. Zákonom stanovené požiadavky nemôžu mať podľa Bejčka kľzavý charakter podľa merítok braných na mieru pre tú osobu, ktorá práve vykonáva funkciu. Osobné kvality konkrétneho reprezentanta nemôžu byť podľa neho merítkom právnej zodpovednosti. Je zrejmé, že subjektívny prístup je výhodnejší skôr pre členov štatutárnych orgánov, pretože by vlastne stanovil subjektívnu zodpovednosť za škodu. Tento prístup sa však vymyká konceptu zodpovednosti za škodu v obchodných vzťahoch, ktorá právne-politicky a hodnotovo preferuje rovnováhu v majetkových vzťahoch „pred citlivým prístupom psychológie tých, ktorí sa profesionálne ujali spravovaniu cudzích záležitostí“.²⁸ Subjektívnu odbornú starostlivosť ako vhodné riešenie pre riadenie obchodnej spoločnosti vo svojom príspevku spochybnil tiež F. Rejlek. Načrtol najmä komplikovanosť tohto prístupu v praktickej rovine, keďže valné zhromaždenie, resp. spoločníci nemusia mať vždy dostatočné informácie ohľadom daného člena štatutárneho orgánu. Naopak, objektívny prístup predstavuje garanciu istej minimálnej starostlivosti a zachovania minimálnych zodpovednostných vzťahov, ktoré v subjektívnom modeli môžu byť podstatne či celkom zredukované.²⁹

Možno uzavrieť, že vo vede obchodného práva **sa napokon presadil objektívny koncept odbornej starostlivosti člena štatutárneho orgánu**.³⁰ V podmienkach ČR dokonca došlo k jeho legislatívnemu zakotveniu v zákone č. 90/2012 Sb. o obchodných korporáciách, ktorý bol prijatý v rámci rekonštrukcie súkromného práva.³¹ Subjektívny koncept odbornej starostlivosti však nie je možné vylučovať úplne. Ak totiž člen štatutárneho orgánu bude disponovať určitými osobitnými znalosťami (napríklad ide o advokáta alebo ekonóma), tak je ich podľa nášho názoru povinný uplatňovať. V dôsledku toho sa teda **objektívny štandard** odbornej starostlivosti **zostreje o mieru starostlivosti, ktorý by v danej záležitosti vynaložila osoba, ktorá s takýmito znalosťami disponuje**.³²

B. Povinnosť lojality

V prípade povinnosti lojality Obchodný zákonník uvádza, že členovia štatutárneho orgánu sú povinní vykonávať svoju pôsobnosť **v súlade so záujmami spoločnosti a všetkých jej spoločníkov**.³³ V tejto súvislosti tiež dodáva, že člen štatutárneho orgánu je povinný zachovávať mlčanlivosť o dôverných informáciách a skutočnostiach, ktorých prezradenie tretím osobám by mohlo spoločnosti spôsobiť škodu alebo ohroziť jej záujmy alebo záujmy jej spoločníkov, a pri výkone svojej pôsobnosti nesmie uprednostňovať svoje záujmy, záujmy len niektorých spoločníkov alebo záujmy tretích osôb pred záujmami spoločnosti.³⁴

Aj keď síce platí, že záujmy spoločnosti a jej spoločníkov by mal byť v zásade identické (nakoľko práve rozhodnutia spoločníkov tvoria vôľu spoločnosti) nie je možné úplne vylúčiť, že záujmy niektorých spoločníkov budú rozdielne od záujmu spoločnosti. V takom prípade bude rozhodujúca vôľa väčšiny spoločníkov, ktorá bude vyjadrená najmä v rozhodnutiach valného zhromaždenia.³⁵ Člen štatutárneho orgánu má konať

s. 250 – 256. Avšak, aj napriek objektívnej povahe odbornej starostlivosti platí, že pri posudzovaní trestnoprávnej zodpovednosti zohrávajú dôležitú úlohu aj subjektívne faktory na strane člena štatutárneho orgánu patriace k vedomostnej zložke zavinenia, ako napríklad jeho skúsenosti či znalosti. Viac sa tejto problematike venujeme pri výklade k jednotlivým formám zavinenia.

25 Napríklad k dodržaniu odbornej starostlivosti pri zabezpečení vedenia účtovníctva vid' rozsudok Najvyššieho súdu SR, sp. zn. 3 Obo 106/2006, zo dňa 1. 7. 2007.

26 K hlavným zástancom tohto konceptu patril najmä P. Čech. Vid' bližšie ČECH, P. Péče řádného hospodáře a povinnosti lojality. In Právní rádce, 2007, č. 3, s. 4 – 16.

27 Vid' napríklad rozsudok Najvyššieho súdu SR, sp. zn. 6 Obo 125/2008, zo dňa 16. 3. 2009 alebo uznesenie Najvyššieho súdu SR, sp. zn. 1 Obo 16/2008, zo dňa 19. 2. 2009.

28 BEJČEK J. Principy odpovědnosti statutárního a dozorčích orgánů kapitálových společností. In Právní rozhledy, 2007, č. 17. s. 617

29 REJLEK, F. Modely pojetí odpovědnosti členů představenstva. In Zborník z konferencie Dny práva 2009. Brno : Masarykova univerzita, 2009, s. 1521 – 1525.

30 Vid' napríklad ĎURAČINSKÁ, J. Povinnosť starostlivosti riadneho hospodára alebo povinnosť odbornej starostlivosti z hľadiska právnej komparatistiky. In Zborník z konferencie Dny práva 2012. Brno : Masarykova univerzita, CSACH, K. Povinnosti členov orgánov obchodnej spoločnosti a súkromnoprávne následky ich porušenia (1. časť). In Súkromné právo, č. 5, 2019, s. 182 – 198 alebo PATAKYOVÁ, M. In PATAKYOVÁ, M. et al. Obchodný zákonník. Komentár. Bratislava : C. H. Beck, 2016, s. 786.

31 Podľa § 52 ods. 1 zákona č. 90/2012 Sb. o obchodných korporáciách platí, že: „Při posouzení, zda člen orgánu jednal s péčí řádného hospodáře, se vždy přihlédne k péči, kterou by v obdobné situaci vynaložila jiná rozumně pečlivá osoba, byla-li by v postavení člena obdobného orgánu obchodní

korporace.“ Z uvedeného ustanovenia teda jednoznačne vyplýva, že český zákonodarca pri posudzovaní odbornej starostlivosti (ktorá v podmienkach ČR patrí k inštitútu *péče rádného hospodáre*) vyžaduje objektívne kritérium v podobe *rozumné pečlivé osoby*.

32 Rozsudok Najvyššieho súdu ČR, sp. zn. 29 Odo 1262/2006, zo dňa 30. 7. 2008.

33 § 135a ods. 1 a § 194 ods. 5 Obchodného zákonníka.

34 Ku vymedzeniu pojmu „záujem“ obchodnej spoločnosti viď napríklad POBIJAK, T. Preukazovanie dobrej viery člena štatutárneho orgánu v sporoch o náhradu škody. In Zborník z konferencie Dny práva 2019. Brno : Masarykova univerzita, 2020, s. 57 – 60.

35 HUSÁR, J. In CSACH, K. et al. Profesionálna zodpovednosť. Zodpovednosť za škodu spôsobenú pri výkone vybraných činností s akcentom na europeizáciu deliktuálneho práva. Košice : Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach Právnická fakulta, 2011, s. 348.

36 Uznesenie Najvyššieho súdu ČR, sp. zn. 29 Cdo 3864/2008, zo dňa 24. 2. 2009.

37 § 7 ods. 1 Trestného poriadku v nadväznosti na čl. 50 ods. 1 Ústavy SR. Samozrejme, súd by sa v trestnom konaní mal vysporiadať s takýmto rozhodnutím vo svojom rozhodnutí, pričom by mal dbať aj na zachovanie ústavného princípu právnej istoty, podľa ktorého by nemali vzniknúť neodôvodnené rozdiely v rozhodovaní o skutkovo totožných veciach (viď nález Ústavného súdu SR, sp. zn. IV. ÚS 49/06, zo dňa 14. 9. 2006).

38 Vzniku trestnoprávnej zodpovednosti člena štatutárneho orgánu nebráni skutočnosť, ak by z pohľadu súkromného práva išlo o neplatný právny úkon. Viď aj ŠAMKO, P. Trestné činy poškodzujúce veriteľov. Bratislava : Wolters Kluwer, 2019, s. 25.

39 Uznesenie Najvyššieho súdu ČR, sp. zn. 5 Tdo 1260/2016, zo dňa 29. 3. 2017. Taktiež podľa rozsudku Krajského súdu Prešov, sp. zn. 6To/24/2016, zo dňa 18. 1. 2017: „Všetky kroky konateľa, ktoré vykonal vo svojej funkcii

v záujme celej spoločnosti a nie iba v záujme toho spoločníka, ktorý ho váhou svojich hlasov presadil do jeho funkcie.³⁶

Povinnosť lojality predstavuje záväzok člena štatutárneho orgánu pristupovať k záležitostiam spoločnosti s odhodlaním naplňovať ciele a účel spoločnosti (aktívna časť lojality). To znamená, že by mal vyvíjať len takú činnosť, o ktorej sa dôvodne domnieva, že je v súlade so záujmom obchodnej spoločnosti. Povinnosť lojality zároveň člena štatutárneho orgánu obmedzuje v určitých typoch konania (pasívna časť lojality), čo sa v praxi prejavuje tým, že tento nemôže využívať obchodné príležitosti spoločnosti vo svojej prospech, zneužívať získané informácie alebo uskutočňovať tzv. vnútorné obchodovanie (*insider trading*).

III. Vznik trestnoprávnej zodpovednosti

Na vznik trestnoprávnej zodpovednosti člena štatutárneho orgánu za trestný čin porušovania povinnosti pri správe cudzieho majetku podľa § 237 a § 238 Trestného zákona sa bude vyžadovať naplnenie všetkých znakov skutkových podstat tohto trestného činu, ktoré sme popísali vyššie. Ďalej sa osobitne budeme venovať podmienkam naplnenia **objektívnej stránky** a **subjektívnej stránky**.

A. Objektívna stránka

Z hľadiska objektívnej stránky je potrebné, aby sa člen štatutárneho orgánu – vzhľadom na blanketovú povahu skutkovej podstaty tohto trestného činu – **dopustil konania zakladajúceho porušenie jeho povinností podľa Obchodného zákonníka**. V tomto prípade ide o fiduciárne povinnosti konať s odbornou starostlivosťou a/alebo v súlade so záujmom obchodnej spoločnosti. **V príčinnej súvislosti** s týmto konaním člena štatutárneho orgánu musí byť **vznik škody na strane obchodnej spoločnosti**, pričom v prípade § 237 Trestného zákona postačí vznik malej škody (266,01 eur) a v prípade § 238 Trestného zákona je potrebný vznik značnej škody (26 600 eur).

Porušenie fiduciárnych povinností člena štatutárneho orgánu je potrebné v trestnom konaní posúdiť **ako predbežnú otázku** v zmysle § 7 Trestného poriadku. To znamená, že orgány činné v trestnom konaní a súd budú musieť posúdiť, či konanie člena štatutárneho orgánu zodpovedalo štandardu odbornej starostlivosti a či bolo realizované lojálne k záujmom spoločnosti. Prípadným rozhodnutím súdu v civilnom sporovom konaní v otázke zodpovednosti člena štatutárneho orgánu za škodu nebudú viazané, pretože ide o posúdenie viny, o ktorej môže rozhodnúť iba (trestný) súd.³⁷

Konanie, ktorým člen štatutárneho orgánu poruší svoje fiduciárne povinnosti a spôsobí škodu obchodnej spoločnosti, v praxi **spravidla predstavuje uzatváranie rôznych zmlúv či dohôd** (napríklad o prevode majetku obchodnej spoločnosti, o obstarávaní služieb zo strany člena štatutárneho orgánu či o započítaní fiktívnych alebo minimálne sporných pohľadávok),³⁸ ktoré sú pre obchodnú spoločnosť **nevýhodné, resp. im chýba ekonomická zmyslupnosť** alebo sú **v rozpore s jej investičnými zámermi**. Podľa Najvyššieho súdu ČR: „K porušení této povinnosti může dojít především konáním pachatele (aktivní činnosti), zejména takovými dispozicemi s cizím opatrovaným nebo spravovaným majetkem, při kterých pachatel neobdrží do majetku obchodní společnosti odpovídající protihodnotu, např. když prodá část majetku za nepřiměřeně nízkou cenu, nedůvodně zřídí zástavní právo na opatrovaném nebo spravovaném majetku, dlouhodobě a za nepřiměřeně nízký úrok (nebo zcela bezúročně) půjčí tento majetek jiné osobě, nedůvodně daruje či jinak bezplatně převede majetek na jinou osobu, použije opatrovaného nebo spravovaného majetku k nepřiměřeně rizikovým investicím, pronajme tento majetek za nepřiměřeně nízké nájemné atd.“³⁹

V tejto súvislosti možno uviesť medializovaný prípad, v ktorom bol konateľ právoplatne odsúdený za trestný čin podľa § 237 Trestného zákona.⁴⁰ Naplnenie objektívnej stránky konateľa poškodenej spoločnosti spočívalo v tom, že aj napriek tomu,

že spoločnosť disponovala dostatočným finančným prostriedkami, tento v jej mene podpísal úverovú zmluvu, na základe ktorej bol spoločnosti poskytnutý úver vo výške 3,5 milióna eur. Po ich poskytnutí konateľ umelo vyvolal mimoriadnu splatnosť úveru, keďže úmyselne porušil úverové podmienky a neuhradil splátku úveru (spoločnosť totiž disponovala prostriedkami na jej úhradu). Následne konateľ v rámci vysporiadania úveru v rozpore s obchodnou stratégiou spoločnosti uzatvoril cenovo nevýhodné kúpne zmluvy na prevod developerských pozemkov patriacich spoločnosti, nakoľko tieto previedol za sumu niečo vo výške 7 miliónov eur, avšak spoločnosť ich pomerne nedávno nadobudla za sumu viac ako 11,5 miliónov eur. Veľmi nevýhodné boli dokonca aj podmienky úhrady kúpnej ceny vzhľadom na skutočnosť, že časť kúpnej ceny sa mala použiť v prospech tretej spoločnosti, ktorá mala mať voči poškodenej spoločnosti pohľadávku v podobe opčnej prémie vo výške okolo 3 miliónov eur, pričom táto mala vzniknúť na základe neprimeranej zmluvy uzavretej konateľom v mene poškodenej spoločnosti s touto treťou spoločnosťou. Súd konštatoval, že konateľ svojím konaním (postrádajúcim ekonomickú zmyslupnosť) zbavil poškodenú spoločnosť developerských pozemkov, ktoré boli nevyhnutné k naplneniu jej podnikateľských zámerov, čím jej spôsobil škodu vo výške takmer 8 miliónov eur.⁴¹

Aj v kontexte tohto prípadu je potrebné uviesť, že orgány činné v trestnom konaní a súd by sa pri posúdení, či v prípade posudzovanej kúpnej zmluvy došlo k porušeniu odbornej starostlivosti člena štatutárneho orgánu, **nemali zamerať iba na dojednanú výšku kúpnej ceny** (spravidla posúdené znalcom), ale pozornosť by mali venovať **tiež všetkým relevantným podmienkam takejto zmluvy a túto posúdiť ako celok**. Môže sa totiž stať, že kúpna cena by síce zo strany člena štatutárneho orgánu bola dojednaná na úrovni trhovej ceny, avšak vzhľadom na ďalšie podmienky tejto zmluvy by celkom zjavne išlo o nevýhodný prevod. Z vlastnej praxe možno uviesť prípad, kedy takto došlo k prevodu podniku za síce (možno) primeranú cenu, avšak s neprimerane dlhou splatnosťou (rádovo niekoľko desiatok rokov), pričom zároveň náklady kupujúceho na pravidelné splátky boli bezproblémovo pokryté pravidelnými výnosmi z prevádzkovania podniku, pričom tieto mu dokonca vygenerovali aj slušný zisk. Aj takýto prevod by bol pre obchodnú spoločnosť evidentne nevýhodný a ekonomicky nezmyselný.⁴²

Dovolíme si nesúhlasiť s názorom, podľa ktorého v prípade, ak dôjde k prevodu napríklad nehnuteľného majetku obchodnej spoločnosti **za jeho primeranú trhovú cenu (a taktiež za štandardných podmienok)**, tak už nemôže ísť o trestný čin.⁴³ Podstata tohto argumentu spočíva v tom, že takýmto prevodom nemohlo dôjsť k vzniku škody, pretože nehnuteľný majetok sa iba transformoval na finančné prostriedky, t. j. majetok spoločnosti sa nezmenšil. Máme však za to, že **aj takýmto prevodom (konaním) môže dôjsť k porušeniu fiduciárnych povinností** zo strany člena štatutárneho orgánu a k vzniku škody na strane obchodnej spoločnosti. Typický príklad môže predstavovať situácia, kedy člen štatutárneho orgánu prevedie developované pozemky síce za aktuálnu trhovú cenu (dokonca určenú objektívnym znaleckým posudkom), avšak v príkrom rozpore s podnikateľským plánom spoločnosti a bez existencie reálnej ekonomickej účelnosti.⁴⁴ Cieľom tohto plánu pritom bola výstavba čerpacej stanice alebo reštauračnej prevádzky s franšízovým modelom podnikania (táto mohla disponovať už územnou plánovacou informáciou alebo dokonca stavebným povolením), pri ktorých je dôležitým faktorom úspešnosti podnikania práve vhodné geografické umiestnenie, ktorému zodpovedala lokalizácia týchto pozemkov. Tieto konkrétne pozemky by preto predstavovali **osobitný a jedinečný predpoklad úspešnosti podnikania spoločnosti, nakoľko bez nich by už nebol možný jej ďalší podnikateľský rast v zmysle jej podnikateľského plánu**. Škoda spoločnosti by spočívala buď v ušlom zisku z takéhoto podnikania, ktorý by po výstavbe daného projektu mohla spoločnosť odôvodnene dosiahnuť alebo v hodnote, o ktorú by sa zvýšila hodnota podniku spoločnosti po realizácii danej výstavby.⁴⁵

Ďalej by sme si dovolili uviesť, že ani skutočnosť, že člen štatutárneho orgánu pred prevodom majetku z obchodnej spoločnosti **disponoval znaleckým posudkom** určujúcim hodnotu tohto majetku, podľa nášho názoru nebude samo osebe (*per se*) preukazovať dodržanie fiduciárnych povinností člena štatutárneho orgánu. Aj pri takomto prevode bude potrebné najskôr posúdiť, či člen štatutárneho orgánu dodržal štandard

musia byť konateľom realizované tak, aby prípadne mohli byť spoločnosťou preskúmateľné. V prípadoch, keď konateľ nakladá s majetkom spoločnosti (napríklad nehnuteľným majetkom spoločnosti) vyžaduje pôsobenie konateľa s odbornou starostlivosťou aj to, aby vedel riadne a bez pochybností zdokladovať (zdokumentovať) pre spoločnosť v mene ktorej koná, účel nakladania s majetkom spoločnosti, teda to, prečo bolo nevyhnutným v záujme spoločnosti, aby realizoval určité prevody z majetku spoločnosti. Ak sa tak nestane a o určitých výdavkoch konateľa existujú dôvodné pochybnosti v tom, či boli vynaložené v záujme spoločnosti, respektíve na iný účel nesúvisiaci s funkciou konateľa, či konaním v mene spoločnosti, je možné tieto nepreskúmateľné výdavky konateľa označiť za škodu spôsobenú spoločnosti. Konateľ sa teda nemôže správať k majetku spoločnosti, s ktorým nakladá z titulu svojej funkcie tak, aby nebolo zistiteľné na čo konkrétne majetok spoločnosti vynaložil, prečo ho vynakladal a aký prospech to prinieslo, či mohlo reálne priniesť spoločnosti.“

⁴⁰ Rozsudok Špecializovaného trestného súdu, sp. zn. 4T/26/2016, zo dňa 24. 4. 2017, ktorý bol potvrdený uznesením Najvyššieho súdu SR, sp. zn. 3To/3/2017, zo dňa 26. 7. 2017.

⁴¹ Odsúdený sa v danom prípade bránil okrem iného aj tým, že konal na základe pokynu spoločníka obchodnej spoločnosti. Najvyšší súd SR v tejto súvislosti uviedol: „*Obhajobné tvrdenia obžalovaného, že konal na základe pokynu spoločníka obchodnej spoločnosti, sú z hľadiska naplnenia zákonných znakov skutkovej podstaty žalovaného trestného činu neakceptovateľné. Ak by aj spoločník obchodnej spoločnosti, ktorý nie je konateľom obchodnej spoločnosti dal súhlas konateľovi na konanie, ktoré je v rozpore so záujmami spoločnosti a malo by to za následok vznik škody, konateľ obchodnej spoločnosti je zodpovedný v konečnom dôsledku za konanie v mene obchodnej spoločnosti v súlade s § 135a Obchodného zákonníka ako všeobecne záväzného právneho predpisu, ktorý ustanovuje povinnosť vykonávať pôsobnosť konateľa s odbornou náležitou starostlivosťou v súlade so záujmami spoločnosti a všetkých jej spoločníkov.“* Uznesenie Najvyššieho

súdu SR, sp. zn. 3To/3/2017,
zo dňa 26. 7. 2017.

42 Vid' napríklad aj ŽILINKA, M. – ŠANTA, J. Porušenie odbornej starostlivosti z pohľadu trestného práva SR. In ŽITŇANSKÁ, L. – HAVEL, B. (eds.). Fiduciárni povinnosti orgánů společnosti na pomezí korporálního, insolvenčního a trestního práva. Praha : Wolters Kluwer, 2020, s. 64, kde autori v rámci kazuistiky popisujú trestnú vec v pôsobnosti Úradu špeciálnej prokuratúry GP, pri ktorej je evidentné, že k naplneniu objektívnej stránky trestného činu porušovania povinnosti pri správe cudzieho majetku malo dôjsť okrem iného aj tým, že člen štatutárneho orgánu v roku 2015 previedol majetok spoločnosti za kúpnu cenu 7 miliónov eur, pričom táto mala byť uhradená až v 180-tich mesačných splátkach vo výške 40 000 eur (posledná splátka mala byť splatná až v roku 2029).

43 ŠAMKO, P. Niekoľko poznámok k trestnoprávnej problematike predaja majetku právnických osôb. In Justičná revue, 63, 2011, č. 11, s. 1483 – 1496. Autor v tejto súvislosti síce pojednával o prevode zo strany faktického orgánu obchodnej spoločnosti, ale tento názor je možné analogicky aplikovať aj na člena štatutárneho orgánu.

44 Táto línia porušenia fiduciárnych povinností člena štatutárneho orgánu bola naznačená aj vo vyššie popísanom rozsudku Špecializovaného trestného súdu, sp. zn. 4T/26/2016, zo dňa 24. 4. 2017.

45 Od takto určenej výšky škody by však bolo samozrejme potrebné odpísať kúpnu cenu za prevod daných nehnuteľností, ktorú získala poškodená obchodná spoločnosť.

46 Napríklad Krajský súd v Bratislave rozsudkom sp. zn. 4 To/109/2016, zo dňa 19. 1. 2017, odsúdil člena štatutárneho orgánu za trestný čin porušovania povinnosti pri správe cudzieho majetku aj napriek tomu, že tento pri prevode majetku spoločnosti disponoval odborným posúdením jeho ceny. Ohľadom tohto prípadu vid' bližšie aj ŠAMKO, P. Trestné činy poškodzujúce veriteľov. Bratislava : Wolters Kluwer, 2019, s. 42 – 44.

47 Uznesenie Najvyššieho súdu ČR, sp. zn. 5 Tdo 809/2016, zo dňa 27. 2. 2018.

odbornej starostlivosti.⁴⁶ Porušenie odbornej starostlivosti bude spravidla predstavovať prípad, kedy bolo ohodnotenie daného majetku účelovo ovplyvnené členom štatutárneho orgánu. Avšak trestnú zodpovednosť člena štatutárneho orgánu nebude automaticky vylučovať ani skutočnosť, že sa nepodieľal na nesprávnom určení tejto hodnoty. V tomto prípade už ale bude rozhodujúcim faktorom subjektívna stránka, teda zavinenie člena štatutárneho orgánu, ktorej sa podrobne venujeme v druhej časti tohto príspevku.

Porušenie fiduciárnych povinností člena štatutárneho orgánu však okrem vyššie príkladmo popísaných konaní môže spočívať aj v tom, že člen štatutárneho orgánu **mal v danej záležitosti konať, avšak nekonal, čím zanedbal svoje povinnosti**. Napríklad, člen štatutárneho orgánu nevymáhal pohľadávky spoločnosti, v dôsledku čoho došlo k ich premlčaniu a pod. Podľa Najvyššieho súdu ČR: „*Toto opomenutí pak může spočívat např. v nevymáhání majetkového plnění od druhé smluvní strany za plnění poskytnuté z opatrovaného nebo spravovaného majetku, v opomenutí úkonů, které by zabránily promlčení pohledávky nebo zániku práva náležejících do opatrovaného nebo spravovaného majetku, v neuplatnění majetkových sankcí vůči jinému subjektu v souvislosti s porušením jeho povinností týkajících se obchodu s tímto majetkem, v nepožadování úroků za půjčku peněz či cenných papírů, v nedostatečné údržbě a opravách spravované nemovitosti, v nezajištění včasné a řádné sklizně úrody atd.*“⁴⁷

RESUMÉ

Trestný čin porušovania povinnosti pri správe cudzieho majetku zo strany člena štatutárneho orgánu

Autor sa v článku venuje problematike trestného činu porušovania povinnosti pri správe cudzieho majetku, pričom svoju pozornosť zameriava na konkrétny druh páchatel'a, člena štatutárneho orgánu kapitálovej obchodnej spoločnosti. V tomto kontexte sa zaoberá podmienkami naplnenia jednotlivých znakov skutkovej podstaty tohto trestného činu z pohľadu člena štatutárneho orgánu. Taktiež sa však zameriava aj na rozdiely medzi trestnoprávnou a obchodnoprávnou zodpovednosťou člena štatutárneho orgánu a na princíp ultima ratio.

SUMMARY

Offence of a Breach of Obligations in the Administration of Third-Party Property by a Member of the Executive Body

The author deals with the offence of a breach of obligations in the administration of third-party property, focusing on a particular type of offender – member of the executive body of a company. In this context, he deals with the requirements for the fulfilment of individual constituent elements of this offence from the point of view of a member of the executive body. However, he also focuses on the differences between liability of a member of the executive body in terms of criminal law and commercial law and on the ultima ratio principle.

ZUSAMMENFASSUNG

Straftat der Verletzung der Pflichten bei der Verwaltung fremden Vermögens durch ein Mitglied des Organvertreters

Der Autor widmet sich im Artikel der Problematik der Straftat der Verletzung der Pflichten bei der Verwaltung fremden Vermögens, wobei er seine Aufmerksamkeit auf eine konkrete Kategorie des Täters, des Mitglieds des Organvertreters einer Kapitalhandels-gesellschaft, richtet. In diesem Kontext befasst er sich mit den Bedingungen für die Erfüllung einzelner Tatbestandsmerkmale dieser Straftat aus Sicht des Organvertretermitglieds. Er konzentriert sich jedoch auch auf die Unterschiede zwischen der strafrechtlichen und der handelsrechtlichen Verantwortung des Mitglieds eines Organvertreters sowie den Grundsatz ultima ratio.

Z JUDIKATÚRY SÚDNEHO DVORA EURÓPSKEJ ÚNIE

Poskytovanie informácií o dopravných priestupkoch ako zásah do základných práv

1. Článok 10 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/679 z 27. apríla 2016 o ochrane fyzických osôb pri spracúvaní osobných údajov a o voľnom pohybe týchto údajov, ktorým sa zrušuje smernica 95/46/ES (všeobecné nariadenie o ochrane údajov), sa má vykladať v tom zmysle, že sa uplatňuje na spracúvanie osobných údajov týkajúcich sa pokutových bodov uložených vodičom vozidiel za dopravné priestupky.

2. Ustanovenia nariadenia 2016/679, najmä článok 5 ods. 1, článok 6 ods. 1 písm. e) a článok 10 tohto nariadenia sa majú vykladať v tom zmysle, že bránia vnútroštátnej právnej úprave, ktorá ukladá orgánu verejnej moci zodpovednému za register, v ktorom sú zapísané pokutové body uložené vodičom vozidiel za dopravné priestupky, povinnosť sprístupniť tieto údaje verejnosti bez toho, aby osoba, ktorá žiada o prístup, mala povinnosť odôvodniť osobitný záujem na získaní uvedených údajov.

3. Ustanovenia nariadenia 2016/679, najmä článok 5 ods. 1, článok 6 ods. 1 písm. e) a článok 10 tohto nariadenia sa majú vykladať v tom zmysle, že bránia vnútroštátnej právnej úprave, ktorá oprávňuje orgán verejnej moci zodpovedný za register, v ktorom sú zapísané pokutové body uložené vodičom vozidiel za dopravné priestupky, oznámiť tieto údaje hospodárskym subjektom na účely opakovaného použitia.

4. Zásada prednosti práva Únie sa má vykladať v tom zmysle, že bráni tomu, aby Ústavný súd členského štátu, na ktorý bol podaný návrh na preskúmanie vnútroštátnej právnej úpravy, ktorá sa vzhľadom na rozhodnutie Súdneho dvora vydané v prejudiciálnom konaní ukáže byť nezlučiteľná s právom Únie, rozhodol pri uplatnení zásady právnej istoty, že právne účinky tejto právnej úpravy budú zachované až do dátumu vyhlásenia rozsudku, ktorým s konečnou platnosťou rozhodne o tejto ústavnej sťažnosti.

*Rozsudok Súdneho dvora z 22. júna 2021 vo veci C-439/19,
Latvijas Republikas Saeima – ECLI:EU:C:2021:504*

Podľa lotyšského zákona o slobode informácií sú verejne dostupné informácie poskytnuté na požiadanie, pričom žiadateľ nie je povinný osobitne odôvodniť svoj záujem na získaní týchto informácií a prístup k nim mu nemôže byť zamietnutý z dôvodu, že sa ho tieto informácie netýkajú. Za verejne dostupné informácie sa podľa lotyšského zákona o cestnej premávke považujú aj informácie obsiahnuté v štátnom registri motorových vozidiel a ich vodičov, ktorý vedie Riaditeľstvo pre bezpečnosť cestnej premávky (ďalej len „CSDD“). V tomto registri sa okrem iného zapisujú aj pokutové body udeľované za správne delikty v oblasti cestnej premávky. Pokutové

body nie sú sankciou (sankcie udeľované v súvislosti so správnymi deliktami v oblasti cestnej premávky sú evidované v štátnom registri trestov). Cieľom ich zavedenia bolo zvýšenie bezpečnosti na cestách, keďže sa vychádzalo z predpokladu, že ľahká dostupnosť informácií o porušovateľoch zákona o cestnej premávke a tým pádom ľahká identifikácia porušovateľov bude odrádzať od porušovania pravidiel cestnej premávky.

Ľahká dostupnosť informácií o pokutových bodoch sa však môže dostať do kolízie s právom dotknutej osoby na rešpektovanie súkromného života, ktoré je garantované lotyšskou Ústavou. Práve táto možná kolízia je predmetom záujmu lotyšského ústavného súdu, ktorý na základe ústavnej sťažnosti B (ide o fyzickú osobu, ktorej boli uložené pokutové body) rozhoduje o súlade zákona o cestnej premávke s Ústavou. Pre svoje rozhodnutie potrebuje odpoveď na otázku, či informácie týkajúce sa pokutových bodov spadajú do pôsobnosti čl. 10 nariadenia 2016/679 o ochrane fyzických osôb pri spracúvaní osobných údajov a o voľnom pohybe takýchto údajov, ktorým sa zrušuje smernica 95/46/ES (ďalej len „nariadenie GDPR“). V prípade kladnej odpovede na túto otázku by bol zákon o cestnej premávke v časti považujúcej informácie o pokutových bodoch za verejne dostupné informácie v rozpore s čl. 10 nariadenia GDPR, ktorý požaduje, aby sa spracovanie osobných údajov týkajúcich sa uznania viny za trestné činy a priestupky vykonávalo v zásade len pod kontrolou orgánov verejnej moci, alebo musí štát poskytnúť primerané záruky pre ochranu práv a slobôd dotknutých osôb.

Súdny dvor najprv jednoznačne potvrdil, že informácie týkajúce sa pokutových bodov sú osobnými údajmi v zmysle čl. 4 bod 1 nariadenia GDPR a že ich poskytnutie zo strany CSDD tretím osobám predstavuje spracúvanie v zmysle čl. 4 bod 2 nariadenia GDPR. Súčasne potvrdil, že oznámenie osobných údajov týkajúcich sa pokutových bodoch patrí do vecnej pôsobnosti nariadenia GDPR, keďže sa na túto situáciu nevzťahuje vylúčenie z vecnej pôsobnosti nariadenia GDPR v zmysle jeho čl. 2 ods. 2 písm. a) (vylúčenie spracúvania osobných údajov v rámci činnosti, ktorá nepatrí do pôsobnosti práva Únie) a d) (vylúčenie spracúvania osobných údajov vykonávané príslušnými orgánmi na účely predchádzania trestným činom, ich vyšetrovania, odhaľovania alebo stíhania, alebo výkonu trestných sankcií vrátane ochrany pred ohrozením verejnej bezpečnosti a predchádzania tejto hrozbe).

V súvislosti s čl. 10 nariadenia GDPR, ktorý požaduje, aby sa spracovanie osobných údajov týkajúcich sa „uznania viny za trestné činy a priestupky alebo súvisiacich bezpečnostných opatrení“ vykonávalo len pod kontrolou orgánov verejnej moci, musel najprv Súdny dvor ozrejmiť, či informácie o pokutových bodoch predstavujú osobné údaje „týkajúce sa uznania viny za trestné činy a priestupky alebo súvisiace bezpečnostné opatrenia“. Súdny dvor pritom vychádzal z cieľa čl. 10 nariadenia GDPR, ktorým je snaha zabezpečiť zvýšenú ochranu pred spracúvaním, ktoré z dôvodu osobitnej citlivosti predmetných údajov môže predstavovať obzvlášť závažný zásah do základných práv na rešpektovanie súkromného života a na ochranu osobných údajov zaradených čl. 7 a 8 Charty základných práv Európskej únie. Údaje, na ktoré sa vzťahuje čl. 10 nariadenia GDPR sa týkajú takých správaní dotknutej osoby, ktorých dôsledkom je nesúhlas spoločnosti a preto poskytnutie prístupu k takýmto údajom môže dotknutú osobu stigmatizovať a predstavovať tak závažný zásah do jej súkromného alebo profesionálneho života. Súdny dvor aj za pomoci historického výkladu skonštatoval, že normotvorca Únie chcel v čl. 10 nariadenia GDPR vyhradiť zvýšenú ochranu len pre oblasť trestného práva a teda tento článok sa vzťahuje výlučne na „trestne stíhateľné skutky“,¹ pričom je dôležité, že ide o autonómny pojem práva Únie. Jeho obsah teda nie je určený odkazom na vnútroštátne právo a nie je dôležité, či sú dopravné priestupky, ktorých sa informácie o pokutových bodoch týkajú, v lotyšskom právnom poriadku kvalifikované ako správne delikty. Je potrebné skúmať či dopravné priestupky, ktoré vedú k zápisu pokutových bodov, spadajú pod pojem trestne stíhateľný skutok v zmysle práva Únie, kde podľa judikatúry Súdneho dvora existujú tri kritéria na posúdenie trestnoprávnej povahy protiprávneho konania. Prvým je právna kvalifikácia protiprávneho konania vo vnútroštátnom práve, druhým je samotná povaha protiprávneho konania a tretím kritériom je stupeň príslosti sankcie, ktorá hrozí dotknutej osobe. Podľa Súdneho dvora nesplnenie prvého kritéria (teda vnútroštátne právo nekvalifikuje protiprávne konanie ako trestné), čo je aj prípad lotyšských dopravných priestupkov vnímaných vo vnútroštátnom práve ako správne delikty, ešte nebráni tomu, aby protiprávne konanie bolo označené za konanie trestnoprávnej povahy. Samotná povaha protiprávneho konania a stupeň príslosti sankcií v prípade dopravných priestupkov, ktoré môžu viesť k uloženie pokutových bodov, odôvodňuje kvalifikáciu týchto priestupkov ako

1 V súvislosti s týmto tvrdením o trestne stíhateľných skutkoch, treba poukázať na nie celkom vhodné použitie pojmu „priestupok“ v slovenskej verzii čl. 10 nariadenia GDPR.

trestných činov v zmysle čl. 10 nariadenia GDPR. Tento záver podporil Súdny dvor aj odkazom na judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva, podľa ktorej napriek tendencii „dekriminalizácie“ dopravných priestupkov v niektorých štátoch, sa povaha týchto priestupkov musí vo všeobecnosti vzhľadom na preventívny a represívny účel ukladaných sankcií a stupeň prísnosti, ktorý môžu tieto sankcie dosiahnuť, považovať za trestnú.

Po konštatovaní, že na poskytovanie informácií o pokutových bodoch sa vzťahuje čl. 10 nariadenia GDPR, pristúpil Súdny dvor k overeniu toho, či dochádza k poskytovaniu týchto informácií v súlade s čl. 10 nariadenia GDPR, teda pod kontrolou orgánov verejnej moci, alebo s poskytnutím primeraných záruk ochrany práv a slobôd dotknutých osôb. Súdny dvor pripomenul, že oznamovanie informácií o pokutových bodoch znamená zásah do základného práva na rešpektovanie súkromného života a na ochranu osobných údajov. Obe uvedené základné práva nie sú absolútne a je ich možné obmedziť, pričom však obmedzenia musia byť v súlade s čl. 52 ods. 1 Charty základných práv Európskej únie, teda musia byť ustanovené zákonom, rešpektovať podstatu základných práv a byť v súlade so zásadou proporcionality, čo znamená, že musia byť vhodné a nevyhnutné na dosiahnutie cieľa všeobecného záujmu. V prípade skúmania oznamovania informácií o pokutových bodoch ako zásahu do základných práv bola ako cieľ tohto opatrenia deklarovaná snaha o zvýšenie bezpečnosti cestnej premávky, čo už Súdny dvor skôr uznal ako cieľ všeobecného záujmu. Súdny dvor však skonštatoval, že neexistuje vzťah nevyhnutnosti medzi opatrením (oznamovanie informácií o pokutových bodoch) a deklarovaným cieľom všeobecného záujmu (snaha o zvýšenie bezpečnosti cestnej premávky), keďže tento cieľ je možné dosiahnuť použitím iných prostriedkov menej zasahujúcich do základných práv. Súdny dvor mal dokonca pochybnosti aj o potrebnosti opatrenia vo vzťahu k cieľu všeobecného záujmu, keďže poskytovanie informácií o pokutových bodoch sa netýka len vodičov, ktorí porušujú pravidlá cestnej premávky systematicky a so zlým úmyslom, ale aj vodičov, ktorí sa dopúšťajú priestupkov príležitostne. Z uvedeného vyplýva, že poskytovanie informácií o pokutových bodoch tak, ako je upravené v lotyšskom práve predstavuje neoprávnený zásah do základných práv.

Posledná prejudiciálna otázka lotyšského ústavného súdu sa týka účinkov jeho rozhodnutia na právnu úpravu, ktorá sa na základe odpovede Súdneho dvora bude javiť ako nezlučiteľná s právom Únie. Podľa lotyšskej právnej úpravy sa právne ustanovenie, ktoré lotyšský ústavný súd vyhlási za nezlučiteľné s normou vyššej právnej sily, považuje za neplatné odo dňa uverejnenia rozsudku tohto súdu, pokiaľ tento súd nerozhodne inak. Podľa Súdneho dvora by práve v súvislosti s lotyšským zákonom o cestnej premávke mal lotyšský ústavný súd túto možnosť „rozhodnúť inak“ využiť, pretože s ohľadom na zásadu prednosti práva Únie časové účinky rozhodnutia vydaného Súdny dvorom o návrhu o začatie prejudiciálneho konania nemôžu závisieť od dátumu vyhlásenia rozsudku, ktorým vnútroštátny súd s konečnou platnosťou rozhodne vo veci samej. Ústavný súd členského štátu, ktorý preskúmava vnútroštátnu právnu úpravu, ktorá sa vzhľadom na rozhodnutie Súdneho dvora ukáže byť nezlučiteľná s právom Únie, nemôže rozhodnúť tak, že zachová právne účinky tejto právnej úpravy až do dátumu vyhlásenia rozsudku, ktorým s konečnou platnosťou rozhodne vo veci samej.

Posledná odpoveď Súdneho dvora by nemala uniknúť pozornosti v podmienkach Slovenskej republiky. Ústavný súd SR totiž nemá rovnakú možnosť ako lotyšský ústavný súd a absenciou retroaktívnych účinkov svojho derogačného nález sa vyhnúť nemôže.

Rozhodnutie spracovala: **doc. JUDr. Martina Jánošíková, Ph.D.**

*Ústav medzinárodného práva a európskeho práva
UPJŠ v Košiciach, Právnická fakulta*

Z ROZHODNUTÍ NAJvyššieho súdu SR

Preukazovanie prípustnosti a opodstatnenosti dovolania v prípadoch, ak rozhodnutie súdu spočíva na viacerých, z hľadiska merita rovnocenných dôvodoch

Pokiaľ rozhodnutie odvolacieho súdu spočíva na dvoch alebo viacerých (z hľadiska merita rozhodnutia rovnocenných) dôvodoch, z ktorých každý aj len samostatne bol súdom považovaný za kľúčový [v tom zmysle, že so zreteľom naň bolo treba žalobu buď zamietnuť alebo (naopak) žalobe vyhovieť], zaťažuje procesná povinnosť dovolateľa preukázať prípustnosť a opodstatnenosť dovolania vo väzbe na každý z týchto dôvodov.

Uznesenie Najvyššieho súdu SR zo dňa 29. apríla 2021,
sp. zn. 7Cdo/43/2020

Dotknuté ustanovenia:

– § 421 ods. 1 písm. a), b) Civilného sporového poriadku č. 160/2015 Z. z.

1 § 421 ods. 1 CSP:

(1) Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu,

b) ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

Súd prvej inštancie zamietol žalobu, ktorou sa žalobca domáhal od žalovanej Slovenskej republiky zaplataenia náhrady škody titulom nesprávneho úradného postupu súdu, ktorý mal v konaní o nariadenie predbežného opatrenia porušiť § 75 ods. 9 OSP tým, že rozhodnutie, ktorým sa dlžníkovi žalobcu zakazovalo nakladať s nehnuteľnosťou, neodoslal do troch dní od jeho nariadenia. V dôsledku toho došlo podľa žalobcu k zmareniu uspokojenia jeho pohľadávky, keďže dlžník medzičasom previedol nehnuteľnosť na tretiu osobu.

Krajský súd prvostupňový rozsudok potvrdil. Konštatoval, že žalobcovi škoda v podobe nevyožiteľnosti jeho peňažného nároku ešte nevznikla. Podľa súdu až konečný výsledok exekučného konania voči dlžníkovi môže privodiť žalobcovi vznik škody. Súd zároveň konštatoval nedostatok príčinnej súvislosti medzi žalobcom tvrdým zmenšením majetku a nedodržaním lehoty na odoslanie rozhodnutia. Na námietku, že vo veci rozhodol vylúčený sudca, súd neprihliadol, keďže o tejto otázke už rozhodol v osobitnom konaní.

Proti tomuto rozsudku podal žalobca dovolanie podľa § 421 ods. 1 písm. a) a b) CSP.¹ Namietal, že odvolací súd nesprávne právne posúdil vec, ak neakceptoval, že vo veci rozhodol vylúčený sudca iba s odôvodnením, že o námietke zaujatosti už rozhodol. Podľa jeho názoru mal odvolací súd uvedenú námietku riadne posúdiť. Žalobca ďalej namietal nesprávne právne posúdenie otázky, či nevyožiteľnosťou pohľadávky žalobcu sa rozumie nevyožiteľnosť v zmysle ustanovení Exekučného poriadku.

Najvyšší súd SR dospel k záveru, že dovolanie je potrebné odmietnuť.

Z odôvodnenia:

V prípade uplatnenia dovolacieho dôvodu, ktorým je nesprávne právne posúdenie veci, je riadne vymedzenie tohto dovolacieho dôvodu v zmysle § 432 ods. 2 CSP nevyhnutným predpokladom pre posúdenie prípustnosti dovolania v zmysle § 421 ods. 1 CSP. Len konkrétne označenie právnej otázky umožňuje dovolaciemu súdu posúdiť, či ide skutočne o otázku, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a či sa pri jej riešení odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu.

Z obsahu dovolania žalobcu podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP je zrejmé, že žalobca v skutočnosti nebrojí proti nesprávnemu právnemu posúdeniu veci, ale proti vadám (zmätočnostiam) vyplývajúcim z § 420 písm. f) CSP (nedostatok dôvodov) resp. § 420 písm. e) CSP (rozhodoval vylúčený sudca). Dovolací súd poznamenáva, že pokiaľ dovolateľ explicitne formuloval dovolanie v tejto časti podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP a navyše aj uviedol rozhodnutia, od ktorých sa mal odvolací súd odkloniť, dovolací súd sa mohol zaoberať len prípustnosťou dovolania z hľadiska dovolacieho dôvodu týkajúceho sa nesprávneho právneho posúdenia veci, pretože v zmysle § 440 CSP bol týmto uplatneným dovolacím dôvodom viazaný. Súčasná úprava už neumožňuje dovolaciemu súdu prihliadať na vady zmätočnosti ex offo. So zreteľom na uvedené dovolací súd dospel k záveru, že dovolanie vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP nie je prípustné.

V súvislosti s dovolaním podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP súd konštatoval, že aby určitá otázka mohla byť relevantná z hľadiska tohto ustanovenia, musí mať zreteľne viaceré charakteristické znaky. Vždy musí ísť o otázku právnú. Jej riešenie sa bezprostredne odvíja od aplikácie (výkladu, interpretácie) noriem hmotného alebo procesného práva. Nemôže ísť (len) o otázku skutkovú, teda takú, ktorá sa spravidla spája s tvrdeniami sporových strán a býva predmetom dokazovania.

Pokiaľ rozhodnutie odvolacieho súdu spočíva na dvoch alebo viacerých (z hľadiska merita rozhodnutia rovnocenných) dôvodoch, z ktorých každý jeden aj len samostatne súd považoval za kľúčový [v tom zmysle, že so zreteľom naň bolo treba žalobu buď zamietnuť alebo (naopak) žalobe vyhovieť], zaťažuje procesnú povinnosť dovolateľa preukázať prípustnosť a opodstatnenosť dovolania vo väzbe na každý z týchto dôvodov. Predmetnú otázku musí zároveň procesná strana nastoliť v dovolaní. Právne otázky, takto dovolateľom v dovolaní nenastolené a nepomenované, nemajú relevanciu z hľadiska prípustnosti dovolania podľa tohto ustanovenia. Inak povedané, ak z dvoch alebo z viacerých kľúčových a rovnocenných dôvodov, na ktorých právne stojí napadnuté odvolacie rozhodnutie, minimálne jeden dôvod v rámci dovolacieho prieskumu podľa § 421 ods. 1 CSP obstoí (dovolanie je tu neprípustné, alebo nie je tu dôvodné, resp. tento dôvod nie je dovolaním napadnutý, pozn.), nemôžu obstať ďalšie dôvody podľa § 421 ods. 1 CSP, aj keby všetky ostatné kľúčové dôvody mali byť in concreto prípustné a opodstatnené.

Odvolací súd v posudzovanej veci založil svoje právne závery na dvoch kľúčových dôvodoch, pre ktoré bola žaloba zamietnutá, resp. odvolacím súdom prvostupňové rozhodnutie bolo potvrdené. Prvým bol jeho záver, že žalobca nepreukázal nevyhnutnosť jeho judikovanej pohľadávky voči dlžníkovi (ktorého zodpovednosť predchádza prípadnej zodpovednosti žalovanej), keďže exekučné konanie nie je stále ukončené. Druhým bol jeho záver, že absentuje príčinná súvislosť medzi škodou a nesprávnym úradným postupom, keďže k zmenšeniu majetku žalobcu zmarením uspokojenia jeho pohľadávky nedošlo v priamej príčinnej súvislosti s nedodržaním zákonnej lehoty na odoslanie rozhodnutia o predbežnom opatrení.

Pokiaľ existuje určitá súvislosť medzi žalobcom nastolenou otázkou a prvým nosným právnym záverom odvolacieho súdu, toto už neplatí voči druhému nosnému právnemu záveru, ktorý sa predmetom dovolacieho prieskumu nestal a naďalej by platil, aj keby dovolací súd prípadne nesúhlasil s prvým právnym záverom odvolacieho súdu.

Z uvedených dôvodov najvyšší súd dovolanie žalobcu odmietol.

Odôvodnenie je redakčne krátené a upravované.

VZDELÁVACIE STREDY na komore

Vzdelávacie podujatia pre advokátov a koncipientov v 2. polroku 2021

Pozývame Vás na vzdelávacie podujatia organizované Slovenskou advokátskou komorou. Zmena programu vyhradená. Aktuálne a podrobné informácie o obsahu školení a školiteľoch nájdete na www.sak.sk, newsletteri a na sociálnych sieťach komory Linked In a Facebook.

Ďalšie informácie o podujatiach vám ochotne poskytnete:
Natália Egyeg Šenkárová,
egyeg-senkarova@sak.sk,
odbor výchovy a vzdelávania SAK.

Pokiaľ ide o advokátskych koncipientov, nižšie uvedené podujatia netvorí súčasť povinného cyklického vzdelávania. Ponúkajú možnosť prehĺbiť si vedomosti aj takouto formou na dobrovoľnej báze.

CENA
prednášky
9€

22. 9. 2021
9:00 - 14:00

Ing. Mgr. MARTIN TUŽINSKÝ, PhD.
Likvidácia z účtovného a daňového pohľadu

29. 9. 2021
9:00 - 12:00

JUDr. MARICA PIROŠÍKOVÁ
Judikatúra ESLP, týkajúca sa Slovenskej republiky

6. 10. 2021
9:00 - 12:00

doc. JUDr. ALEXANDRA LÖWY PhD. LL.M.
Opravné prostriedky CSP

13. 10. 2021
11:30 - 14:30

JUDr. ANDREJ PORUBAN, PhD.
Konfrontácie pracovného práva s právom EÚ

20. 10. 2021
9:00 - 14:00

Mgr. ROBERT JAKUBÁČ, PhD.
Prevody nehnuteľností, jednotlivé druhy konaní na katastri

27. 10. 2021
10:00 - 12:00

JUDr. JÁN HAVLÁT
Disciplinárna zodpovednosť advokáta

3. 11. 2021
9:00 - 11:30

doc. JUDr. LENKA DUFALOVÁ
Zverenie maloletého do osobnej striedavej starostlivosti

10. 11. 2021
10:00 - 12:00

doc. JUDr. JURAJ HAMULÁK, PhD.
Problematika nelegálnej práce a nelegálneho zamestnávania s osobitným zreteľom na zamestnávanie cudzincov

24. 11. 2021
13:00 - 16:00

JUDr. BEATA SWANOVÁ
Využitie mediácie pri poskytovaní právnych služieb

1. 12. 2021
13:00 - 16:00

Mgr. DUŠAN NITSCHNEIDER
Novela Zákonníka práce

* podujatie je IBA online

Aktuálne udalosti

Predseda SAK Viliam Karas vystúpil s príspevkom na X. Ústavných dňoch

Dňa 28. septembra 2021 sa konal 10. ročník odbornej konferencie Ústavné dni, ktorú organizuje Ústavný súd SR a Právnická fakulta Univerzity P. J. Šafárika každý rok v Košiciach. Predchádzajúci ročník bol zrušený z dôvodu protipandemických opatrení, tento rok sa podujatie po prvý raz konalo vo virtuálnom priestore. Témou konferencie boli **ústavnoprávne súvislosti ochrany základných práv a slobôd v núdzovom stave a iných právnych režimoch** vyvolaných (nie len, ale najmä) pandemiou COVID-19, ktorá má významné ústavnoprávne účinky. Ide o okruh problémov, ktoré presahujú územie Slovenskej republiky, a preto medzi pozývanými boli aj predseda Ústavnej rady Francúzskej republiky či predseda Ústavného súdu Českej republiky.

Účastníci sa venovali témam ako aktuálna judikatúra ESLP, rozhodovanie ústavných súdov o sťažnostiach súvisiacich s protiepidemiologickými obmedzeniami, súdny dohľad nad krízovými opatreniami v oblasti ochrany zdravia, hybridný správny akt v procese riadenia pandémie, napätie medzi hodnotami ľudskej dôstojnosti a ochrany života a zdravia. Predseda SAK V. Karas sa zameril na význam hľadania jadra ústavnej identity pre rozhodovaciu činnosť ústavného súdu v čase krízy.

Konferencia Európskej komory obhajcov za účasti podpredsedu SAK Ondreja Laciaka

Pravidelná jesenná konferencia ECBA sa konala prezenčne v Berlíne 1. a 2. októbra 2021. Podpredseda SAK Ondrej Laciak tu plnil viacnásobnú úlohu. Okrem zastupovania SAK v tejto európskej organizácii pre obhajcov dlhodobo pôsobí aj ako člen poradného výboru ECBA, ktorého úlohou je poskytovať poradenstvo predsedníctvu ECBA a pomoc pri realizácii jeho úloh. Podpredseda Laciak viedol v rámci konferencie panel, ktorého účastníci predstavili jednotlivé oblasti

aktivít ECBA. Zároveň vystupoval na konferencii ako zástupca Rady advokátskych komôr Európy (CCBE), kde už tretí rok zastáva funkciu predsedu výboru CCBE pre trestné právo. Hlavnou témou konferencie bolo zastupovanie klientov zo strany európskych obhajcov v konaní iniciovanom Európskou prokuratúrou. ECBA a CCBE neustále vyvíja úsilie na zabezpečenie vysokých štandardov spravodlivého konania a ochrany procesných práv podozrivých a obvinených osôb.

Legislatívna činnosť SAK: pripomienky k reforme súdnej mapy a preventívnej reštrukturalizácii

V septembri sa pracovné skupiny SAK venovali primárne dvom legislatívnym procesom v medzirezortnom pripomienkovom konaní. Jedným z nich bol zo strany Ministerstva spravodlivosti SR opätovne predložený návrh reformy súdnej mapy. Návrh predkladateľ rozdelil do piatich legislatívnych procesov zameraných na zriadenie mestských súdov v Bratislave a v Košiciach, zmene obvodov okresných a krajských súdov a zriadeniu správnych súdov. Slovenská advokátska komora si uplatnila obdobné pripomienky ako začiatkom roka v rámci prvého legislatívneho návrhu reformy súdnej mapy. Druhým sledovaným procesom bol návrh zákona o predchádzaní hroziacemu úpadku, tzv. preventívna reštrukturalizácia. V rámci pripomienok sa komora zamerala na právnu úpravu postavenia poradcu.

SAK sa zapojila do troch európskych projektov

Slovenská advokátska komora sa ako partner pripojila k trom návrhom projektov v zmysle výzvy Európskej komisie v rámci programu *Spravodlivosť*. Prvým je pokračovanie projektu **LAWYEREX**, ktorý sa zameriava na krátkodobé výmenné stáže mladých advokátov v ôsmich krajinách EÚ, druhým projektom je súťaž pre koncipientov **Young Lawyers Contest**, ktorá podporuje znalosť práva EÚ a cezhraničný networking medzi advokátskymi koncipientmi a tretím je pokračovanie programu **HELP in the EU**, ktorý na vzdelávacej online platforme Rady Európy HELP pre sudcov, advokátov a prokurátorov ponúka bezplatné kurzy v rôznych oblastiach práva. Štvrtý projekt zameraný na praktické vzdelávanie obhajcov je v štádiu hodnotenia.

Mgr. Michaela Chládková, PhD.

Clerk.

VÁŠ NOVÝ KONCIPIENT

Jednoduchý nový softvér pre malé a stredné advokátske kancelárie.

Dohodnite si bezplatnú prezentáciu alebo vyskúšajte Clerka na 30 dní zdarma.

www.clerk.sk

Zo zasadnutia Predsedníctva SAK

Predsedníctvo Slovenskej advokátskej komory rokovalo prezenčne **9. – 10. septembra 2021** v Bratislave v sídle SAK.

Paralelne s rokovaním sa 10. septembra uskutočnilo **stretnutie so zástupcami Benátskej komisie** v nadväznosti na otázky adresované Ministerstvom spravodlivosti SR Benátskej komisii v súvislosti s možným presunom disciplinárnej právomoci zo SAK na Najvyšší správny súd SR a s možnosťou zriaďovania viacerých advokátskych komôr na regionálnom alebo sektorálnom princípe. Slovenská advokátska komora reagovala na otázky rozsiahlym stanoviskom (viac na s. 46).

Predseda SAK JUDr. Karas, PhD. informoval **o stretnutí s predsedom vlády SR** Ing. Hegerom, na ktorom sa venovali aktuálnym témam advokácie, advokátskej samosprávy, jej nezávislosti a spoločenskej zodpovednosti advokácie, **o stretnutí s predsedom novozriadeného Úradu pre správu zaisteného majetku** Mgr. Kmeťom, PhD., ktorého predmetom boli otázky spojené s činnosťou úradu a pôsobením advokátov ako správcov majetku, **o stretnutí s generálnym prokurátorom** Dr. h. c. JUDr. Žilinkom, PhD., na ktorom sa preberali aktuálne otázky činnosti prokuratúry s presahom na výkon advokátskeho povolania. Pracovná skupina pre trestné právo pripravila analýzu inštitútu zrušenia právoplatných rozhodnutí v prípravnom konaní v súvislosti s využitím § 363 Trestného poriadku, ktorá bola uverejnená na webovej stránke komory.

Predsedníctvo SAK sa venovalo podnetom, ktoré vyplynuli z júnovej konferencie advokátov. Schválilo **stanovisko k výkladu nového § 39 Advokátskeho poriadku v súvislosti s doručovaním zásielok**; niektoré podnety je potrebné podrobnejšie rozpracovať.

Vzhľadom na to, že funkčné obdobie predsedov a členov poradných orgánov komory skončilo uplynutím funkčného obdobia predsedníctva komory, t. j. konferenciou advokátov, **predsedníctvo vymenovalo predsedov pracovných**

skupín a komisií a personálne obsadilo väčšinu poradných orgánov.

V kontexte informácií o súčasných legislatívnych aktivitách sa P SAK venovalo **správe Európskej komisie o stave právneho štátu, pripomienkam SAK a rozporovému konaniu k disciplinárnemu poriadku Najvyššieho správneho súdu SR, hodnotiacej správe k téme advokát ako opatrovník maloletého v trestnom konaní, novele Trestného poriadku v súvislosti s kolúznou väzbou, návrhu opatrení na efektívne fungovanie obchodného registra, pripomienkam k plánovanej novele Civilného sporového poriadku, návrhu Národnej stratégie duševného vlastníctva, návrhu zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon o ochrane utajovaných skutočností a úvodnej konferencii k národnému projektu ADR – mediácia a restoratívna justícia.**

Predsedníctvo komory ďalej vzalo na vedomie informáciu o **personálnych zmenách v odvolacej disciplinárnej komisii** vzhľadom na úmrtie JUDr. Jozefa Švarca s tým, že na miesto riadneho člena nastúpil na základe výsledkov volieb na konferencii advokátov JUDr. Miroslav Abelovský a na miesto náhradnej členky JUDr. Jana Závodská.

Členovia P SAK schválili spracovanie ďalšej **Zbierky disciplinárnych rozhodnutí SAK za roky 2020 – 2021**, vzali na vedomie informáciu o **výmene advokátskych preukazov a schválili rámcovú zmluvu** so spoločnosťou T.O.P. AUTO PREMIUM, a. s., ktorej predmetom je uľahčenie **predaja vybraných motorových vozidiel advokátom za výhodnejších podmienok.**

Predsedníctvo SAK schválilo **stanoviská** vo veci dopytov súvisiacich s výkonom advokácie a koncipientskej praxe, ktoré spadajú do pôsobnosti pracovnej skupiny pre veci advokátske a komisie pre zlučiteľnosť výkonu advokácie, resp. koncipientskej praxe s inými povolaniami.

Členovia P SAK vzali na vedomie informácie o **mediálnej prezentácii komory**, najmä o dlhodobom projekte *Advokáti proti násiliu*, ktorý sa od decembra 2020 úspešne realizuje v spolupráci s *Ligou za duševné zdravie* a linkou *Nezábudka*. Predsedníctvo rozhodlo v projekte pokračovať.

Členovia P SAK schválili **termíny a miesta konania vzdelávacích podujatí** pre advokátov a advokátskych koncipientov **v roku 2022**, ich organizácia bude závisieť od vývoja epidemiologickej situácie.

DRAŽBY REALIT S.R.O.
dražby a aukcie nehnuteľností

**VÝKON ZÁLOŽNÉHO PRÁVA
SPEŇAŽOVANIE MAJETKU
PREDAJ MAJETKU PRI ROZVODE**

www.drazbyrealit.sk | info@drazbyrealit.sk | +421 948 167 168

Predsedníctvo SAK vzalo na vedomie informácie o **diani na úrovni CCBE**, správu z výročnej konferencie **programu HELP**, správu zo **seminára ELF/CCBE o opatreniach proti legalizácii príjmov z trestnej činnosti (AML)**, správu zo **seminára ERA o antidiskriminačnej legislatíve EÚ**, správu o **konferencii AIJA** a správu zo **stretnutia so zástupcami Krakovskej komory právnych poradcov**.

V rámci ekonomických otázok predsedníctvo rozhodlo o **doručených žiadostiach**, vzalo na vedomie informáciu o **hospodarení komory za 2. štvrtrok 2021**, porovnanie výnosov a nákladov seminárov advokátskych koncipientov a seminárov advokátov uskutočnených v mesiacoch marec

– jún 2021, ekonomické **vyhodnotenie regionálnych vzdelávacích podujatí** v 1. polroku 2021, prerokovalo **východiská rozpočtu SAK na rok 2022** a schválilo predplatné pre externých objednávateľov *Bulletinu slovenskej advokácie* na rok 2022 vo výške 60 eur s DPH.

Členovia predsedníctva rozhodovali o **žiadostiach súvisiacich s matrikou** advokátskych koncipientov, advokátov a usadených euroadvokátov, zahraničných advokátov, spoločností s ručením obmedzeným, verejných obchodných spoločností a komanditných spoločností. Vzali tiež na vedomie informáciu o **nových slávnostných prvkoch advokátskeho slubu**.
–km–

Pýta(j)te sa predsedníctva

Prevzal som zastupovanie klienta v trestnom konaní na plnú moc (1). Neskôr bolo klientovi vznesené samostatné obvinenie (2), pričom sme sa s klientom nedohodli na prevzatí zastúpenia pre pracovnú zafarženosť. Následne vyšetrovateľ vec 1 a vec 2 spojil na spoločné konanie.

Akým spôsobom mám pokračovať v obhajobe v konaní 1, ak dôvody pre odmietnutie vo vzťahu ku konaniu 2 trvajú?

Podľa § 21 zákona o advokácii je advokát povinný odmietnuť poskytnutie právnych služieb, ak

a) v tej istej veci alebo vo veci s ňou súvisiacej poskytol právne služby inému, ktorého záujmy sú v rozpore so záujmami toho, kto o poskytnutie právnych služieb žiada,

b) sú záujmy advokáta alebo osôb jemu blízkych v rozpore so záujmami osoby, ktorej by sa právne služby mali poskytnúť,

c) protistranu zastupuje advokát, s ktorým vykonáva advokáciu spoločne,

d) informácia, ktorú má o inom klientovi alebo o bývalom klientovi, by mohla toho, kto o poskytnutie právnych služieb žiada, neoprávnene zvýhodniť,

e) vzhľadom na pracovnú zafarženosť alebo dlhodobú neprítomnosť nemôže riadne chrániť a presadzovať práva a záujmy klienta.

Podľa § 22 ods. 1 zákona o advokácii je advokát oprávnený odstúpiť od zmluvy o poskytovaní právnych služieb len zo závažných dôvodov, najmä ak sa narušila nevyhnutná dôvera medzi ním a klientom alebo pokyn klienta je v rozpore s predpismi komory.

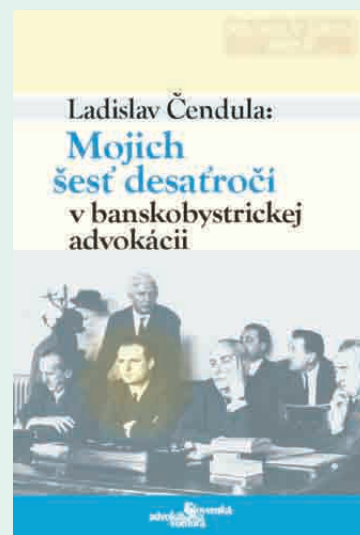
Advokát tak postupuje vždy, ak zistí dôvody uvedené v § 21. Pokiaľ nevznikol advokátovi dôvod na odmietnutie obhajoby alebo na odstúpenie od zmluvy o poskytovaní právnych služieb je advokát povinný v obhajobe pokračovať aj po spojení vecí.

Ladislav Čendula: Mojich šesť desaťročí v banskobystrickej advokácii

Slovenská advokátska komora nadväzuje na už skôr vydané knihy o niektorých významných slovenských advokátoch pôsobiacich v dávnejšej minulosti, či v druhej polovici 20. storočia. Vydala ďalšiu knihu spomienok, tentoraz banskobystrického advokáta Ladislava Čendulu.

Kniha Mojich šesť desaťročí v banskobystrickej advokácii vznikla v spolupráci s banskobystrickým redaktorom Jozefom Habočíkom. Spomienky Ladislava Čendulu približujú čitateľom nielen jeho život v advokácii, ale aj život banskobystrickej advokácie. Súčasťou knihy sú aj spomienkové texty viacerých súčasných advokátov z Banskej Bystrice a Zvolena, ktorých profesijný život bol so životom staršieho kolegu úzko spätý. **Publikácia je k dispozícii za 5 eur.**

V prípade záujmu kontaktujte: ondrisova@sak.sk

Ústava Slovenskej republiky – komentár. Zväzok I.

Ladislav Orosz, Ján Svák a kol.

V roku 2022 to bude presne 30 rokov od momentu, kedy boli spísané základné princípy budúcej Slovenskej republiky v najvyššom zákone štátu – v Ústave. K tejto významnej udalosti vám prinášame jedinečný komentár kolektívu jedenástich renomovaných ústavných právnikov pôsobiacich na akademickom pôde, najmä na Univerzite Komenského v Bratislave a Univerzite Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, a tiež v rôznych sférach aplikačnej praxe.

Významnosť tohto diela zvyrazňuje aj skutočnosť, že predhovor komentára pripravila pani prezidentka Slovenskej republiky – Zuzana Čaputová.

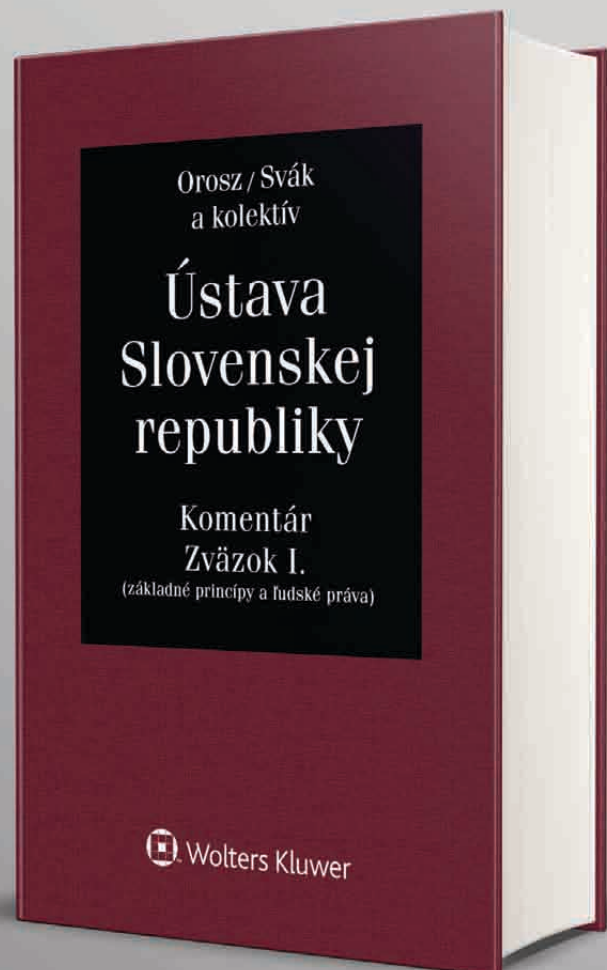
Cieľom tohto nového autorského kolektívu je sprístupniť právnickej obci, ale aj širšej verejnosti metodologicky, hodnotovo aj rozsahovo novú verziu komentára k Ústave SR. Tento komentár je zložený z troch zväzkov, pričom v súčasnosti vám prinášame prvý z nich.

V jeho úvode sa môžete oboznámiť s historicko-právnou štúdiou venovanou formovaniu ústavných základov samostatnej Slovenskej republiky a ďalšiemu ústavno-politickému vývoju jej ústavného systému. Ďalej nasleduje samotný text komentára venovaný základným ústavným princípom a charakteristickým znakom Slovenskej republiky ako štátu, ako aj ľudským právam (teda článkom lokalizovaným v I., II. a III. hlave Ústavy SR).

V snahe ponúknuť čo najväčší čitateľský komfort sú pred komentárom ku každému článku uvedené aj ústavné zmeny, upozornenia na súvisiace články Ústavy SR dôležité pre systematický výklad predmetného článku, súvisiace právne predpisy a vybrané precedентné rozhodnutia Ústavného súdu SR, ktoré dotvárajú výklad komentovaného ustanovenia.

88 €
892 strán

NOVINKA

Slovenská advokátska komora prijala delegáciu Benátskej komisie

Slovenská advokátska komora bola Ministerstvom spravodlivosti Slovenskej republiky oboznámená v máji 2021 so zámerom ministerstva požiadať Benátsku komisiu o prijatie stanoviska k dvom otázkam týkajúcim sa postavenia SAK ako samosprávnej profesijnej komory združujúcej advokátov. Tento zámer predstavila ministerka spravodlivosti aj vo svojom prejave na zasadnutí najvyššieho orgánu SAK, konferencii advokátov, ktorá sa konala 11. júna 2021. O tom, že sa na Benátsku komisiu obrátila, nás informovali len médiá. Posledný augustový týždeň bola komora informovaná podrobnejšie o zámere návštevy, členoch delegácie a otázkach, ktoré bude Benátska komisia adresovať obom stranám.

Európska komisia pre demokraciu prostredníctvom práva (skrátene **Benátska komisia**) je nezávislým poradným orgánom Rady Európy, ktorý sa zameriava na vytváranie právnych záruk pre rozvoj demokracie, podporu právneho štátu a posilnenie znalosti právnych systémov účastníckych štátov. Benátska komisia je rešpektovaná inštitúcia. Jej výstupy, vrátane *Kontrolného zoznamu rešpektovania právneho štátu*, predstavujú prínos v oblasti zarámčovania materiálneho a procesného aspektu právneho štátu. Komisia má 62 kolektívnych členov – teda nielen zmluvné strany Rady Európy, ale aj iné štáty z rôznych kontinentov, a individuálnych členov, ktorými sú vždy jeden až traja právni experti z členských krajín.

Ministerstvo spravodlivosti SR položilo Benátskej komisii nasledovné otázky:

Prvá otázka: *Bolo by v súlade s princípmi právneho štátu a demokratického zriadenia, ak by Najvyšší správny súd SR vykonával pôsobnosť ako druhostupňový odvolací orgán pri preskúvaní neprávoplatných disciplinárnych rozhodnutí disciplinárneho orgánu Slovenskej advokátskej komory (ak sú v súčasnosti v správnom súdnictve preskúvané len právoplatné rozhodnutia disciplinárnych orgánov Slovenskej advokátskej komory)?*

Druhá otázka: *Bolo by v súlade s princípmi právneho štátu a demokratického zriadenia, ak by právne predpisy umožnili založiť niekoľko profesijných komôr advokátov alebo niekoľko advokátskych komôr z vlastnej vôle samotných advokátov, napr. na základe regionálneho princípu alebo sektorového princípu (ak je v súčasnosti zriadená iba jedna Slovenská advokátska komora s povinným členstvom advokátov)?*

Benátska komisia poverila skupinu expertov pripraviť stanovisko k položeným otázkam a vyslala na Slovensko svojich zástupcov.

Predseda SAK Viliam Karas adresoval v máji t. r. ministerstvu odpoveď, v ktorej vyjadril prekvapenie z postupu, ktorý sa rozhodlo ministerstvo zaujať. Predsedníctvo SAK nevidelo žiadny dôvod riešiť otázky formulované Ministerstvom spravodlivosti SR formou dopytu na Benátsku komisiu, keďže ide o otázky, s ktorými je možné sa vysporiadať na vnútroštátnej úrovni. Zároveň ide o neštandardne položené otázky, keďže Benátska komisia sa v zásade zaoberá len konkrétnymi legislatívnymi návrhmi. Položené otázky a spôsob ich adresovania Slovenskej advokátskej komore boli považované za politické a vnímané ako reakcia na vklad Slovenskej advokátskej komory do odbornej diskusie v uplynulom roku, ktorý mohol byť nesprávne pochopený, keďže komora nemá absolútne žiadne ambície stať sa súčasťou politickej diskusie.

Predseda Slovenskej advokátskej komory ďalej uviedol:

„Ako vyplýva aj z Kontrolného zoznamu právneho štátu Benátskej komisie, advokátska komora plní kľúčovú úlohu v systéme spravodlivosti a je nevyhnutné zabezpečiť jej nezávislosť a riadne fungovanie s cieľom vytvoriť podmienky pre to, aby bolo právo na právnu pomoc a prístup k advokátovi/obhajcovi účinné a jednoduché, k čomu napomáha aj efektívne vedenie disciplinárnych konaní. Považujeme za svoju povinnosť upozorniť na prípady alebo tendencie, kedy niektorý z týchto cieľov advokátskej samosprávy je porušený alebo hrozí jeho porušenie. Pokiaľ ide o funkčnosť disciplinárneho konania na úrovni Slovenskej advokátskej komory, štatistiky, súdy a samotní advokáti potvrdzujú, že k tejto úlohe pristupujeme prísne a efektívne. Z platnej právnej úpravy vyplýva, že disciplinárne konanie komory má zavedený systém brzd a protiváh nevyhnutný na efektívne konanie a rozhodovanie. Nevnímame, že by nám boli adresované sťažnosti na nevyhovujúcu úroveň disciplinárneho stíhania.

Chápeme, že je v záujme ministerstva spravodlivosti vyriešiť menej efektívne disciplinárne postupy v oblasti súdneho, notárskeho či exekútorského stavu. Podotýkame, že všetky tieto povolania majú, na rozdiel od advokácie, verejnoprávny rozmer spojený so štátnou mocou, resp. ide o osoby, ktoré sa podieľajú na výkone štátnej, prípadne verejnej moci, a majú

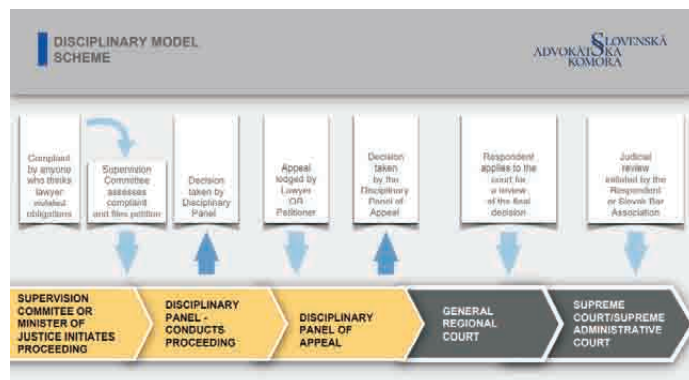
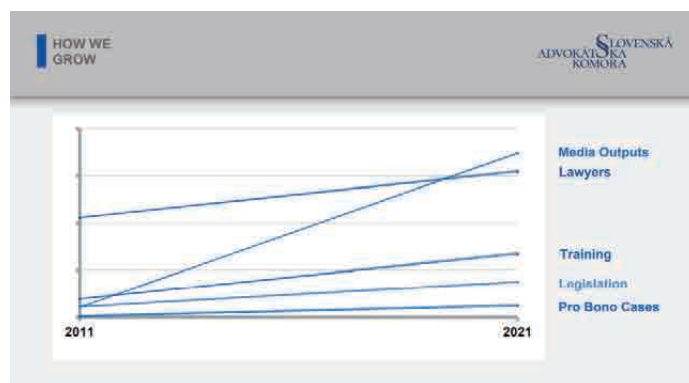
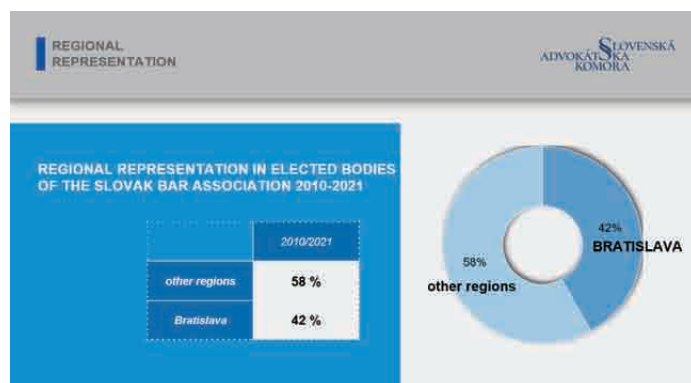
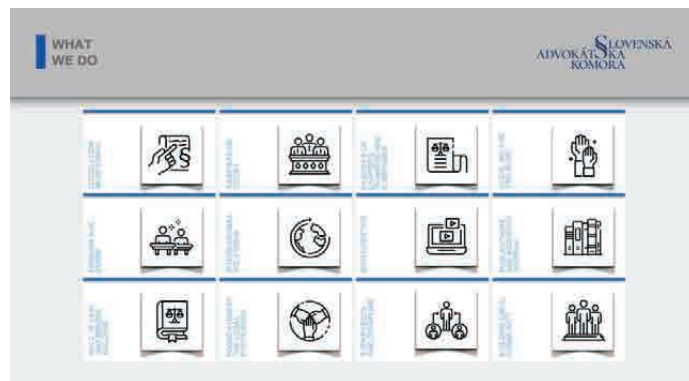
rozhodovaciu právomoc. Na druhej strane, všetkými medzinárodnými normami požadovaná nezávislosť advokácie od štátnej moci, ktorú sme v plnej miere opätovne získali po Nežnej revolúcii, vyžaduje, aby bola čo najviac oddelená od výkonnej moci.

Pokiaľ ide o druhú tému, ustálená doktrína Ústavného súdu SR a racionálny prístup k uvažovaniu vedie k záveru, že v prípade, že viaceré orgány verejnej moci majú rovnakú kompetenciu na rovnakom území, dochádza ku kompetenčným konfliktom a znižovaniu efektivity činnosti. Následkom je nižšia efektivita dohľadu a kontroly požiadaviek spojených s kvalitou služieb. Profesionálna samospráva nie je oblasť, v ktorej je žiadané zvyšovanie vzájomnej konkurencie inštitúcií, ale naopak, posilnenie stability. Ako príklad možno uviesť rozhodnutie o zlúčení Komory komerčných právnikov so Slovenskou advokátskou komorou v roku 2003, keďže sektorovo zameraná komora právnikov nepriniesla zvyšovanie kvality služby vo

vztahu k spotrebiteľovi, ale naopak, znižovanie podmienok vstupu do profesie, nižšie etické a odborné kritériá.

Slovenská republika nemá spolkové ani federatívne usporiadanie, ani takú veľkú rozlohu, či takú veľkú členskú základňu, ktoré by si žiadali vnútorné rozdelenie organizácie komory. Príklady regionálnych komôr v iných krajinách majú svoje teritoriálne, historické a iné opodstatnenie, ktoré nemožno nekriticky prenášať a vnášať do nášho prostredia. Atomizácia samosprávy by narušila budovanie a rozvíjanie inštitúcie ako aj efektívnu správu vecí. Rovnako by si vyžadovala väčší personálny substrát a finančné zabezpečenie, keďže súčasné finančné prostriedky založené na členských príspevkoch by v prípade rozdrobenosti komôr neboli dostatočné. Stabilná profesionálna samospráva v oblasti advokácie slúži na správu vnútorných záležitostí a realizáciu spoločenského záujmu, ktorým je ochrana všeobecných záujmov občanov. Indikované zmeny by boli spôsobilé priniesť skôr oslabenie a znefunkč-

Výber z prezentácie o činnosti SAK pripravenej pre zástupcom Benátskej komisie

nenie nezávislej advokátskej samosprávy, čo dúfame, že nie je zámerom ministerstva spravodlivosti, keďže by to malo negatívne následky pre spotrebiteľa právnej služby.

Ambíciou Slovenskej advokátskej komory je korektným a vecným spôsobom sa zapájať do odbornej diskusie v rámci jej na to určených právomocí a možností. Otázky, s ktorými sa ministerstvo obrátilo na Benátsku komisiu nepovažujeme za žiadané a podstatné v súčasnej dobe, keďže sa nimi neriešia aktuálne problémy justície. S ohľadom na riadne fungovanie a riadnu správu stavovských záležitostí zo strany Slovenskej advokátskej komory považujeme tieto otázky skôr za reakciu na verejné vystupovanie komory a snahu vyvolať zmrazujúci efekt vo vzťahu k týmto a budúcim výstupom.

Ako najsilnejšia právnická profesijná organizácia združujúca viac než 8200 členov sa však domnievame, že je aj našou úlohou dohliadať na úroveň právneho štátu a jeho budovanie v našej republike a ak sa princípy právneho štátu porušujú, je aj našou úlohou upozorniť na to. Dlhodobo vnímame, že dostatočná odborná diskusia na Slovensku absentovala a veríme, že je v záujme zvyšovania právneho vedomia, predchádzania negatívnym dopadom neprediskutovaných zásadných zmien a posilnenia právnej istoty, otvorene sa vyjadrovať k zmenám alebo tendenciám, ktoré majú dopad na oblasť spravodlivosti a právnych služieb. Ak za našimi vyjadreniami je vnímaný iný úmysel než snaha aktívnejšie vystupovať vo veciach týkajúcich sa advokátskeho stavu a v reakcii na to sú otvárané cesty k zmenám kompetencií stavovskej komory, takéto konanie nepovažujeme za súladné s dlhodobým budovaním a udržiavaním Slovenskej advokátskej komory ako samosprávnej inštitúcie.

Advokácia pomáha uskutočňovať ústavné právo občanov na obhajobu a chrániť ostatné práva a záujmy občanov a právnických osôb v súlade s Ústavou SR a zákonmi. Advokáti chránia jednotlivcov a ich záujmy, často aj proti štátu. Na to musia mať vytvorené vhodné podmienky.

Slovenská advokátska komora je nezávislá inštitúcia, ktorá si plní svoje zákonné povinnosti a dohliada na výkon advokácie. Tieto úlohy si plní tak, aby sme zabezpečila funkčnosť profesijnej samosprávy a štandard kvality právnych služieb.“

V tomto zmysle zástupcovia komory poskytli stanovisko aj pri prijatí delegácie Benátskej komisie na pôde SAK dňa 10. septembra 2021. Delegácia Benátskej komisie mala intenzívny dvojdnový program, ktorý ďalej pozostával so stretnutia so zástupcami občianskej spoločnosti a advokátmi z praxe, stretnutia s ministerkou spravodlivosti, stretnutia so zástupcami Národnej rady SR, stretnutia s predsedom Najvyššieho správneho súdu SR Pavlom Nađom a predsedom Súdnej rady SR Jánom Mazákom.

Na stretnutí na pôde komory sa zúčastnili predseda SAK **Viliam Karas**, podpredseda SAK **Ondrej Laciak**, predsedníčka Revíznej komisie SAK **Zuzana Ondrejková**, predseda Disciplinárnej komisie SAK **Peter Štrpka**, člen Odvolacej disciplinárnej komisie SAK **Štefan Kseňák**.

Delegácia Benátskej komisie sa podrobne informovala o postupe orgánov SAK, o právomoci ministerky spravodlivosti podávať sťažnosť či iniciovať disciplinárne konanie disciplinárnym návrhom, o štatistikách a dopadoch zmeny z kasačného preskúmania sťažnosti na apelačný princíp. Ohľadom druhej otázky sa zaujímali, aké je regionálne zastúpenie vo volených orgánoch SAK a aké aktivity komora realizuje v regiónoch – teda regionálna kancelária, vzdelávacie aktivity, výročné regionálne stretnutia, pôsobenie regionálnych zástupcov, prijímanie podnetov, informovanie členov. Delegáciu zaujali zbierky disciplinárných rozhodnutí a publikačná činnosť SAK.

Stanovisko k položeným otázkam Benátska komisia prijala na plenárnom zasadnutí v dňoch 14. – 16. októbra 2021 v Benátkach. Viac na nasledujúcej strane.

Mgr. Michaela Chládeková, PhD.
Odbor medzinárodných vzťahov SAK

Benátska komisia vydala stanovisko, v ktorom ministerke spravodlivosti neodporúča meniť systém advokátskej samosprávy

Benátska komisia vydala 18. októbra 2021 svoje stanovisko k otázkam položeným ministerkou spravodlivosti.

Prvá otázka sa týkala možnosti vytvoriť viac advokátskych komôr namiesto jednej, druhá otázka sa týkala možných zmien v disciplinárnom konaní proti advokátom.

Benátska komisia, na rozdiel od zaužívanej praxe, nedostala na hodnotenie konkrétny návrh zákona, ale dve abstraktné otázky. Až na vyžiadanie dostala od Ministerstva spravodlivosti SR úvahy o navrhovaných zmenách, pri ktorých absentuje akákoľvek dopadová štúdia a Benátska komisia konštatuje, že takáto zmena prináša riziko polarizácie a znefunkčnenia systému.

Viliam Karas, predseda Slovenskej advokátskej komory: „Slovenská advokátska komora už pri zámere ministerstva zaslala tieto otázky Benátskej komisii upozorňovala, že ide o záležitosti, ktoré sú riešiteľné na vnútroštátnej úrovni a nie je potrebné sa s takýmito všeobecnými a hypotetickými otázkami obracať na medzinárodný orgán, osobitne ak na to nie sú dané objektívne dôvody a vec nebola náležite prerokovaná s dotknutými subjektami vrátane súdov. Inak vystavujeme krajinu značnému reputačnému riziku. Otázky ministerstva Benátskej komisii považujeme za reakciu na verejné vystupovanie komory v otázkach týkajúcich sa fungovania právneho štátu a snahu vyvolať zmrazujúci efekt vo vzťahu k našim výstupom. Zároveň je potrebné konštatovať, že Slovenská republika čelí v súčasnosti oveľa významnejším výzvam v oblasti spravodlivosti a nie je namieste, aby unáhlené a nepremyslené politické zásahy viedli k oslabeniu alebo destabilizácii fungujúcich pilierov právneho štátu. Rovnako ma teší, že Benátska komisia vo svojej správe neidentifikovala žiadne nedostatky pri fungovaní SAK.“

Benátska komisia poznamenáva, že medzinárodné právo vyžaduje nezávislosť a profesionalitu advokátov/obhajcov – záruku, ktorá väčšinou slúži záujmom obvinených v trestných veciach, ako aj odporúča vytvoriť nezávislé advokátske komory. Vo väčšine členských štátov Rady Európy je skôr výnimkou ako pravidlom mať viac ako jeden nezávislý samosprávny orgán právnikov. Komisia vyjadruje, že Slovenská advokátska komora by mala byť nezávislá od štátu, alebo by mala mať prinajmenšom značnú autonómiu. Jednou z hlavných funkcií komory je reprezentatívnosť – je poverená úlohou chrániť práva a záujmy svojich členov aj pred štátom.

Benátska komisia odporúča vláde Slovenskej republiky a zákonodarnému zboru, aby nepokračovali vo vytváraní viacerých advokátskych komôr založených na dobrovoľnom členstve.

K prvej otázke položenej ministerkou týkajúcej sa novej reformy disciplinárneho konania voči advokátom so zmenou, ktorá by zakladala disciplinárnu právomoc Najvyššieho správneho súdu SR už v druhom stupni rozhodovania sa komisia vyjadrila tak, že už dávnejšie vyjadrila prednosť tomu, aby sa disciplinárne konania uskutočňovali v samotnej komore. **Benátska komisia ďalej vo svojej správe vyjadruje, že ministerka počas návštevy Bratislavy neposkytla spravodajcom primerané dôkazy o svojom tvrdení, že SAK príliš chráni svojich členov.** Ako vyplýva zo štatistík poskytnutých komorou, v posledných rokoch boli advokáti postavení pred disciplinárnu zodpovednosť častejšie ako sudcovia a niektoré z týchto disciplinárnych prípadov zahŕňali vysoké peňažné pokuty a vylúčenie zo SAK. **Benátska komisia konštatovala, že neexistujú žiadne viditeľné známky toho, že by bola SAK preťažená svojimi úlohami alebo neschopná poskytovať svojim členom kvalitné služby.**

Slovenská advokátska komora dala stanovisko Benátskej komisii úradne preložiť do slovenského jazyka a bude uverejnené na webovej stránke SAK.

LINK na prezentáciu Slovenskej advokátskej komory a argumentáciu pre Benátsku komisiu:

<https://www.sak.sk/web/sk/cms/document/benatska>

Celú správu Benátskej komisii nájdete na stránke:

[https://www.venice.coe.int/webforms/documents/?pdf=CDL-AD\(2021\)042-e](https://www.venice.coe.int/webforms/documents/?pdf=CDL-AD(2021)042-e)

Mgr. Alexandra Donevová
hovorkyňa SAK

Stretnutie najvyšších justičných predstaviteľov pri okrúhlym stole

Slovenská advokátska komora pozvala k okrúhlemu stolu najvyšších predstaviteľov justičných inštitúcií na Slovensku. Zástupcovia inštitúcií po rokovaní podpísali spoločné vyhlásenie. Podujatie, ktoré sa uskutočnilo 23. septembra 2021, komora zorganizovala na základe dlhodobej požiadavky predsedu SAK Viliama Karasa na zlepšenie spolupráce inštitúcií a ich najvyšších predstaviteľov.

Slovenská advokátska komora považuje budovanie a ochranu atribútov právneho štátu za jednu zo svojich najväčších priorít. V právnom štáte je potrebné, aby riadne fungovali všetky zložky justície, teda súdnictvo, prokuratúra, nezávislá advokácia a v rozšírenom ponímaní justície aj polícia.

Základom pre náležitú činnosť inštitúcií je rešpektovanie ich postavenia a právomocí, ktoré sú im priznané právnym poriadkom. Zákonnosť ich konania je základným predpokladom udržiavania dôvery občanov vo fungovanie štátu. Je správne, ak sú tieto inštitúcie podrobené aj primeranej vecnej kritike zo strany médií či politikov, ktorá sa však nesmie zamieňať s neprímeraným nátlakom či zasahovaním do ich rozhodovacej činnosti, čo v konečnom dôsledku má negatívny dopad na zdravý stav občianskej spoločnosti. Vzhľadom na aktuálnu celospoločenskú situáciu v štáte a na to, že z nášho pohľadu absentuje reálna odborná diskusia k týmto témam, sa Slovenská advokátska komora rozhodla vytvárať priestor pre diskusiu najvyšších predstaviteľov dotknutých inštitúcií pri „okrúhlym“ stole na podporu budovania vzájomnej inštitucionálnej dôvery. Našou snahou je aj vyslať pozitívny signál smerom k občianskej spoločnosti, že justičné

inštitúcie sú funkčné a ich predstavitelia majú záujem na budovaní právneho štátu.

Na stretnutí sa zúčastnili predseda Ústavného súdu SR **Ivan Fiačan**, podpredseda ústavného súdu **Luboš Szigeti**, sudca ústavného súdu **Libor Duľa**, za Najvyšší súd SR predseda **Ján Šikuta**, podpredsedníčka **Andrea Moravčíková** a **František Mozner**, predseda Najvyššieho správneho súdu SR **Pavol Nad'**, Generálny prokurátor SR **Maroš Žilinka**, prvý námestník GP **Jozef Kandra** a za Slovenskú advokátsku komoru predseda **Viliam Karas** a podpredsedovia **Ondrej Laciak** a **Martin Puchalla**.

Spoločné vyhlásenie NS SR, NSS SR, GP SR a SAK

Dolupodpísaní predstavitelia justície, aj vzhľadom na výzvy, ktorým čelí naša spoločnosť v posledných mesiacoch, uvedomujúc si, že dôvera v inštitúcie je základom stability a prosperity štátu, chceme aj týmto vyhlásením prispieť k upokojeniu občanov, že jednotlivé inštitúcie, ktoré zastupujeme, dennodenne vykonávajú svoj poslanie vo vernosti hodnotám, zákonne a striktné v zmysle ústavy a platných právnych predpisov.

Nebránime sa verejnej kontrole, táto by však mala ostať kontrolou a nie verejným nátlakom. Inštitúcie sú tvorené ľuďmi, ktorí sú omylní, ale práve preto sa desiatky rokov formuloval právny systém s brzdami a protiváhami, ktorý je korunovaný ústavou a medzinárodnou ochranou základných práv a slobôd. Tento systém, aj napriek omylom, je funkčný a chceme uistiť všetkých obyvateľov Slovenska, že využívame všetky právne nástroje, aby sme mohli žiť v krajine, kde vládne právo, morálka i spravodlivosť.

K akýmkoľvek systémovým zmenám je potrebné pristupovať zdržanlivo a po poctivej odbornej diskusii tak, aby sa v konečnom dôsledku neznižila kvalita ochrany práv občanov.

*Ján Šikuta za Najvyšší súd SR
Pavol Nad' za Najvyšší správny súd SR
Maroš Žilinka za Generálnu prokuratúru SR
Viliam Karas za Slovenskú advokátsku komoru*

Mgr. Alexandra Donevová
Foto Darina Stračinová

EPI Právny systém

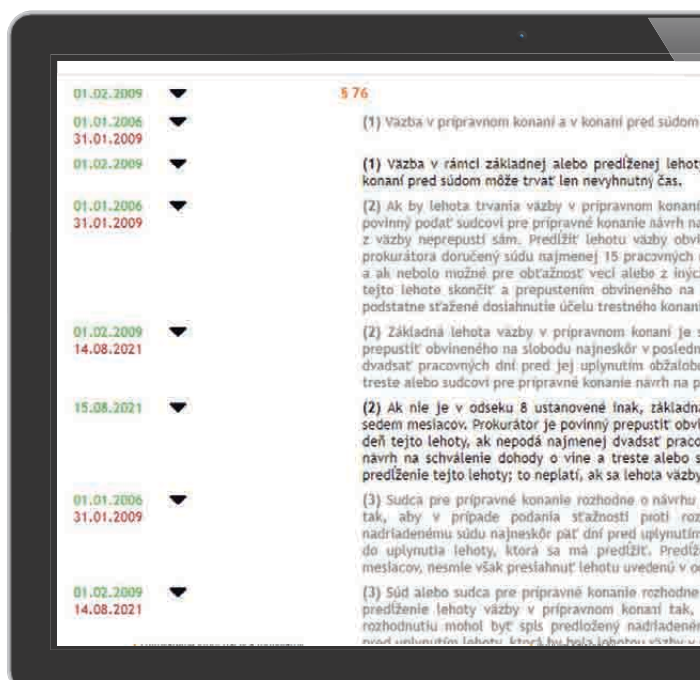
Odborné informácie a súvislosti
okamžite na jednom mieste.

UNIKÁTNA FUNKCIA: **VŠETKY ČASOVÉ VERZIE PREDPISU**

BEZKONKURENČNE **NAJRÝCHLEJŠÍ SPÔSOB** PRÁCE
S ČASOVÝMI VERZIAMI PREDPISU.

Jedným kliknutím získate:

- všetky zmeny predpisu **v jednom zobrazení**,
- zmeny zobrazené **až na úroveň odsekov písmen a bodov**,
- **dátumy účinností** jednotlivých zmien,
- **odlíšenie** účinných a neúčinných znení **farbou písma**,
- odkazy na **súvisiace predpisy**.

Ako nevyhorieť pri poskytovaní právnych služieb obetiam násilia

Práca s ľuďmi je veľmi náročná. O to viac, ak sú vašimi klientmi obeť násilných trestných činov. V týchto prípadoch sú stretnutia a úkony nezriedka sprevádzané silnými emóciami, vypätými situáciami a ťažkými rozhodnutiami. Pri sprevádzaní týchto klientov musíte byť neustále v strehu – dávať veľký pozor na ich prežívanie, okolnosti, možné ohrozenia z okolia, druhotnú viktimizáciu, nastavenie spoločnosti, ako aj na seba – svoje limity, naplnenie potrieb. Na to, aby ste svojim klientom skutočne pomohli, nestačí byť „len“ skvelým odborníkom s množstvom skúseností a veľkým srdcom, ale potrebné je taktiež naučiť sa postarať o seba a rozložiť si sily tak, aby ste zakrátko nevyhoreli a v konečnom dôsledku neuškodili nielen sebe, ale aj svojim klientom. Preto je pri tejto práci rovnako dôležitá aj pravidelná psychohygienu, správna životospráva a rozumne a citlivo nastavené hranice.

Mnohí právnici žijú a pracujú, akoby sa ich vyhorenie ani netýkalo a nemohlo sa im to stať. Ak sa to aj stane, akoby to bol len ich problém a nikoho tým neovplyvňovali. Avšak opak je pravdou. Na čo si teda dávať pozor?

Prvou dôležitou vecou je **správne nastavenie si hraníc**, čoho súčasťou je aj **vedieť kedy a ako povedať NIE**. A to je skutočne umenie, keďže traumatizovaným klientom a klientom v ohrození je veľmi ťažké to „nie“ povedať. Avšak tu si treba uvedomiť, že človek nie je stroj a ani odborník na všetko. Nemusíte byť klientom nonstop k dispozícii a ani ich nemusíte všetkým previesť. V niektorých situáciách by ste to ani nemali spraviť, keďže tým môžete prekročiť svoje kompetencie, či neprímerane si klienta na seba naviazať – spraviť ho od seba závislým. Dôležité je stanoviť si jasnú hranicu medzi prácou a súkromím, čo docielite napríklad tým, že si nebudete brať prácu domov a určíte si off-line a off-screen čas.

Avšak na to, aby bol váš oddychový čas skutočne nerušený a kvalitný, je potrebné ešte pred tým riadne poučiť svojich klientov o rôznych stratégiách bezpečnosti (vypracovať s nimi bezpečnostný plán) a poskytnúť im dostatočné množstvo kontaktov na ďalšie pomáhajúce subjekty (vrátane non-stop

liniek pomoci), na ktorých sa môžu obrátiť v čase, keď vy nepracujete alebo so záležitosťami, ktoré presahujú vašu odbornosť.

V súvislosti s týmto je dobré zväziť aj náročnosť stretnutí nesúvisiacich s prácou, ktoré môžu byť taktiež veľmi stresujúce a vyčerpávajúce. S „náročnejšími“ známymi sa odporúča stretávať v dňoch, kedy nepracujete.

Druhou vecou, na ktorú si treba dávať pozor, je **miera naplnenia svojich vlastných potrieb**. Podľa tohto je dobre si určiť počet a rozloženie klientov v rámci jedného dňa, ako aj celého týždňa. V súvislosti s týmto je veľmi dôležité poznať sa a nejsť nad rámec svojich fyzických a psychických síl. Tu treba pamätať, že dôležitejšie, ako vedieť si zmenežovať svoj čas, je vedieť si zmenežovať svoju energiu. Niekomu „stačí“ dať si pozor na dostatočné prestávky medzi klientmi, iní rozlišujú aj to, kedy si dohodnúť ktorého klienta. Niektorí dokonca majú „nestránkové“ dni, kedy sa s klientmi vôbec nestretávajú, alebo dokonca robia niečo iné – napríklad vyučujú, publikujú, študujú. V každom prípade sa odporúča mať medzi klientmi dostatočný čas nielen na prípravu, ale aj oddych a naplnenie si ďalších potrieb. Veľmi užitočné je poznať aspoň nejaké relaxačné techniky – ako napríklad autogénny tréning – keďže takto sa dá kvalitne oddýchnuť a naladiť sa na ďalšiu činnosť/klienta/stretnutie za krátky časový úsek.

Ďalšími preventívnymi nástrojmi pred vyhorením sú: pozitívne myslenie, dostatočný pohyb, žitie v prítomnosti, zmysluplnosť vykonávanej práce, silné sociálne väzby a kvalitné vzťahy (doma i na pracovisku), poznanie samých seba a rovných signálov, možnosť ventilovať negatívne pocity a napätie, schopnosť rozlíšiť, čo je dôležité, upustiť od snahy robiť všetko a na sto percent.

Tu je dôležité zdôrazniť, že symptómy vyhorenia sa vo väčšine prípadov objavujú a rozvíjajú len veľmi pomaly a postupne, a teda sa môže stať, že ho odhalíte, až keď už to bude vážne. Preto, ako uvádza Gajdošová a Lovašová vo svojom

JUDr. Silvia Miškovičová, LL.M vyštudovala právo na Trnavskej univerzite a Oxford Brooks University. Po vysokej škole pôsobila krátky čas v advokátskej kancelárii a neskôr na súde ako vyššia súdna úradníčka. Problematike obetí trestných činov sa venuje 7 rokov, najskôr ako dobrovoľníčka,

neskôr ako právna poradkyňa v rôznych organizáciách poskytujúcich pomoc týraným deťom a/alebo ženám.

príspevku *Syndróm vyhorenia v pomáhajúcich profesiách: „Cieľená prevencia je účinnejšia ako samotná liečba.“*

Ak ste neustále vyčerpaný, prežívate apatiu, beznádej a cíťte sa akoby odpojene. Ak ste často chorý, mávate bolesti hlavy, zle spávate a ste podráždený. Ak sa nedokážete sústrediť a nastoliť vo svojom živote rovnováhu alebo prežívate iné silné a neprestávajúce negatívne pocity, neváhajte a vyhľadajte odbornú pomoc. Vedzte, že to nie je prejavom slabosti, ale naopak, obrovskej sily a sebauvedomenia. Vyhorenie nie je osobným zlyhaním.

Prvý krokom k zvládnutiu syndrómu vyhorenia je uvedomenie si situácie, v ktorej sa nachádzate a priznanie si svojho momentálneho rozpoloženia. Následne je potrebné o tom niekomu povedať, ventilovať to. Najlepšie odborníkovi – terapeutovi, mentorovi, koučovi a pod. Ďalej je potrebné situáciu zhodnotiť a určiť si, čo treba zmeniť. Doprajte si oddych, dajte si pauzu. Toto sa síce ľahšie hovorí ako uskutoční, no ide o veľmi dôležitý prvok na ceste za opätovným získaním

kontroly a sily. Usporiadajte si priority a pripomeňte si, prečo robíte to, čo robíte – čo vás na tom láka a teší. A v neposlednom rade si spravte plán – čo, kedy a prečo ne/budete robiť.

Práca advokáta vie byť veľmi zaujímavá a naplňajúca (tak profesijne, ako aj osobnostne), avšak aj značne stresujúca a vyčerpávajúca, preto je veľmi dôležité myslieť na seba a na naplnenie svojich vlastných potrieb, nielen potrieb svojich klientov. A to nielen 10. októbra, kedy si pripomíname Svetový deň duševného zdravia.

JUDr. Silvia Miškovičová, LL.M

(Bulletin slovenskej advokácie prinášal čitateľom sériu článkov o mentálnej odolnosti a témach súvisiacich s duševnou pohodou so zameraním na advokátsku prax od septembra 2020 do júna 2021 v rubrike Duševný wellness advokáta. Všetky čísla bulletinu sú dostupné online na <https://www.sak.sk/web/sk/cms/sak/bulletin/archiv>.)

Projekt Advokáti proti násiliu

Projekt *Advokáti proti násiliu*, ktorý od januára 2021 realizuje Slovenská advokátska komora v spolupráci s **Ligou za duševné zdravie**, sa zameriava na pomoc osobám, ktoré sú terčom rôznych foriem domáceho násillia a násillia v párových vzťahoch. Žiadatelia prostredníctvom advokátov získajú komplexné a kvalifikované informácie a poradenstvo pri riešení ich situácie.

Ako sa klient dostane k pomoci v rámci projektu?

Napíšte na pomoc@sak.sk. Prvý mail prijme koordinátor projektu – zamestnanec Slovenskej advokátskej komory a na základe dohody s advokátom poskytne žiadateľovi kontakt. Ďalej klient komunikuje priamo s advokátom. Právne rady, odporúčanie postupu a prípadne prvé právne kroky poskytne advokát *pro bono*. Následne sa môže s advokátom dohodnúť aj na ďalšej spolupráci, na jej forme a odplate.

Chcete pomôcť pomáhať?

Vážené kolegyně a kolegovia, pozývame vás zapojiť sa do projektu poskytovania *pro bono* právnej pomoci pre obeť domáceho násillia. Advokátovi bude prideľený žiadateľ na základe dohody s koordinátorom SAK (chladekova@sak.sk). Obracajú sa na nás klienti z celého Slovenska, preto uvítame advokátov naprieč všetkými regiónmi. Súčasťou projektu je aj možnosť absolvovať kurz a prístup k doplnkovým vzdelávacím materiálom na online platforme Rady Európy *HELP*.

advokáti
proti násiliu

pridajte sa k projektu
a pomáhajte spolu
zraniteľným osobám

Z DISCIPLINÁRNYCH ROZHODNUTÍ SAK

Povinnosť advokáta poukázať klientovi peňažné plnenie prijaté od protistrany

Advokát, ktorý nepoukáže klientovi celé peňažné plnenie, ktoré prijal od protistrany a ktoré patrí klientovi, ale ponechá si jeho časť a túto klientovi splatí v splátkach až po podaní trestného oznámenia voči advokátovi, pričom pri prešetrovaní sťažnosti klienta sa k sťažnosti na výzvu SAK nevyjadrí, dopúšťa sa disciplinárneho previnenia podľa § 56 ods. 1 ZoA, pretože takýmto konaním porušuje povinnosti mu uložené v § 28 ods. 4 ZoA, § 11 ods. 2 a ods. 3 AP SAK.

*Rozhodnutie I. disciplinárneho senátu SAK z 19. marca 2018,
sp. zn. DS I-31/2017:2467/2016*

Dotknuté ustanovenia:

- § 28 ods. 4 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v platnom znení (ďalej len „ZoA“)
- § 11 ods. 2 a 3 Advokátskeho poriadku SAK schváleného konferenciou advokátov 10. júna 2017 (ďalej len „AP SAK“)

Rozhodnutím I. disciplinárneho senátu SAK z 19. marca 2018, sp. zn. DS I-31/2017:2467/2016 bola disciplinárne obvinená advokátka (ďalej len „DO advokátka“)

uznaná za vinnú

z disciplinárneho previnenia podľa § 56 ods. 1 ZoA, pretože zavinené závažným spôsobom porušila povinnosti advokáta podľa § 28 ods. 4 ZoA, § 11 ods. 2 a ods. 3 AP SAK,

tým, že

- 1.) v právnej veci vedenej na okresnom súde prijala od protistrany svojho klienta A. B. jemu prisúdené peňažné plnenie vo veci samej vo výške 25 000 eur, ktoré však tomuto klientovi v celosti nevyplatila, pretože si z neho ponechala sumu vo výške 13 232,61 eur, a až potom ako klient podal o tejto skutočnosti trestné oznámenie, mu z tohto plnenia postupne splatila v štyroch splátkach sumu spolu vo výške 11 767,39 eur,
- 2.) na výzvu predsedu RK SAK, aby sa k sťažnosti písomne vyjadřila, do podania tohto návrhu sa k sťažnosti nevyjadřila,

za čo jej bolo uložené

podľa § 56 ods. 2 písm. c) ZoA disciplinárne opatrenie – **peňažná pokuta** vo výške **3 000 eur**.

Podľa § 57 ods. 5 zákona o advokácii bola DO advokátke uložená povinnosť zaplatiť na účet SAK paušálne náklady disciplinárneho konania vo výške 480 eur v lehote do 15 dní odo dňa právoplatnosti tohto rozhodnutia.

Z odôvodnenia:

Disciplinárny senát považoval za preukázané, že DO advokátka v období od 15. 1. 2016 do 15. 3. 2016 zinkasovala na svoj bankový účet finančné prostriedky vo výške 25 000 eur určené sťažovateľovi ako náhrada od žalobkyne vo veci zrušenia vecného bremena, o zaplatení sťažovateľa bezodkladne neinformovala ani mu ich nepoukázala, tieto peňažné prostriedky sťažovateľovi na svojom účte zadržovala a podľa vyjadrenia sťažovateľa mu poukázala sumu 500 eur dňa 10. 5. 2016, 3 000 eur dňa 11. 5. 2016, 3 000 eur dňa 24. 5. 2016 a sumu 5 267,39 eur dňa 26. 5. 2016, t. j. spolu 11 767,39 eur. Zvyšnú sumu vo výške 13 232,61 eur si podľa sťažnosti sťažovateľa DO ponechala, pričom z tejto sumy v časti 5 000 eur malo ísť o dohodnutú zmluvnú odmenu a v časti sumy 8 232,61 eur o trovy právneho zastúpenia vyčíslené DO, ktoré však boli predmetom odvolania sťažovateľa a neboli toho času súdom právoplatne priznané sťažovateľovi.

Disciplinárny senát mal za zistené, že DO neoprávnene zadržovala a nevyplatila finančné prostriedky svojho klienta vo výške 25 000 eur priznané mu právoplatným súdnym rozhodnutím ako náhrada žalovanému vo veci žaloby o zrušenie vecného bremena, o prijatí ktorých ho mala bezodkladne informovať a ktoré mu bola povinná bezodkladne vydať. Na-

koľko DO sa nevyjadrila k sťažnosti ani k návrhu na začatie disciplinárneho konania, mal disciplinárny senát za preukázané, že DO nebola oprávnená použiť tieto peňažné prostriedky na úhradu svojej pohľadávky z odmeny za právne služby, náhrady hotových výdavkov či náhrady za stratu času, a to ani dohodnutej zmluvnej podielovej odmeny, ani odmeny vo forme trov právneho zastúpenia priznaných súdom, keďže ohľadom trov konania nebolo v danom čase ani súdom právoplatne rozhodnuté.

Uvedeným konaním DO závažným spôsobom porušila povinnosti advokáta uložené § 56 ods. 1 ZoA a § 11 ods. 2 a ods. 3, prvá veta AP SAK, a preto disciplinárny senát dospel k záveru, že konaním DO došlo k disciplinárnemu previneniu z hľadiska porušenia predpisov o výkone advokácie, vrátane interných predpisov SAK, pričom sa skúmaním listín stotožnil s tvrdením navrhovateľa o vytýkanom skutku.

Vzhľadom na to, že sa DO nevyjadrila k sťažnosti sťažovateľa ani k návrhu na začatie disciplinárneho konania a ani sa nedostavila na pojednávanie, disciplinárny senát pri posudzovaní disciplinárnej zodpovednosti za porušenie § 28 ods. 4 ZoA, mal za preukázané, že skutok, ktorý je predmetom návrhu podľa bodu 2.), sa stal, že ho spáchala DO, a preto uznal DO za vinnú a rozhodol tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia. Takýmto konaním tiež sťažila možnosť prešetrenia opodstatnenosti samotnej sťažnosti a obhajovania záujmov nielen seba ako advokáta, ale

advokátskeho stavu ako takého, voči sťažovateľovi, ale aj voči ostatnej verejnosti.

Pri ukladaní disciplinárneho opatrenia – peňažnej pokuty, prihládol disciplinárny senát na rozsah a povahu porušených povinností, na skutočnosť, že DO porušila povinnosti vyplývajúce zo ZOA ako aj z predpisov SAK, jej konanie malo za následok škodu spôsobenú tretej osobe (t. j. klientovi), konanie bolo zavádzajúcim a klamlivým vo vzťahu ku klientovi a takéto konanie podľa vyhodnotenia senátu znižuje dôstojnosť advokácie a dôveryhodnosť v očiach verejnosti. Disciplinárny senát sa zhodol, že konanie DO bolo vedomé a bolo motivované výlučne peňažným prospechom, pretože DO nevyplatením sumy 25 000 eur, resp. zadržaním čiastok vo výške 13 232,61 eur zo sumy 25 000 eur priamo uhradila svoju odmenu pri zastupovaní klienta. V súlade s § 56 ods. 2 písm. c) ZoA, možno za disciplinárne previnenie uložiť peňažnú pokutu až do výšky 100-násobku minimálnej mesačnej mzdy ustanovenej osobitným predpisom. Pri výške uloženej pokuty zbral disciplinárny senát do úvahy kritériá uvedené v § 32 ods. 4 a) až f) DP SAK a rozhodol o pokute vo výške 3 000 eur (6,25-násobku minimálnej mzdy na rok 2018) v súlade s advokátskymi predpismi tak, ako je uvedené vyššie.

Rozhodnutie je redakčne krátené, upravované a doplnené o odkazy na citované ustanovenia pod textom.

Právnu vetu a rozhodnutie spracovala
Mgr. Tatiana Frištková, advokátka

Ponúkame na prenájom REPREZENTATÍVNE KANCELÁRSKE PRIESTORY

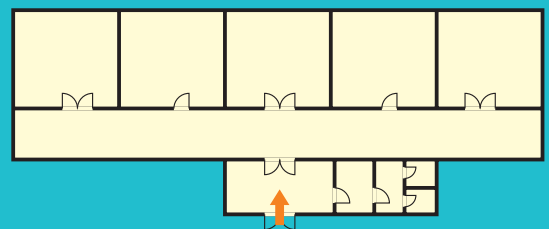
- administratívna budova v Ružinove
- 2. poschodie (osobný aj nákladný výťah)
- zariadené kvalitným nábytkom

Svojou dispozíciou sú vhodné pre menšiu spoločnosť, advokátsku kanceláriu.

Cena prenájmu: 1 666 eur/mesiac + E

Celková
výmera **205 m²**

Voľné k 1. 2. 2022

Kontakt: +421 907 630 000
zuzana.kollerova@apores.sk

Uzavretý priestor pozostáva zo vstupnej chodby, v ktorej je umiestnená recepcia, **šiestich samostatných miestností** s dostatkom svetla, kuchynky a toalety. **Zariadený je kvalitným nábytkom** a zaujímavo presvetlený presklenou fasádou.

Verejné napomenutie

Disciplinárne odsúdená

JUDr. Eva Pravdiková Bučková, PhD., advokátka, ktorá vykonáva advokátsku prax v advokátskej kancelárii so sídlom Sputnikova 18, Bratislava, **bola uznaná za vinnú** za porušenie stavovských predpisov, ktorých sa dopustila tak, že:

3. ako právna zástupkyňa žalobcu p. V. O. v spore vedenom pred Okresným súdom Bratislava III, č. k. 11Cpr 3/2016 vo svojom písomnom podaní – *Odvolanie žalobcu proti Rozsudku Okresného súdu Bratislava III. č. k. 11Cpr 3/2016-374 zo dňa 6. 9. 2018*, datovanom dňa 6. 11. 2018 uviedla na adresu žalovaného, právnej zástupkyne žalovaného, svedka I. K. a zákonnej sudkyne nasledovné vyjadrenia:

- na strane 3: „I. K., primerane inteligentný človek“,
- na strane 3: „I. K., primerane inteligentná osoba“,
- na strane 4: „primerane inteligentný pán I. K.“,
- na strane 4: „pána I. K., primerane inteligentnej osoby“,
- na strane 4: „primerane inteligentný I. K.“,
- na strane 5: „primerane inteligentným sudcom“,
- na strane 6: „primerane inteligentného I. K.“,
- na strane 6: „primerane inteligentný súd“,
- na strane 14: „primerane inteligentný I. K.“,
- na strane 15: „primerane inteligentný človek I. K.“,
- na strane 15: „primerane inteligentný I. K.“,
- na strane 15: „... žalobca poukazuje na ďalšie živé obvinenia zo strany primerane inteligentného I. K...“,
- na strane 2: „súd prvej inštancie preukázal neznať obsahu spisu, čo sa opakovanne potvrdilo aj vydaním pre žalobcu prekvapivého napadnutého rozsudku, v ktorom súd nedokázal správne identifikovať ani osobu žalobcu, ani osobu právneho zástupcu žalobcu“,
- na strane 5: „Jedine, že by pán I. K. trpel selektívnou stratou pamäti.“,
- na strane 9: „... žalobca má za to, že existujú dôvodné pochybnosti o nezaujatosti zákonnej sudkyne JUDr. S. G. (ďalej len „Sudca“)“,
- na strane 9 – 10: „žalobca má za to, že ak sudca zreteľne a navyše po dlhšie časové obdobie postupuje v rozpore so zákonom, potom aj samotný postup sudcu je spôsobilý odôvodniť pochybnosť o jeho nezaujatosti, pretože práve sudca z titulu svojej funkcie môže výrazným spôsobom zasiahnuť do rovnosti strán sporu, čo odôvodnene môže poukazovať na jeho zaujatosť.“,
- na strane 11: „V prípade sudcu v tomto súdnom konaní totiž na plnej čiare preukázateľne absentujú všetky atribúty nezávislého sudcu od času, keď na strane právneho zástupcu žalovaného došlo k vstupu JUDr. M. G., bývalej súdnej exekútorky, správkynke konkurznej podstaty a v súčasnosti majúcej osobné styky s JUDr. Andrejom Dankom, predse-

dom Národnej rady Slovenskej republiky, a tiež s predsedom Krajského súdu v Bratislave.“,

- na strane 11: „Sudca v danom prípade nepostupoval v súlade so svojimi elementárnymi sudcovskými povinnosťami, keď svoje konexie s JUDr. M. G. pretavil do exemplárneho arbitrárneho rozhodnutia.“,
- na strane 11 – 12: „Žalobca verí, že napriek známym konexiám právnej zástupkyne žalovaného, bude odvolací súd plne spôsobilý rozhodnúť vo veci tohto odvolania v súlade s Ústavou a zákonom preukazujúc tak svoju hlbokú morálnu autoritu, akou bola aj pani Dagmar Burešová, prvá ministerka spravodlivosti Českej republiky, ktorej základná životná filozofia hodná nasledovania znie: Zbabelosť by mala byť trestná.“,
- na strane 12: „Dovolíme si tvrdiť, že ide o rovnaký prípad, ako keď sa súd mylne domnieva, že Sudca môže prijímať pokyny od žalovaného ohľadom toho, ako má vo veci rozhodnúť.“

7. ako právna zástupkyňa žalobcu V. O. v konaní vedenom pred Okresným súdom Bratislava III, č. k. 11Cpr 3/2016 zaslala na vedomie na adresu trvalého pobytu konateľky žalovaného – Ing. M. R., písomné podanie adresované Okresnému súdu Bratislava III, a to Vyjadrenie žalobcu k predmetu konania zo dňa 18. 6. 2018, napriek tomu, že žalovaný – spoločnosť I., spol. s r. o., bola v konaní vedenom pred Okresným súdom Bratislava III, č. k. 11 Cpr 3/2016 zastúpená právnym zástupcom.

Týmto konaním sa dopustila disciplinárneho previnenia podľa § 56 ods. 1 Zák. č. 586/2003 Z. z., pretože porušila povinnosti advokáta uložené v ustanovení:

- vo vzťahu k bodu 1. výroku rozhodnutia § 18 ods. 3, Zákona o advokácii, § 14 ods. 2, a § 38 Advokátskeho poriadku SAK.
- vo vzťahu k bodu 2. výroku rozhodnutia: § 18 ods. 3 Zákona o advokácii, § 18 Advokátskeho poriadku SAK.

Za to jej bolo uložené disciplinárne opatrenie podľa § 56 ods. 2b Zákona o advokácii – verejné napomenutie.

Disciplinárne odsúdená bola zároveň podľa § 57 ods. 5 Zákona o advokácii zaviazaná zaplatiť paušálne trovy konania SAK vo výške 580 eur.

Rozhodnutie VII. Disciplinárneho senátu SAK zo dňa 3. 9. 2020 v spojení s rozhodnutím I. Odvolacieho disciplinárneho senátu SAK z 17. 03. 2021 nadobudlo právoplatnosť dňa 14. 5. 2021.

S poukazom na výrokovú časť rozhodnutia popísanú vyššie, zverejňuje sa toto disciplinárne opatrenie ako napomenutie disciplinárne odsúdenej, ktorá sa má v rámci výkonu praxe advokáta v budúcnosti vyvarovať akéhokoľvek porušenia stavovských predpisov.

Z DISCIPLINÁRNYCH ROZHODNUTÍ ČAK

Povinnosť advokáta odpovedať klientovi na list

Je disciplinárnym previnením, ak advokát po ukončení zastupovania klienta nereaguje na jeho žiadosť o vydanie písomností.

Rozhodnutie disciplinárneho senátu disciplinárnej komisie ČAK z 2. októbra 2015,
sp. zn. K 19/2015¹

Dotknuté ustanovenia:

- § 16 ods. 2, 17 zákona č. 85/1996 Sb., o advokácii
- čl. 4 ods. 1 a čl. 9 ods. 1, 4 uznesenia predstavenstva Českej advokátskej komory č. 1/1997 Vestníka zo dňa 31. 10. 1996, ktorým sa stanovujú pravidlá profesionálnej etiky a pravidlá súťaže advokátov Českej republiky (etický kódex) v platnom znení (ďalej len „Pravidlá profesionálnej etiky“)
- **obdobné ustanovenia slovenských právnych predpisov:** § 18 ods. 3 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii v platnom znení; § 6 ods. 1 písm. a), § 13 Advokátskeho poriadku SAK schváleného konferenciou advokátov 11. júna 2021

Disciplinárne obvinený JUDr. J. S., advokát, sa dopustil disciplinárneho previnenia

tým, že

potom, čo mu B. K. listom zo 17. 7. 2014 vypovedala plnú moc a požiadala ho o vydanie všetkých písomností súvisiacich s jej vecou, na tento list nijako nereagoval,

čím porušil

§ 16 ods. 2, § 17 zákona o advokácii v spojení s čl. 4 ods. 1 a čl. 9 ods. 1, 4 Pravidiel profesionálnej etiky.

Podľa § 32 ods. 3 písm. c) zákona o advokácii disciplinárne obvinenému za to bolo uložené disciplinárne opatrenie – **pokuta** vo výške **20 000 Kč**.

Z odôvodnenia:

Zo sťažnosti a listu vyplýva, že disciplinárne obvinený mal sťažovateľku po dobu 25 rokov zastupovať vo veci reštitučných nárokov, vzťahujúcich sa k určitej parcele, ale už niekoľko rokov sa vyhýba komunikácii s ňou a sťažovateľke sú poskytované informácie, ktoré nie sú pravdivé. Sťažovateľka preto vyzvala disciplinárne obvineného na „ukončenie ad-

vokátskej činnosti, vydanie pôvodnej plnej moci a zložky so všetkými dokladmi pre parcelu“. Sťažovateľka uvádza, že nedostala žiadnu odpoveď.

Disciplinárny senát konštatuje, že mal na posúdenie dôvodnosti žaloby len minimum podkladov. Z predložených podkladov je možné, pokiaľ ide o výrokovú časť žaloby, dospieť k záveru, že je možné mať za preukázané iba to, že disciplinárne obvinený bol v minulosti právnym zástupcom sťažovateľky a že na jej list zo 17. 7. 2014 nijako neodpovedal. Túto skutočnosť možno mať za preukázanú prvými stranami rozsudkov a odpisom listu sťažovateľky zo 17. 7. 2014. Nie je dôvod neveriť sťažovateľke, ak tvrdí, že disciplinárne obvinenému uvedený list odoslala a že disciplinárne obvinený naň neodpovedal, a to už z toho dôvodu, že disciplinárny senát má s disciplinárne obvineným obdobnú skúsenosť, kedy na žiadny z prípisov orgánov ČAK neodpovedal a na pojednávanie disciplinárneho senátu sa nedostavil.

Disciplinárny senát vyhodnotil toto previnenie za natoľko závažné, že je potrebné ho kvalifikovať ako disciplinárne previnenie podľa § 32 ods. 2 zákona o advokácii. Disciplinárny senát sa domnieva, že samotná neexistencia odpovede advokáta na list súčasného či bývalého klienta závažným previnením nie je, ak sú na to dôvody, pričom tieto dôvody môžu byť rôzne, napr. opomenutie, pracovná zaneprázdnenosť, ochorenia, opakujúce sa listy, nezrozumiteľnosť listov klienta, urážky a nezdvorilosť, obsiahnuté v liste klienta. V tomto prípade však nie je známy akýkoľvek dôvod, ktorý by disciplinárne obvineného ospravedlňoval, že sťažovateľke na jej list, hoci aj stručne, neodpovedal. Navyše, disciplinárny senát sa domnieva, že disciplinárne obvinenému nič nebránilo v tom, aby dodatočne v priebehu disciplinárneho konania sťažovateľke odpovedal a vec prípadne uviedol na pravú mieru, či sa ospravedlnil za svoje prípadné oneskorenie.

Disciplinárne obvinený bol v minulosti už raz disciplinárne potrestaný, avšak toto potrestanie je už zahladené

a na disciplinárne obvineného sa hľadí akoby disciplinárne trestaný nikdy nebol. Disciplinárny senát nemal k dispozícii údaje o majetkových pomeroch disciplinárne obvineného, lebo mu ich neposkytol. Napriek tomu sa disciplinárny senát rozhodol uložiť disciplinárne obvinenému ako disciplinárne opatrenie pokutu s tým, že za primeranú konštatoval pokutu vo výške 20 000 Kč.

Disciplinárne obvinený neoznámil disciplinárnemu senátu žiadne skutočnosti, z ktorých by bolo možné vyvodiť záver, že jeho majetkové a zárobkové pomery sú neuspokojivé či málo uspokojujú a že nezodpovedajú majetkovým a zárobkovým pomerom, ktoré možno predpokladať u ad-

voката s minimálne dvadsaťpäťročnou advokátskou praxou. Suma 20 000 Kč len nepodstatne prekračuje dvojnásobok minimálnej mzdy.

Rozhodnutie je redakčne krátené, upravované a doplnené o odkazy na citované ustanovenia pod textom.

Poznámka

- 1 Preložené a spracované z publikácie Bulletin advokácie – Sbírnka kárných rozhodnutí České advokátní komory 2014 – 2015 (zvláštní číslo/duben 2016). Česká advokátní komora, Praha 2016, s. 72 – 74.

Právnú vetu a rozhodnutie preložila a spracovala
Mgr. Tatiana Frištková, advokátka

Mediácia v EÚ: jazyk, predpisy a prax

Séria interaktívnych jazykových kurzov pre sudcov, advokátov a mediátorov

Akadémia európskeho práva (ERA) v spolupráci s európskymi partnermi (6 advokátskymi komorami vrátane SAK, 10 justičnými vzdelávacími inštitúciami a 3 celoeurópskymi mediálnymi a justičnými sieťami) organizuje

Deväť anglických jazykových kurzov zameraných na cezhraničnú mediáciu v rámci Európy.

Na výber sú 2 zamerania: **mediácia v civilných a obchodných veciach** alebo **mediácia v rodinných veciach**.

Účastníci kurzu sa oboznámia s právnym rámcom mediácie a odlišnými procedurálnymi postupmi v členských štátoch. Praktická časť bude pozostávať z práce na prípadových štúdiách, pri ktorých si účastníci môžu vyskúšať rôzne úlohy v procese mediácie. K osvojeniu slovnej zásoby a jazykových zručností pomôžu dve lingvistické príručky zamerané na angličtinu (v cezhraničnej) mediácii.

Každý **kurz v trvaní 2,5 dňa** je vedú dvaja jazykovi experti a traja právni experti/mediátori s dlhoročnými skúsenosťami s medzinárodnou mediáciou.

Počet účastníkov na jednotlivé kurzy je obmedzený na 30 osôb a účastníci budú na kurze rozdelení do dvoch menších skupín, aby sa umožnila osobná interakcia s lektormi aj medzi účastníkmi. Účastníci by mali **ovládať anglický jazyk na pracovnej úrovni**. Počet miest je obmedzený. **Registračný on-line formulár** sa vyplní na webových stránkach **jednotlivých podujatí**.

Kurzy pre civilnú a obchodnú mediáciu

23. – 25. 2. 2022 Krakov (Poľsko)
15 advokátov/mediátorov, 15 sudcov
6. – 8. 6. 2022 Riga (Lotyšsko)
15 advokátov/mediátorov, 15 sudcov
9. – 11. 11. 2022 Praha (ČR)
30 advokátov/mediátorov
24. – 26. 4. 2023 Vilnius (Litva)
15 advokátov/mediátorov, 15 sudcov

Kurzy pre rodinnú mediáciu

1. – 3. 12. 2021 Trier (Nemecko)
15 advokátov/mediátorov, 15 sudcov
9. – 11. 5. 2022 Bukurešť (Rumunsko)
15 advokátov/mediátorov, 15 sudcov
8. – 10. 2. 2023 Tesaloniky (Grécko)
15 advokátov/mediátorov, 15 sudcov

Registračný poplatok 275 eur zahŕňa ubytovanie v hoteli na 3 noci, obedy a občerstvenie, spoločnú večeru a vzdelávacie materiály. Cestovné náklady si každý účastník hradí individuálne.

Viac informácií a registrácia na jednotlivé podujatia: **www.era-comm.eu/mediation-project**. Na stránkach sú zároveň voľne prístupné vzdelávacie materiály.

Výber z aktuálneho diania na európskej a medzinárodnej úrovni

■ CCBE

CCBE – **Rada advokátskych komôr Európy** (*Conseil des Barreaux Européens*) je organizácia združujúca advokátske komory z 32 krajín a ďalších 13 pridružených a pozorovateľských krajín. Zastupuje tak záujmy vyše jedného milióna európskych advokátov. Pravidelne vystupuje v mene svojich členov na úrovni Európskej únie, vypracováva stanoviská, štúdie, zapája sa do projektov a chráni základné piliere advokácie. Slovenská advokátska komora je jej plnohodnotným členom.

Stály výbor CCBE

po dvoch rokoch prezenčne v Bruseli

Členovia delegácie SAK v Rade advokátskych komôr Európy (CCBE) sa zúčastnili na zasadnutí stáleho výboru CCBE, ktorý sa uskutočnil v Bruseli 8. októbra 2021. Zasadnutie sa venovalo analýze správy Európskej komisie o stave právneho štátu v Európskej únii a v jednotlivých štátoch. Na zasadnutie bol pozvaný aj zástupca Generálneho riaditeľstva EK pre spravodlivosť, ktorý viedol prípravu správy. Ďalšími bodmi rokovania boli návrhy stanovísk k legislatívnym procesom EÚ s dopadom na sektor justície, právnych služieb a advokácie, deontologické otázky, aktuálne sťažnosti pred ESJP týkajúce sa práv advokátov ako aj stanovisko k návrhu záväznosti a implementačného mechanizmu Európskeho dohovoru o povolani advokáta.

Európsky deň advokátov na tému

„Niet spravodlivosti bez nezávislej advokácie“

Dňa 25. októbra si každoročne pripomíname *Európsky deň spravodlivosti* a *Európsky deň advokátov*. Tento rok je témou nezávislosti advokátov a advokátskych komôr. Predsedníčka CCBE Margarete von Galen pri tejto príležitosti povedala:

8. ročník *Európskeho dňa advokátov* je venovaný téme „Niet spravodlivosti bez nezávislej advokácie“. *Spravodlivosť nemôže správne fungovať bez nezávislých advokátov a advokátskych komôr. Nezávislosť advokácie je predpokladom náležitej obrany klientov, zachovania právneho štátu a splnenia zásadnej úlohy advokátov pri predchádzaní zneužívaniu právomocí orgánmi verejnej moci. Z rovnakého dôvodu sa môžu dostať pod značný tlak výkonných a zákonodarných orgánov, ako aj súdnictva a neštátnych subjektov.*

Pre výkon svojej profesie sú advokáti vystavení obťažovaniu, vyhrážaniu, nezriedka sú podrobení zatknutiam a stíhaniu. Európsky deň advokátov je dôležitou hybnou silou, ktorá má poukázať na nenahraditeľnú úlohu advokátov v justičnom

systéme a pri obrane a podpore právneho štátu. Pri tejto príležitosti je užitočné pripomenúť si základné hodnoty advokátskej profesie. Nezávislosť je jednou z nich a domnievam sa, že jej dôležitosť nemožno nikdy dostatočne zdôrazniť.

Slovenská advokátska komora pri príležitosti Európskeho dňa advokátov plánuje dňa 26. 10. 2021 spustiť pre záujemcov dištančný online kurz na vzdelávacej platforme Rady Európy HELP na tému *Etika sudcov, advokátov a prokurátorov*. V prípade záujmu o účasť kontaktujte odbor medzinárodných vzťahov SAK (chladekova@sak.sk)

■ IBA

IBA – **Medzinárodná advokátska komora** (*International Bar Association*) je svetová organizácia, ktorej hlavným cieľom je posilniť výmenu informácií medzi jednotlivými združeniami právnikov, podporovať nezávislosť súdnictva a právo advokátov vykonávať svoje povolanie bez vonkajšieho zasahovania. Prostredníctvom Inštitútu pre ľudské práva IBA presadzuje ochranu ľudských práv advokátov na celom svete. Členskú základňu tvoria individuálni členovia a advokátske komory. Slovenská advokátska komora je kolektívnym členom IBA.

Diverzita & inklúzia na pracovisku – kvalitnejšie pracovné prostredie?

Európske regionálne fórum IBA oslovilo v septembri advokátske kancelárie (aj v SR), aby sa prostredníctvom dotazníka zapojili do *Prieskumu diverzity a inklúzie 2021*. Zhromaždené údaje pomôžu zistiť viac o aktuálnom stave diverzity v advokácii a advokátskych kanceláriách. Výsledky výskumu budú použité aj na seminároch, v odborných článkoch alebo diskusiách s národnými advokátskymi komorami.

Z globálneho hľadiska je advokácia veľmi často vnímaná ako zaostávajúca za inými profesiami v oblasti rozmanitosti a inklúzie. Medzinárodná advokátska komora sa dlhodobo venuje tejto téme a jej členovia sú presvedčení, že diverzita a inklúzia prináša kvalitnejšie pracovné prostredie: podpora inovácie, prijímanie lepších rozhodnutí, či lepšia konkurenčná výhoda, to sú len niektoré z benefitov, ktoré prinášajú. Podporovať diverzitu znamená mať advokátsku kanceláriu tvorenú tímom ľudí tak, aby ich rozmanitosť odrážala spoločnosť, v ktorej kancelária existuje a pôsobí. Toto spektrum je

omnoho širšie ako pohlavie, vek, rasa, sú to všetky prvky, vďaka ktorým sú jednotlivci jedineční. Mať tím zložený z rôznorodých ľudí je však len jedna časť úspechu. Vytvorenie kultúry, v ktorej sú títo ľudia vážení a rešpektovaní, čiže inkluzívneho prostredia, si vyžaduje omnoho väčšie úsilie.

■ AIJA

AIJA – **Medzinárodná asociácia mladých advokátov** (*Association internationale des jeunes avocats*) je celosvetová asociácia mladých právnikov vo veku do 45 rokov. Venuje sa organizovaniu seminárov a výročných stretnutí zameraných na výmenu know-how, ponúka prednášky nielen na právnické témy – svoje nezastupiteľné miesto majú otázky osobného rozvoja, soft skills a manažmentu advokátskej kancelárie. Slovenská advokátska komora je kolektívnym členom AIJA.

Výročný kongres AIJA 2021

V dňoch 23. – 28. augusta 2021 sa v Zürichu uskutočnil Výročný kongres AIJA, na ktorom sa zúčastnili traja účastníci zo Slovenska. Kongres sa konal v hybridnom formáte s cca 500 účastníkmi a účastníčkami na mieste a cca 150 virtuálne. Témou kongresu boli *Inovácie: Objavovanie právneho sveta zajtraška* (*Innovation: Exploring Tomorrow's Legal World*).

Novou prezidentkou AIJA sa stala **Anna Wyrzykowska**, advokátka z Poľska. Na kongrese uplynulo funkčné obdobie nášmu doterajšiemu národnému reprezentantovi, advokátovi Markovi Lacovi, ktorému patrí poďakovanie za doteraj-

šiu aktivitu. Nasledujúce tri roky bude pôsobiť ako **národný reprezentant AIJA** pre Slovensko advokát **Marek Holka**. V neposlednom rade, dlhoročný aktívny člen AIJA, advokát **Tomáš Rybár**, bol na kongrese vymenovaný do novej pozície *Bar Relations Coordinator*, t. j. predstaviteľ AIJA pre vzťahy s advokátskymi komorami.

Kongres ponúkol vynikajúci odborný aj spoločenský program. V čase pandémie a s ňou súvisiacich bezpečnostných opatrení bolo toto podujatie AIJA veľkým úspechom aj vďaka tomu, že nedošlo k zisteniu žiadnych epidemiologických problémov.

AIJA Academy

V októbri začína druhý semester úspešného vzdelávacieho programu *AIJA Academy*, ktorý je realizovaný v on-line prostredí. Tentoraz pozostáva zo série 5 lekcí a workshopov (maximálne v trvaní 1,5 hodiny). Lekcie vedené v spolupráci s *Fordham Law School* sú rovnomerne rozvrhnuté počas piatich mesiacov a budú zamerané na zlepšovanie profesijných zručností, rozširovanie vedomostí z viacerých oblastí práva a získanie zaujímavých informácií o najnovších technológiách a službách. Prvý webinár začína 13. októbra 2021.

Registrácia a program: <https://academy.aija.org/>.

Na každé podujatie AIJA môžu traja advokáti alebo advokátski koncipienti SAK získať v zmysle kolektívneho členstva v organizácii **znížený registračný poplatok**. V prípade záujmu o účasť kontaktuje odbor medzinárodných vzťahov SAK (chladekova@sak.sk).

Mgr. Michaela Chládeková, PhD.

Bulletin advokacie prináša...

**Bulletin advokacie č. 8-9/2021
je venovaný informáciám o činnosti
Českej advokátskej komory a jej orgánov
za posledné volebné obdobie 2017 – 2021**

V **úvodníku** s názvom *Nad odkazem Václava Havla* sa predseda ČAK JUDr. Vladimír Jirousek prihovára kolegom pred nadchádzajúcim volebným snemom českej advokacie slovami Václava Havla: „... nezapomenout a nezpronevřit se!“ A pridáva svoje vlastné zamyslenie: „Na záver mi už dovoľte len konštatovať, že existujúca úprava samosprávy, rozsah práv a povinností ustanovených pre výkon verejnej správy na úseku advokácie a zároveň regulačný rámec pre výkon advokácie sú v súhrne dobrým základom pre budúcnosť. Nikdy však nesmieme zabúdať na princípy, na ktorých advokácia stojí, a nikdy sa im nesmieme spreneveriť, či už je alebo bude momentálna politická situácia akákoľvek.“

V ďalšej *Bulletinu advokacie* časti tajomník Českej advokátskej komory JUDr. Petr Čáp vyzýva advokátov a advokát-

ky, aby aj napriek náročnej spoločenskej situácii venovali pozornosť nadchádzajúcemu snemu a voľbám do orgánov komory.

Nasledujúce časti *Bulletinu advokacie* sa venujú organizačným záležitostiam súvisiacich so snemom, obsahujú informácie o doprave, rokovacích poriadkoch, registrácii, priebehu volieb.

V aktuálnom čísle českého bulletinu nájdete platné znenie zákonných a stavovských predpisov týkajúcich sa snemu, návrhy uznesení 8. Snemu ČAK, kandidátne listiny a tiež predstavenie jednotlivých kandidátov do predstavenstva.

Ing. Nikoleta Macinská
kancelária SAK

Týždenný seminár o americkom práve a advokátskej praxi

John Marshall Law School – Czech and Slovak Institute
a Česká advokátska komora
v spolupráci
so Slovenskou advokátskou komorou

organizujú

SEMINÁR O AMERICKOM PRÁVE
pre mladých advokátov a advokátskych koncipientov
z Čiech a zo Slovenska

3. – 8. decembra 2021 ONLINE

Seminár je ďalším ročníkom tradičného podujatia, ktoré sa v minulosti uskutočňovalo v českom Telči. Z dôvodu pandémie COVID-19 sa podujatie už po druhý raz presúva do on-line prostredia. Napriek tomu seminár aj naďalej poskytuje štedrý priestor pre interakciu s lektormi a kolegami v rámci interaktívnych častí výučby, ale aj počas menej formálnych zoznamovacích on-line stretnutí.

Cieľom seminára je predstaviť americký právny a podnikateľský systém. Lektori sa budú venovať praktickým otázkam výkonu povolania vrátane etiky, poskytovania právnych rád a vzťahom s protistranou. Dozviete sa, aké sú charakteristiky amerického právneho systému, americkej ústavy a súdnej štruktúry. Priblížia vám, aké je v praxi americké právnické prostredie, prehľbte si znalosti a schopnosti týkajúce sa riešenia sporov, právneho poradenstva, správy advokátskej kancelárie a pod.

Seminár sa uskutoční v anglickom jazyku. Lektormi sú profesori z *John Marshall Law School*, advokáti a odborníci z praxe z Chicaga. Po absolvovaní seminára dostanú účastníci certifikát (na základe prezenčnej listiny z platformy Cisco Webex).

Počet miest vyhradených pre SAK je obmedzený.

Záujemci o účasť na seminári kontaktujte odbor medzinárodných vzťahov SAK (strecanska@sak.sk) najneskôr **do 8. novembra 2021**.

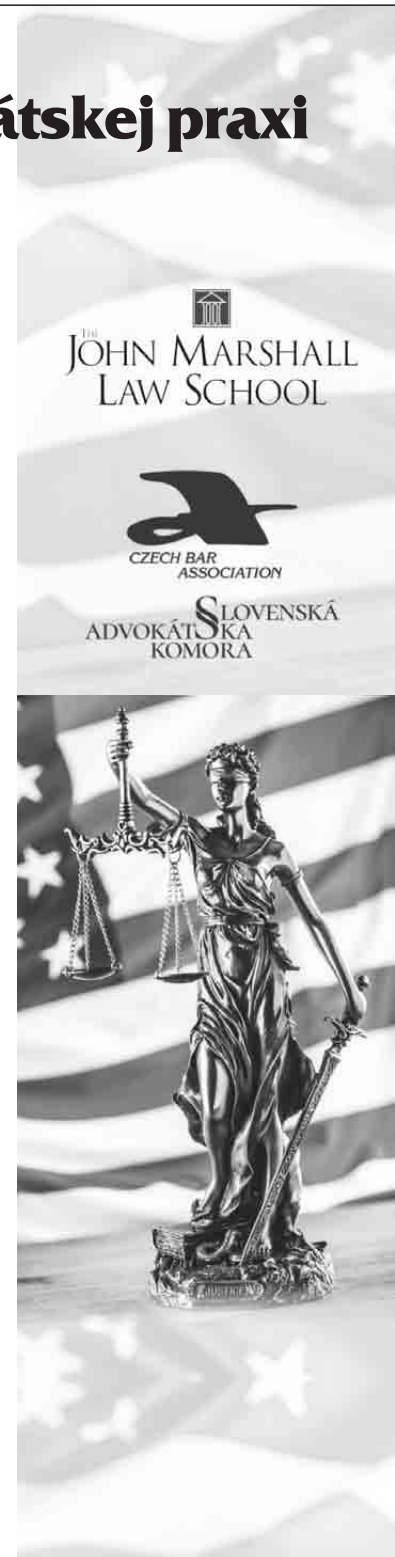
Registračný poplatok je pre advokátov 2 500 Kč, pre advokátskych koncipientov 2 000 Kč. Poplatok sa platí až po potvrdení účasti Českej advokátskej komore na základe vyplnenia záväznej prihlášky. Tlačivo záväznej prihlášky pošle odbor medzinárodných vzťahov SAK každému prijatému účastníkovi po termíne doručenia prihlášok a ich vyhodnotení.

„Príležitosť vypočúť si a spoznať zahraničných advokátov s bohatou, často rozmanitou praxou považujem za veľmi prínosnú. Toto všetko mi bez pochyb prinieslo prehĺbenie všeobecných právnických zručností, ktoré v našej praxi používame bez ohľadu na to, v akom právnom systéme sa nachádzame.“

Mariana Koníková

„Účasť na seminári odporúčam každému právnikovi. Americkí lektori sa s nami ochotne podielili o svoje skúsenosti a predstavili nám množstvo nových informácií respektíve iný pohľad na niektoré súvislosti. Vďaka obmedzenému počtu účastníkov a úzkemu kontaktu s prednášajúcimi mal každý advokát či koncipient dostatočný priestor pýtať sa konkrétne otázky. Za najlepšie považujem diskusie ohľadom jednotlivých tém a problémov, vypočutie si názorov ostatných.“

Marina Kapustina

DO VAŠEJ KNIŽNICE

Advokát a jeho klient

Daniela Kovářová: **Advokát a jeho klient**

Praha: Wolters Kluwer ČR, 2021, 258 s. ISBN 978-80-7676-105-6

Monografia dlhoročnej advokátky a prezidentky *Únie rodinných advokátov* Daniely Kovářovej, ktorá zastávala aj post ministerky spravodlivosti Českej republiky, prichádza na trh v pandemickom období boja s ochorením COVID-19, kedy aj viacerí z advokátov nepochybne siahali po knihách častejšie než inokedy. Veľmi pútavým spôsobom na základe svojich bohatých skúseností približuje viaceré aspekty vzťahov medzi advokátmi a ich klientmi. Publikácia je výsledkom skúseností z desiatok rokov výkonu advokátskej profesie a znamená mnoho poučení i spôsobov riešenia problémov v rámci poskytovania právnej pomoci.

Monografiu tvorí po úvodných statiach päť častí rozdelených na jednotlivé kapitoly.

Prvá časť **Advokát** sa začína kapitolou *Prečo som advokátom*. Autorka v nej zahŕňa advokáciu medzi pomáhajúce profesie, teda činnosti zamerané na pomoc druhým ľuďom. Táto axioma je motívom celej publikácie ako aj právnického pôsobenia Daniely Kovářovej. Neopomína, okrem odborných znalostí, aj nutnosť zvládnutia empatie, načúvania a porozumenia. Medzi najčastejšie odpovede na otázku, prečo sme advokátmi zaraďuje snahu pomáhať ľuďom, vieru v právo i spravodlivosť, ochotu radiť ľuďom, vôľu zaradiť si takto veľké peniaze, záľubu v divadle zo súdnych siení či dedenie rodičovskej advokátskej kancelárie. Ďalší rozbor autorky poskytuje kapitola *Moje silné a slabé stránky* vrátane osobnostných typov advokátov, ako aj ich workholizmu. K pozitívam advokátskeho povolania v kapitole *Úchvatná advokácia* zahŕňa jeho zaradenie medzi slobodné povolania, pracovnú variabilitu, možnosť cestovania pri jeho výkone, multidisciplinárnosť jeho charakteru, pocit naplnenia z pomoci ľuďom a ľudskú vďačnosť, nárast skúseností s poskytovaním právnej pomoci, zážitky z tisícov ľudských príbehov, značné penzum kontaktov s ľuďmi, sociálny status, otváranie dverí a napokon kreativitu tejto profesie. Na vyváženie kladných stránok advokátskej profesie tými negatívnymi slúži kapitola *Nebezpečie pomáhajúcej profesie*. K záporným stránkam sa zaraďujú spasiteľský syndróm, akútny aj chronický stres, syndróm vyhorenia, depresie, poruchy spánku, psychosomatické obtiaže či glorifikácia výkonu a peňazí. Autorka neopomína skutočnosť, že advokácia je vysoko záťažové povolanie. V kapitole *Miesto výkonu advokácie* sa zaoberá povinnosťou mlčanlivosti v rámci poskytovania právnej pomoci v kanceláriách advokátov a na iných miestach. Kapitola *Úloha času v advokácii* poskytuje rady, ako slušne vypořádať klientov

z kancelárie, či ako si vedieť správne rozvrhnúť čas pri zastupovaní. Potenciálnym prevzatím právneho zastupovania sa týka kapitola *Ako získať klienta*. Autorka vo svojom rozbere uvádza atribúty potrebné pri uzatváraní zmlúv s potenciálnymi klientmi ako obchodné zdatnosti vrátane publicity a reklamy, pôsobenie na sociálnych sieťach či spoluprácu so súdmi. Moc právneho zástupcu nad zastúpeným je obsahom kapitoly *Vzťah medzi advokátom a klientom*, ktorý autorka označuje za asymetrický. Prístupy advokátov ku klientom sú klasifikované ako paternalistické, partnerské alebo submisívne, v texte je zmienka aj o existencii intímnych vzťahov medzi nimi. S touto problematikou súvisí aj nasledujúca kapitola *Prekračovanie hraníc*, v ktorej autorka neopomína ani otázky nutnosti a rozsahu odstupu advokátov od ich klientov. S praktickým pôsobením právnych zástupcov súvisí aj kapitola *Za čo nesie advokát zodpovednosť*. V nej sa možno dočítať nielen o zodpovednosti trestnoprávnej, občianskoprávnej či disciplinárnej, ale napr. aj o zodpovednosti za výsledok sporu, ktorú na rozdiel od predchádzajúcich advokát zásadne nepreberá. Pradávná zásada výkonu advokácie – mlčanlivosť – je predmetom kapitoly *Ústa na zámok*. Autorka sa v nej venuje aj polemikám o tom, kto môže advokáta zbaviť mlčanlivosti či zachovávaní tejto povinnosti v telefonických hovoroch. Negatívne ladený názov má kapitola *Prehra v advokácii*, hoci sa s ňou v priebehu svojej praxe stretol zjavne každý z právnych zástupcov. V texte sú uvedené úvahy o jednotlivých spôsoboch reakcií advokátov na neúspech pri poskytovaní právnej pomoci. Posledná kapitola prvej časti knihy *Súkromný život advokáta* približuje jednotlivé povinnosti právnych zástupcov, ktoré musia zachovávať aj mimo profesijného života a to nevynechajúc bremeno dôstojnosti advokátskeho stavu.

Druhá časť knihy **Klient** je uvedená kapitolou *Kto je klient a ako ho poznať*. Po poznámke o klientovi v postavení spotrebiteľa klasifikuje autorka klientov na starostlivých, vzťahujúcich sa, emocionálnych, manažérskych a maloletých. Obsahom kapitoly *Ako identifikovať klientovu zákazku* sú jednotlivé fázy právnej pomoci, empatie, poradenstvo, zastupovanie v súdnych sporoch, spracovanie listín i odpovede na otázky: *Kedy treba klienta odmietnuť?* či *Čo klient v skutočnosti chce?* Pozorného čitateľa zaujme okrem poznámky o hodnotových sporoch aj termín „hojivá advokácia“ používaný Danielou

Kovářovou od roku 2018. Bežná súčasť advokátskych príbehov je predmetom kapitoly *Od prevencie po suché spálenie*. Autorka sa zamýšľa aj nad mierou úprimnosti vo vzťahoch medzi advokátmi a ich klientmi. Druhy kontraktálnych vzťahov týchto subjektov sú rozoberané v kapitole *Zmluvy a dohody*, ktorú dopĺňajú aj tie nasledujúce nazvané *Stratégia a taktika, resp. Komunikácia alebo nemožno nekomunikovať*. Autorka sa bližšie venuje dokumentácii advokáta, emailom, nepochopeniu zo strany klientov, manipulácii, slovníku i gramatike konverzácií, používaniu humoru právnymi zástupcami, ich verejnému vystupovaniu a problémami s pamäťou. Spomenutý je aj rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva z 25. 4. 2018 vo veci sťažnosti č. 28798/13 Laurenta proti Francúzsku, v zmysle ktorého „Korešpondencia medzi obhajcom a klientom je dôvernou komunikáciou chránenou čl. 8. Dohovorom“, teda Štrasburským dohovorom z roku 1950. Znalostné a poučovacie povinnosti advokátov, na ktoré sa odvoláva aj rozsudok Najvyššieho súdu ČR z 20. 6. 2018 sp. zn. 25 Cdo 5819/2017, sú obsiahnuté v kapitole *Oprávnený záujem klienta*. O interakciách ako vzájomnom pôsobení a ovplyvňovaní medzi právnymi zástupcami a ich klientami sa možno viac dozvedieť v kapitole *Klientova súčinnosť*. Autorka sa pritom nevyhýba ani situáciám, kedy klient advokátovi klame. Daniela Kovářová píše, že správanie ľudí je pod vplyvom tzv. veľkej štvorky, ku ktorej zaraďuje fantáziu, myslenie, pamäť a emócie. Práve v kapitole *Emócie v advokácii* a čo s nimi zaujme klasifikácia ich základných typov na smútok, ľútosť, bolesť, strach, radosť a zlosť. Kapitola *Zátťažový klient a krízové situácie* približuje klientov, s akými sa počas svojej profesijnej kariéry stretla zjavne väčšina právnych zá-

stupcov. V nasledujúcej kapitole *Konflikt medzi advokátom a klientom* rozlišuje autorka tieto konflikty na obsahové, morálne, škodové, finančné, z nepochopenia a z nečinnosti. Je prínosné, že text obsahuje aj spôsoby riešenia týchto konfliktov obdobne ako návody na zbavenie sa klientov. V poslednej kapitole tejto časti knihy *Odmena za výkon advokácie* ponúka autorka svoje skúsenosti, zásady a odporúčania pri dojednávaní zmluvnej odmeny vrátane jej palmárneho de-satora.

V poradí tretia časť monografie **Hojivá advokácia** pojednáva o informačnej povinnosti advokátov i samotnej liečbe klientov advokáciou. Predposledná časť knihy **Iné pohľady a rady odinakaľ** prezentuje názory viacerých advokátov na poskytovanie právnej pomoci klientom. V záverečnej a najmenej rozsiahlej časti publikácie **Najčastejšie otázky a odpovede** možno nájsť 30 položených otázok súvisiacich s výkonom advokátskeho povolania a odpovede autorky na ne.

Text je ukončený prehľadom použitej a citovanej literatúry i právnych predpisov ako aj vecným registrom.

Na trhu právnickej literatúry sa monografiou Daniely Kovářovej objavila publikácia, ktorá poskytuje náhľad autorky na výkon advokátskej profesie na základe jej osobných zážitkov s mnohoročným výkonom tohto povolania i štúdium dostupnej literatúry. Kniha Daniely Kovářovej len potvrdila môj názor o jej poctivom záujme o skúmanú problematiku, pričom túto monografia možno rozhodne odporučiť na preštudovanie nielen začínajúcim, ale všetkým advokátom Českej republiky i Slovenskej republiky.

JUDr. PhDr. Rudolf Manik, PhD., MBA, MHA
advokát

Vyhlásenie publikačnej súťaže Bulletinu slovenskej advokácie

Redakčná rada *Bulletinu slovenskej advokácie* v spolupráci s Predsedníctvom Slovenskej advokátskej komory vyhlásila pre rok 2021

XX. ročník publikačnej súťaže Bulletinu slovenskej advokácie pre študentov právnických fakúlt, advokátskych koncipientov a mladých advokátov do 35 rokov.

Konkrétnu **tému si účastníci súťaže zvolia** sami. Podmienkou je aktuálnosť témy z teórie alebo praxe slovenského, európskeho alebo medzinárodného práva. Súťažný príspevok nesmie mať popisný charakter.

Príspevky v rozsahu maximálne 34 000 znakov (vrátane medzier, literatúry, CV aj textu pod čiarou) treba poslať e-mailom na adresu **ondrisova@sak.sk** alebo **darina.stracinova@sak.sk**.

Termín uzávierky je **30. novembra 2021**.

Článok bude zaradený do súťaže v tom roku, v ktorom bude publikovaný. Porota zložená z členov redakčnej rady *Bulletinu slovenskej advokácie* publikované príspevky vyhodnotí do konca decembra 2021. Pre autorov sú pripravené finančné ceny, porota má právo cenu neudelíť, resp. zvýšiť odmenu. Ceny prvým trom autorom budú odovzdané na tradičnom Novoročnom stretnutí právnikov v januári 2022.

Bulletin slovenskej advokácie

CENNÍK INZERCIE platný od 1. januára 2021

Charakteristika

Bulletin slovenskej advokácie je **odborný recenzovaný časopis pre právnu vedu a prax** vydávaný Slovenskou advokátskou komorou.

V tlačenej podobe je distribuovaný do všetkých advokátskych kancelárií na Slovensku, poslancom NR SR, na súdy a ďalšie inštitúcie.

V elektronickej podobe je zasielaný advokátom s pozastavenou činnosťou, ako aj budúcim advokátom – advokátskym koncipientom.

Mesačný náklad je 5 000 ks, spolu s elektronickej podobou **zasahuje takmer 8 000 osôb**. Z marketingového hľadiska je *Bulletin slovenskej advokácie* **najväčším právnickým médiom s dobre definovanou cieľovou skupinou**.

Špecifikácia

Periodicita: mesačník (8 čísel + 2 dvojčísla)

Náklad: mesačne 5 000 ks výtlačkov + 3 000 ks zasielaných elektronickej

Formát: A4 (210 × 297 mm)

Rozsah: 64 – 96 strán + obálka

Ceny inzercie

Vnútorne strany

– vid' obrazové schémy

2./3. strana obálky – 1 000 eur

rozмеры: 210 × 297 mm

(+ 3 mm dookola na orez)

Farebnosť inzerátu nerozhoduje.

4. strana obálky – 1 400 eur

rozмеры: 210 × 297 mm

(+ 3 mm dookola na orez)

Farebnosť inzerátu nerozhoduje.

Vkladaná inzercia – 0,15 eura/ks

Ide o distribúciu inzerentom dodaných tlačovín spolu s bulletinom.

Maximálna veľkosť je A4.

Špeciálny inzerát – 17 eur

Výlučne pre advokátov a advokátske kancelárie, ktorého účelom

je ponuka práce pre koncipienta/koncipientku, má jednotnú úpravu a rozmer štvrtiny strany (kvadrant).

Inzerát pre koncipientov/ky,

ak si hľadajú prácu v AK – zadarmo

Riadková inzercia sa neuvěřňuje.

Zľavy z opakovania

Ceny sú uvedené bez DPH 20 %

a sú zmluvné, pre množstevné zľavy sa informujte na ondrisova@sak.sk alebo telefonicky: **02 204 227 28**.

Podklady

v elektronickej podobe musia byť definitívne spracované pre tlač vo formátoch EPS, PDF, JPG, TIF... a spĺňať **technické parametre:**

nedegradované fotografie s rozlíšením cca 300 dpi, farebnosť CMYK, texty v krivkách. Pri osobitnej požiadavke na vernosť reprodukcie musí inzerent dodať nátláčok.

Materiál na vkladajú inzerciu si zabezpečí inzerent a doručí ho na adresu, ktorú mu oznámi redakcia. Inzerent zodpovedá za obsah inzerátu i za kvalitu podkladov.

Osmina strany
83 x 58 mm (š x v)

čb 50 eur
cmyk 100 eur

Štvrtina strany
– kvadrant
83 x 123 mm
(š x v)

čb 100 eur
cmyk 200 eur

Štvrtina strany – vodorovný pás
174 x 58 mm (š x v)

čb 100 eur
cmyk 200 eur

Vodorovná
polovica strany
spadavka
210 x 145 mm
(š x v)

+3 mm dookola na orez

čb 200 eur
cmyk 400 eur

Vodorovná
polovica strany
zrkadlo
174 x 123 mm
(š x v)

čb 200 eur
cmyk 400 eur

Zvislá
polovica strany
zrkadlo
83 x 254 mm
(š x v)

čb 200 eur
cmyk 400 eur

Zvislá
polovica strany
spadavka
101 x 297 mm
(š x v)

+3 mm dookola na orez

čb 200 eur
cmyk 400 eur

Celá strana
zrkadlo
174 x 254 mm
(š x v)

čb 400 eur
cmyk 800 eur

Celá strana
spadavka
210 x 297 mm
(š x v)

+3 mm dookola na orez

čb 400 eur
cmyk 800 eur

beck-online

rýchlosť | spoľahlivosť | kvalita

„ Beck-online obsahuje všetky dôležité komentáre a judikatúru, ktoré sú na výkon advokácie nevyhnutné.“

Mgr. Anna Kopkášová

advokátska koncipientka

Hronček
& Partners

Jednoducho si to vyskúšajte

na www.beck-online.sk